

UVOD

Zakonom o prostornom uređenju (NN 94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04) i pripadajućim podzakonskim aktima reguliran je način gospodarenja, zaštite i upravljanja prostorom kao temeljnim nacionalnim dobrom, u sklopu kojega značajno mjesto zauzima izrada dokumenata prostornog uređenja.

U skladu sa svojim zakonskim pravom i obvezom, a na temelju usvojenih dokumenata prostornog uređenja šireg područja (Strategija i Program prostornog uređenja Republike Hrvatske, Prostorni plan Vukovarsko - srijemske županije) Općina Vrbanja je "Programom mjera za unapređenje stanja u prostoru" utvrdila potrebu donošenja Prostornog plana uređenja Općine Vrbanja kojim će se **utvrditi svrhovita organizacija, korištenje i namjena prostora, te mjerila i smjernice za uređenje i zaštitu prostora Općine Vrbanja**.

U skladu s odredbama Zakona o prostornom uređenju (NN 94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04) i Pravilnika o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova (NN 106/98, 39/04 i 45/04) Prostornim planom uređenja Grada Vrbanja potrebno je ostvariti slijedeće :

- definirati strategiju razvoja Općine Vrbanja,
- uskladiti plan s dokumentima prostornog uređenja šireg područja, kao i prostornim planovima uređenja susjednih jedinica lokalne samouprave,
- utvrditi uvjete za uređenje općinskog područja,
- odrediti svrhovito korištenje, namjenu, oblikovanje, obnovu i sanaciju građevinskog i drugog zemljišta,
- smjericama plana potaći razvoj gospodarstva,
- ostvariti planske preduvjete za gradnju građevina društvenog i javnog standarda,
- stvoriti preduvjete za kvalitetnije prometno i komunalno opremanje naselja,
- regulirati zaštitu osobito vrijednih dijelova prirode i spomenika kulturne baštine,
- stvoriti preduvjete za zaštitu okoliša i sanciju ugroženih dijelova prirode,
- osigurati sudjelovanje korisnika prostora u procesu izrade plana.

Po provedenom javnom nadmetanju izrada Prostornog plana uređenja Općine Vrbanja povjerena je tvrtki CPA - Centar za prostorno uređenje i arhitekturu d.o.o. iz Zagreba kao najpovoljnijem ponudacu. Po potpisu ugovora CPA d.o.o. je pristupio pripremnim radovima na izradi PPUO Vrbanja koji su uključivali :

- analizu postojeće dokumentacije za područje Općine Vrbanja ;
- analizu prirodne osnove i demografskih potencijala na području Općine Vrbanja ;
- analizu postavki iz prostornih planova šireg područja (Program i Strategija prostornog razvitka Republike Hrvatske, Prostorni plana Vukovarsko - srijemske županije, SV VSŽ 07/02);
- analizu polazišta i razvojnih potencijala Općine Vrbanja.

U skladu sa člankom 29. Zakona o prostornom uređenju (NN 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04) za potrebe izrade Plana prikupljeni su **podaci i dokumentacija od tijela državne uprave i pravnih osoba s javnim ovlastima**. Svoje dopise i podatke dostavili su :

- MINISTARSTVO KULTURE, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Osijeku (dopis klasa: 350-02/04-01/07, urbroj: 532-10-311-04-65 od 14. srpnja 2004. godine)
- MINISTARSTVO KULTURE, Uprava za zaštitu prirode (dopis klasa: 612-07/04-49/109, urbroj: 532-08-MP-04-2 od 10. svibnja 2004. godine)
- MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE, Uprava za nekretnine, graditeljstvo i zaštitu okoliša (dopis klasa: 350-02/04-01/67, urbroj: 512M3-020202-04-02 od 17. svibnja 2004. g.)
- MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA, Policijska uprava Vukovarsko - srijemska, Odjel upravnih, inspeksijskih i poslova zaštite i spašavanja (dopis broj: 511-15-06/5-2008/1-04. I.D. od 28. travnja 2004. godine)
- MINISTARSTVO FINACIJA, Samostalna služba za izgradnju i održavanje granicnih prijelaza i carinskih objekata (dopis klasa: 212-01/04-01/73, urbroj: 513-15/04-2 od 12. svibnja 2004.)
- MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, ŠUMARSTVA I VODNOG GOSPODARSTVA, Uprava vodno gospodarstva (dopis klasa: 325-01/04-01/00043, urbroj: 525-10/2-18-04/1/2 od 30. travnja 2004. godine)
- URED DRŽAVNE UPRAVE U VUKOVARSKO - SRIJEMSKOJ ŽUPANIJI, Služba za gospodarstvo - Ispostava Županja (dopis klasa: 035-01/04-01/10, urbroj: 2196-02/2-02-04-2 od 03. svibnja 2004. godine)
- URED DRŽAVNE UPRAVE U VUKOVARSKO - SRIJEMSKOJ ŽUPANIJI, Služba za društvene djelatnosti (dopis klasa: 602-01/04-01/71, urbroj: 2196-04-04-04-1 od 29. travnja 2004. g.)
- VUKOVARSKO - SRIJEMSKA ŽUPANIJA, Upravni odjel za poljoprivredu i šumarstvo (dopis klasa: 323-01/04-01/16, urbroj: 2188/1-11-04-1 od 28. travnja 2004. godine)
- VUKOVARSKO - SRIJEMSKA ŽUPANIJA, Upravni odjel za društvene djelatnosti (dopis klasa: 551-01/04-01/11, urbroj: 2188/1-10-04-1 od 07. svibnja 2004. godine)
- HRVATSKE AUTOCESTE d.o.o. za upravljanje, gradenje i održavanje autocesta, Sektor za gradenje, Odjel za projektiranje (dopis broj: 45212-400-2967/04-NMM od 05. svibnja 2004.)
- HRVATSKE CESTE d.o.o. za upravljanje, gradenje i održavanje državnih cesta, Sektor za strateško planiranje, razvoj i studije, Odjel za strateško planiranje i razvoj (dopis urbroj: 210/2004-438. MH od 07. svibnja 2004. godine)
- HRVATSKE CESTE d.o.o. za upravljanje, gradenje i održavanje državnih cesta, Sektor održavanja, Ispostava Osijek (dopis broj: 345-553OS-503/04.DK od 29. travnja 2004. god.)
- UPRAVA ZA CESTE ŽUPANIJE VUKOVARSKO - SRIJEMSKE (dopis klasa: 340-01/04-1/289, urbroj: 2188/1-06/04-1 od 17. svibnja 2004. godine)
- HŽ - HRVATSKE ŽELJEZNICE, Razvoj i investicije, Služba za studije, razvoj i pripremu (dopis znak: 3.1.1. - G.I. broj: 2084/2004. od 26. svibnja 2004. godine)
- HRVATSKA POŠTA d.d. Područna uprava Slavonija - Poštansko središte Vukovar (dopis broj: PS 2.1.1.-156/04.-AB od 26. travnja 2004. godine)
- HT - HRVATSKE TELEKOMUNIKACIJE d.d., Regija 4 - Istok (dopis broj: 4B5-2129/04 od 17. svibnja 2004. godine)
- HT - HRVATSKE TELEKOMUNIKACIJE d.d., Sektor tehničkog planiranja (dopis broj: ST2d-158/2004-00/MD od 14. svibnja 2004. godine)
- HT MOBILE d.o.o. - Sektor za planiranje i razvoj sustava (dopis od 27. travnja 2004. godine)
- ODAŠILJACI I VEZE d.o.o., RJ Projektiranje i nadzor (dopis broj: 1637/04 ŠD/ZL od 03. svibnja 2004. godine)
- HEP - PRIJENOS d.o.o., Sektor za tehničku potporu, Odjel za izgradnju Osijek (dopis broj i znak: DZ/IS 32-126 od 30. travnja 2004. godine)
- HEP - PRIJENOS d.o.o., Prijenosno područje Osijek (dopis broj i znak: 3/21-80/04 od 01. lipnja 2004. godine)
- HEP - DISTRIBUCIJA d.o.o., Distribucijsko područje "Elektra" Vinkovci (dopis broj i znak: 4/09-0-4374-1/04-ZP od 02. lipnja 2004. godine)
- PLINARA ISTOCNE SLAVONIJE d.o.o. (dopis broj: 242/2004 od 06. srpnja 2004. godine)
- PLINACRO d.o.o., Služba razvoja i investicija (dopis broj: 473/04 od 27. travnja 2004. god.)
- JANAF d.d., Služba razvoja i investicija (dopis broj: IV-290/04 od 03. svibnja 2004. godine)
- HRVATSKE VODE, Vodnogospodarski odjel za vodno područje sliva Save - Služba planiranja, pripreme i razvoja projekata (dopis klasa: 350-02/04-01/0012, urbroj: 374-21-1-04-2 od 28. travnja 2004. godine)
- HRVATSKE VODE, Vodnogospodarski odjel za vodno područje sliva Save - Vodnogospodarska ispostava Bid - Bosut (dopis klasa: 350-02/04-01/0003, urbroj: 374-3101-1-04-4 od 28. lipnja 2004. godine)
- "VINKOVACKI VODOVOD I KANALIZACIJA" d.o.o. (dopis znak: 701/04 od 10. svibnja 2004.)

Za potrebe izrade PPUO Vrbanja pribavljene su sljedeće **kartografske podloge**:

- topografska karta područja Općine Vrbanja u mj. 1:25.000 u digitalnom obliku (od Državne geodetske uprave, Odjela za kartografiju),
- aerofotogrametrijske snimke periodičnog preleta područja Općine Vrbanja u digitalnom obliku (od Državne geodetske uprave, Odjela za fotogrametriju),
- katastarske karte za područje Općine Vrbanja u mjerilu 1:5.000 u digitalnom obliku (od Državne geodetske uprave, Područnog ureda za katastar iz Županje),
- službena granica naselja na području Općine Vrbanja u mj. 1 : 25.000 (od Državne geodetske uprave, Područnog ureda za katastar iz Županje).

Na temelju predložene metodologije izrade i ugovora o izradi Prostornog plana uređenja Općine Vrbanja stručni tim CPA je u lipnju 2004. godine izradio elaborat :

PROSTORNI PLAN UREĐENJA OPCINE VRBANJA Polazišta, ocjena stanja i mogućnosti uređenja prostora Ciljevi prostornog uređenja

kao I. etapu rada i osnovu za dalji nastavak izrade plana.

Po usuglašavanju svih prezentiranih elemenata i pribavljanju traženih podataka od tijela državne uprave i pravnih osoba s javnim ovlastima, te pribavljanju potrebnih kartografskih podloga za izradu plana interdisciplinarni stručni tim CPA nastavio je s radovima te je u rujnu 2004. godine izradio elaborat :

PROSTORNI PLAN UREĐENJA OPCINE VRBANJA - Nacrt Prijedloga plana za prethodnu raspravu -

Nacrt prijedloga PPUO Vrbanja za prethodnu raspravu sadržavao je:

- tekstualno obrazloženje Prostornog plana uređenja Općine Vrbanja,
- grafičke prikaze PPUO Vrbanja u mjerilu 1 : 25.000 kojima se definira temeljna organizacija prostora, zaštita prirodnih, kulturnih i povijesnih vrijednosti prostora, namjena i korištenje prostora, prometna i komunalna infrastruktura, uvjeti za korištenje i mjere zaštite prostora te mjere za provođenje plana,
- prijedlog Odredbi za provođenje Prostornog plana uređenja Općine Vrbanja.

Prethodna rasprava o Nacrtu Prijedloga PPUO Vrbanja održana je 23. rujna 2004. godine i u njoj su, u skladu s odrednicama članka 3. Uredbe o javnoj raspravi u postupku donošenja prostornih planova (NN 101/98), sudjelovala tijela državne uprave i pravne osobe s javnim ovlastima te druge fizičke i pravne osobe koje su osigurale podatke i dokumentaciju iz svoga djelokruga za potrebe izrade prostornog plana PPUO Vrbanja.

Nakon provedene prethodne rasprave Nacrt Prijedloga PPUO Vrbanja, zajedno s Izvješćem o izvršenoj prethodnoj raspravi, razmotrilo je Poglavarstvo Općine Vrbanja¹, te utvrdilo:

PROSTORNI PLAN UREĐENJA OPCINE VRBANJA - Prijedlog plana za javnu raspravu -

koji se, u skladu s odrednicama Uredbe o javnoj raspravi u postupku donošenja prostornih planova (NN 101/98), godine upućuje na javnu raspravu u trajanju od 29. listopada do 29. studenog 2004. godine. Javno izlaganje održano je 08. studenog 2004. godine.

¹ OPCINA VRBANJA - Općinsko Poglavarstvo, zaključak klasa: 350-02/04-01/1682, urbroj: 2212/08-01/01-04-1 od 24. rujna 2004. godine

Sukladno Uredbi o javnoj raspravi u postupku donošenja prostornih planova (NN 101/98) stručne službe Općine Vrbanja, u suradnji s CPA kao izradivacem plana pripremile su Izvješće o javnoj raspravi o Prijedlogu PPUO Vrbanja kojim su obrađene sve primjedbe i prijedlozi koje su u propisanom roku dali sudionici u javnoj raspravi.

Prijedlog PPUO Vrbanja i Izvješće o javnoj raspravi razmotrilo je na svojoj 35. sjednici održanoj 21. prosinca 2004. godine Poglavarstvo Općine Vrbanja, te utvrdilo :

PROSTORNI PLAN UREĐENJA OPCINE VRBANJA - Konacni prijedlog plana -

Na Konacni prijedlog PPUO Vrbanja suglasnosti i mišljenja² dali su:

- Ured državne uprave u Vukovarsko - srijemskoj županiji, Služba za prostorno uređenje, zaštitu okoliša, graditeljstvo i imovinsko - pravne poslove (suglasnost klasa: 350-02/05-01/11 ur.broj: 2196-03-02-05-04 od 31. ožujka 2005. godine), na temelju prethodno pribavljenog mišljenja Županijskog zavoda za prostorno uređenje (mišljenje klasa: 350-02/05-01/03 ur.broj: 2196/1-10-05-2 od 29. ožujka 2005. g.)
- Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva (mišljenje klasa: 350-02/05-01/06 ur.broj: 525-02-A.B.P./05-02 od 14. veljace 2005. godine)
- Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Osijeku (suglasnost klasa: 612-08/05-01-03/101 ur.broj: 532-04-06/1-05-03 od 15. ožujka 2005. godine)
- Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu prirode (suglasnost klasa: 612-07/04-49/109 ur.broj: 532-08-02-2/4-05-7 od 29. ožujka 2005. godine)

Po prikupljanju zakonom propisanih suglasnosti i mišljenja, a na prijedlog Poglavarstva Općine Vrbanja

PROSTORNI PLAN UREĐENJA OPCINE VRBANJA

usvojilo je Općinsko vijeće Općine Vrbanja 06. travnja 2005. godine.

² Prije donošenja PPUO Vrbanja potrebno je pribaviti:

- suglasnost Županijskog ureda za poslove prostornog uređenja koja se izdaje na temelju prethodno pribavljenog mišljenja Županijskog zavoda za prostorno uređenje o usklađenosti sa Prostornim planom Županije (članak 24. Zakona o prostornom uređenju, NN 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04),
- suglasnost Ministarstva kulture, Konzervatorski odjel u Osijeku (članak 56. Zakona o zaštiti i ocuvanju kulturnih dobara, NN 69/99, 151/03 i 157/03),
- suglasnost Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu prirode (članak 15. Zakona o zaštiti prirode, NN 162/03),
- mišljenje Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva (članak 17. Zakona o poljoprivrednom zemljištu, NN 66/01).

**I. OBRAZLOŽENJE
PROSTORNOG PLANA UREĐENJA
OPCINE VRBANJA**

1. Polazišta

1.1. POLOŽAJ, ZNAČAJ I POSEBNOSTI PODRUČJA OPCINE VRBANJA U ODNOSU NA PROSTOR I SUSTAVE ŽUPANIJE I DRŽAVE

1.1.1. Osnovni podaci o stanju u prostoru

1.1.1.1. Teritorijalni obuhvat

Prema Zakonu o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (NN 10/97, 124/97, 22/99, 117/99, 128/99, 44/00, 127/00, 92/01, 79/02, 83/02, 25/03, 107/03 i 175/03), **Općina Vrbanja nalazi se u sastavu Vukovarsko - srijemske županije.**

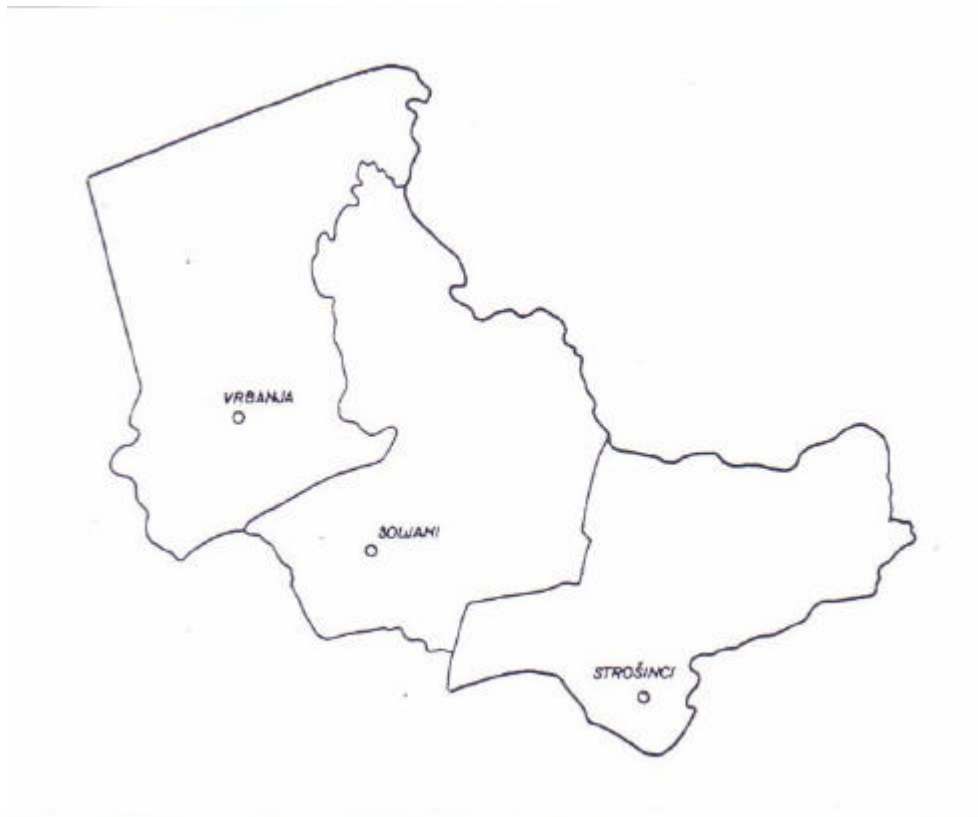
POLOŽAJ OPCINE VRBANJA U VUKOVARSKO - SRIJEMSKOJ ŽUPANIJI
(izvor: Statistički ljetopis Republike Hrvatske, Državni zavod za statistiku)

Opcina Vrbanja smještena je na jugoistoku Vukovarsko - srijemske županije, u granicnom području s **Republikom Srbijom i Crnom Gorom**.

Opcini Vrbanja susjedne jedinice lokalne samouprave u sastavu Vukovarsko - srijemske županije su: **Opcina Nijemci** (na sjeveru i sjeveroistoku) i **Opcina Drenovci** (na jugu i jugozapadu).

Opcina Vrbanja ustrojena je 1993. godine i u svom sastavu ima tri naselja :

- **Soljani**
- **Strošinci i**
- **Vrbanja.**

GRANICE NASELJA NA PODRUCJU OPCINE VRBANJA

1.1.1.2. Numericki pokazatelji

Površina Opcine Vrbanja je 191,0 km², od čega su 54% (102,6 km²) šume. Opcina Vrbanja zauzima 7,8% od ukupnog teritorija Vukovarsko - srijemske županije (ukupna površina Županije je 2.444,5 km²).

Na prostoru Opcine Vrbanja, prema popisu stanovništva iz 2001. godine³, živjelo je **5.174 stanovnika**, što iznosi 2,5% od ukupnog broja stanovnika Županije (204.768 stanovnika).

Gustoca naseljenosti na području Opcine Vrbanja iznosila je 2001. godine 27,9 stanovnika na četvorni kilometar, što je samo trećina od prosjeka Županije (94,6 st/km²).

³ Podaci iz publikacije "Popis stanovništva, kucanstava i stanova 31.ožujka 2001. godine" (Statističko izvješće 1137), Državni zavod za statistiku, Zagreb, lipanj 2002. godine

Kako bi se omogućila međusobna komparacija pokazatelja u prostornim planovima Pravilnikom o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova (NN 106/98, 39/04 i 45/04) propisano je da sastavni dio prostornih planova moraju biti tablice koje sadrže slijedeće podatke o stanovnicima, stanovima, kucanstvima i gustocama naseljenosti :

USPOREDNI PRIKAZ STATISTIČKIH PODATAKA (1991.- 2001.godine)
ZA VUKOVARSKO - SRIJEMSKU ŽUPANIJU I OPĆINU VRBANJA

tablica 1.

	površina		STANOVNICI				STANOVI				KUCANSTVA		G _{nst} , gustoca naseljenosti
			1991.		2001.		1991.		2001.		1991.	2001.	
	km ²	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	broj	stan / km ²
VUKOVARSKO - SRIJEMSKA ŽUPANIJA ukupno	2.444,5	100	231.241	100	204.768	100	75.258	100	69.346	100	73.964	66.977	94,61
OPĆINA VRBANJA ukupno	191,0	7,8	5.543	2,4	5.174	2,5	1.800	2,4	1.738	2,5	1.634	1.618	27,09
OPĆINA VRBANJA ukupno	191,0	100	5.543	100	5.174	100	1.800	100	1.738	100	1.634	1.618	27,09
Soljani	67	35,1	1.709	30,8	1.554	30,0	522	29,0	501	28,8	492	478	23,2
Stročinci	53	27,7	696	12,6	668	12,9	266	14,8	250	14,4	222	216	12,6
Vrbanja	71	37,2	3.138	56,6	2.952	57,1	1.012	56,2	987	56,8	920	924	41,6

izvori podataka :

- Prostorni plan Vukovarsko - srijemske županije (SV VSŽ 07/02)
- "Popis stanovništva, kucanstava i stanova 31.ožujka 2001. godine" (Statističko izvješće 1137), Državni zavod za statistiku, Zagreb, lipanj 2002. godine
- "Popis stanovništva, domaćinstava, stanova i poljoprivrednih gospodarstava 31. ožujak 1999.", Državni zavod za statistiku, Zagreb, listopad 1994. godine

STANJE U PROSTORU OPĆINE VRBANJA

tablica 2.

OPĆINA VRBANJA	POVRŠINA		STANOVNICI				GUSTOCA NASELJENOSTI	
			popis 1991.		popis 2001.		popis 1991.	popis 2001.
PODRUCJE OPĆINE	km ²	udio u površini Općine (%)	broj	%	broj	%	broj stan / km ²	broj stan / km ²
OBALNO *	-	-	-	-	-	-	-	-
OTOCNO *	-	-	-	-	-	-	-	-
KONTINENTALNO GRANICNO **	191	100	5.543	100,0	5.174	100,0	29,02	27,09
OSTALO	-	-	-	-	-	-	-	-
OPĆINA VRBANJA ukupno	191	100	5.543	100,0	5.174	100,0	29,02	27,09

napomene : * U skladu sa člankom 45. Zakona o prostornom uređenju (NN 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04) područje Općine Vrbanja ne ulazi u obalno ili otocno područje Republike Hrvatske.

** U skladu s kartografskim materijalima Programa prostornog razvitka Republike Hrvatske (NN 50/99 - kartografski prikaz broj 23 - Posebne smjernice za planiranje i uređenje područja - Područja uz državnu granicu), područje Općine Vrbanja ulazi u kontinentalno granicno područje Republike Hrvatske.

1.1.2. Prostorno razvojne i resursne značajke

Geoprometni položaj

Vukovarsko - srijemska županija smještena je na krajnjem sjeveroistoku Republike Hrvatske u međurječju između Dunava i Save. Ovim područjem vode važni riječni i kopneni putovi i križaju se međunarodni prometni pravci od istoka prema zapadu uz rijeku Dunav, te od sjevera preko rijeke Save prema Jadranskom moru.

Strategijom i Programom prostornog razvitka Republike Hrvatske kao i Strategijom prometnog razvitka Republike Hrvatske naročito je valoriziran **prometni značaj Vukovarsko - srijemske županije**. U ovom prostoru nalaze se brojni infrastrukturni koridori (cestovni, željeznički, riječni, telekomunikacijski, energetske) od strateškog značaja za Republiku Hrvatsku, uz sve prednosti i ograničenja koje proizlaze iz njihovog smještaja.

POLOŽAJ VUKOVARSKO - SRIJEMSKE ŽUPANIJE U RH

Vrbanja je smještena na samoj tromeđi Hrvatske, BiH i SiCG (udaljena je cca 25 km od Županje, 20 km od Brckog u BiH te oko 20 km od Jamene u Srbiji).

Općina Vrbanja nalazi se u **spacvanskom bazenu**, u prostoru između rijeke Save, obronaka Fruške gore, auto ceste Zagreb - Lipovac i pruge Vinkovci - Brcko. Područje Spacve u kojemu se nalazi Općina Vrbanja najniže je u Županiji, a karakteriziraju ga male visinske razlike (od cca 82,0 m n.v. na jugu do cca 79,0 m n.v. na sjeveroistoku Općine).

Zahvaljujući izvanredno plodnom tlu, povoljnim klimatskim uvjetima, prirodnom bogatstvu i dobrom prometnom položaju ovo područje je naseljeno od davnina. Na gustocu naseljavanja utjecale su šume hrasta lužnjaka (najveći kompleks lužnjaka u svijetu) u nekad mocvarama bogatom području južnog dijela Županije.

Reljef

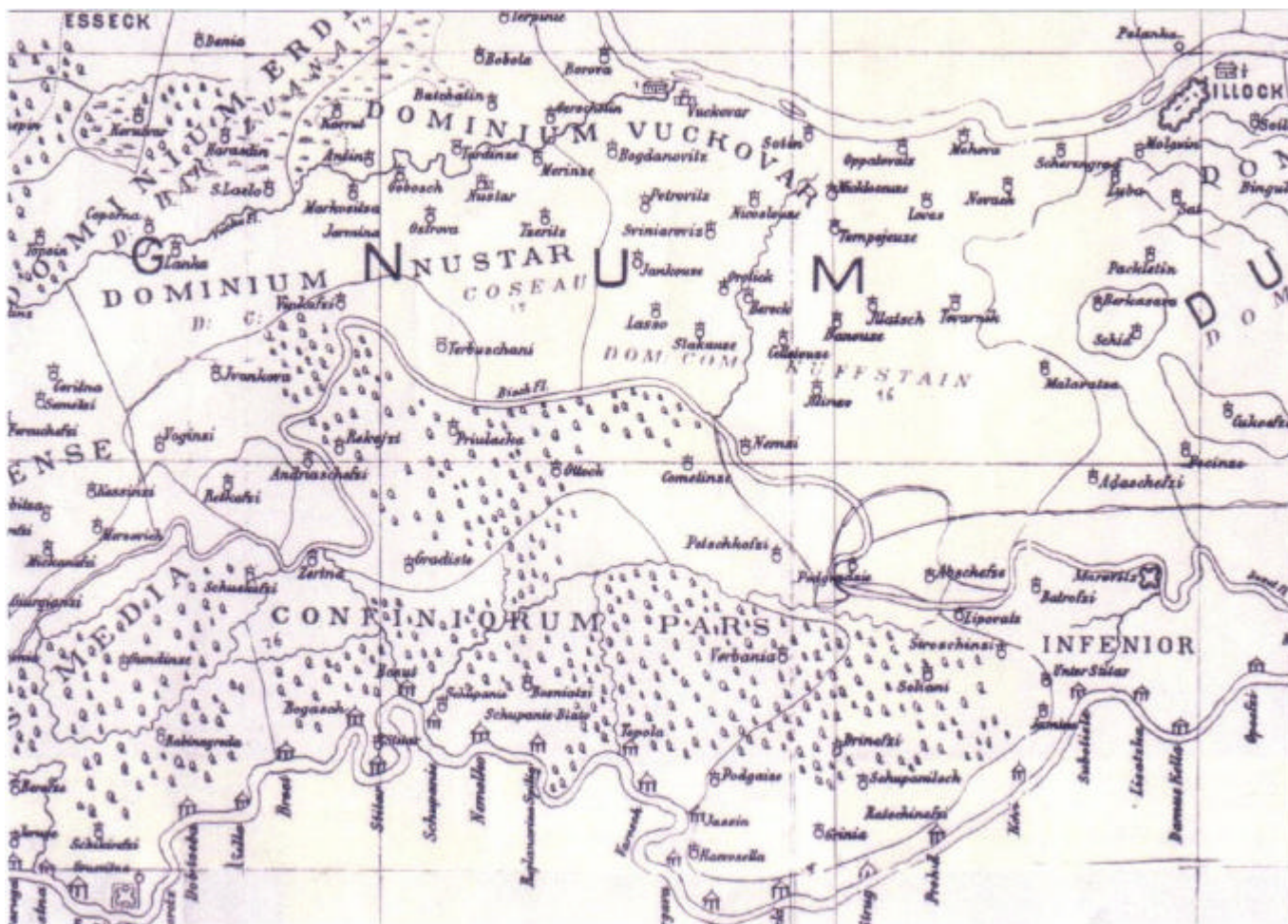
Jedno od dominantnih obilježja prirodne osnove područja Općine Vrbanja je **ravninarski reljef vrlo malih visinskih razlika**.

Prisutni su samo mikroreljefni oblici određeni postojanjem nešto viših i ocjeditih "greda", te starih korita vodotoka koji su sezonski poplavljeni. Prema zavali Spacve na sjeveru područje Općine Vrbanja karakteriziraju izrazita šumska – mocvarna obilježja.

U strukturi zemljišnih površina prevladavaju **oranice i šume**.

Kulturno - povijesni razvoj

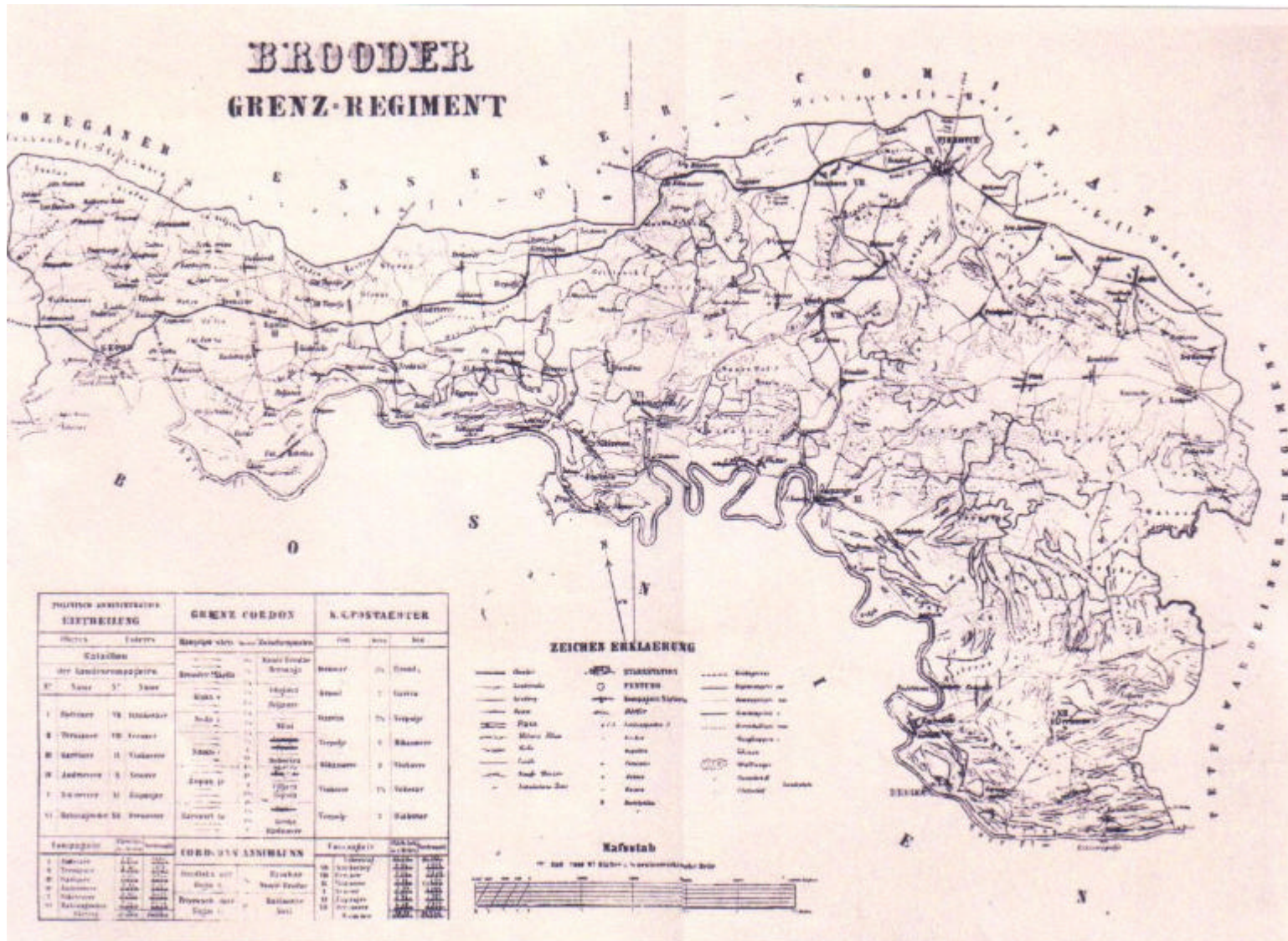
U povijesnim izvorima Vrbanja se prvi puta spominje 1443. godine kao: possessivo Werbanya. Vrbanja i okolna naselja su u srednjem vijeku pripadala raznim gospodarima. Turci ove krajeve zaposjedaju 1536. godine, te se katolicki starosjedioci iseljavaju u slobodni dio hrvatske, Madarsku, Austriju ili druge države.

KARTA SLAVONIJE IZ 1718. GODINE
S UCRTANIM SELIMA ("PAGUS") VRBANJA, SOLJANI I STROŠINCI

Nakon bitke kod Slankamena Slavonija se oslobada od turske vlasti, te Austrijske vlasti na rijeci Savi ustrojavaju vojnički kordon za obranu od Turaka. Tako organiziran obrambeni sustav prerastao je 1735. godine u Slavonsku krajinu koja je konacno uredena 1753. godine.

Od 1808. godine Vrbanja pripada pod Petrovaradinsku pukovnicu i ulazi u sastav Brodske regimente sa sjedištem u Vinkovcima, odnosno 12-te kompanije sa sjedištem u Drenovcima. Iz toga razdoblja za podrucje oko Vrbanje potjece naziv "sela Cvelferije" ("Cvelf" = dvanaest).

KARTA VII. BRODSKE GRANICNE REGIMENTE S RASPOREDOM 12 KOMPANIJSKIH KOMANDI

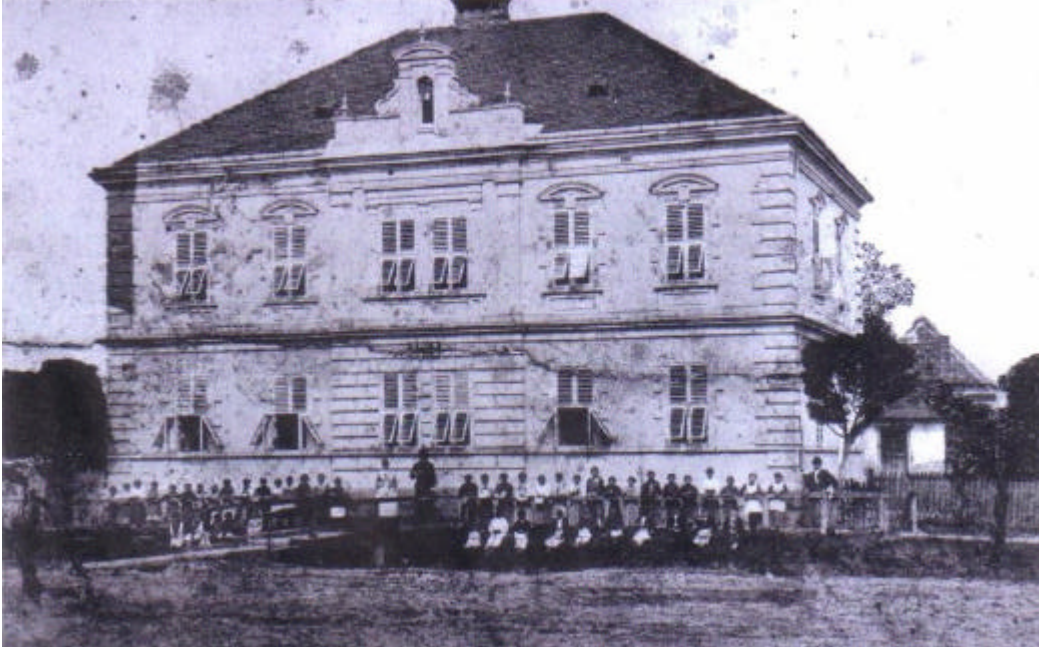
Ukinucem Vojne krajine 1873. godine slavonsko selo se naglo razvilo, te krajem 19-tog i pocetkom 20-tog stoljeca Vrbanja jaca u poslovno - financijskom i gospodarskom smislu. Godine 1892. u blizini željeznice postaje u Vrbanji izgradena su tri postrojenja za preradu drva (u vlasnistvu tvrtke "Krafft i Turker" iz Pešte, francuske tvrtke "Societé d'importation de chene" i domaceg industrijalca "Obitelj Bacoka"). Prvi mlin obitelji Bacoka izgraden 1904. godine, potom se grade mlin zadruga Dement i mlin Josipa Klem. U Vrbanji su u to doba postojale dvije industrije gradevinskim materijalom, dvije klaonice, te pletionice obitelji Rupert i Horvat.

Gospodarski razvoj prati i intenzivan društveni razvoj te je:

- citaonica osnovana 1875. godine
- nova škola izgradena 1877. godine
- Vartogasno društvo osnovano 1893. godine.
- ljekarna u vlasnistvu Eduard pl. Lellis otvorena 1893. godine
- Štedionica osnovana 1905. godine
- Hrvatska seljacka zadruga osnovana 1907. godine.

Vrbanjski intelektualci i clanovi francuske kolonije u Vrbanji osnivaju klub za "promicanje društvenosti medu vrbanjskim intelektualcima", kasnije nazvan "Sloga".

Škola u Vrbanji ("Elementar oder National Schule") osnovana je 1831. godine po naredbi pukovnijskog zapovjedništva Brodske regimente. Od 1873. godine vrbanjska općinska škola reformirana je u nižu "Pucku školu" sa četiri razreda i hrvatskim nastavnim jezikom. Škola u Soljanima utemeljena je 1830. godine kao puckska učionica s jednim učiteljem, a početkom 20. stoljeća prerasta u četverorazrednu školu.

OSNOVNA ŠKOLA U VRBANJI, SAGRAĐENA 1878. GODINE, SRUŠENA 1943. GODINE ⁴

OSNOVNA ŠKOLA U SOLJANIMA, SAGRAĐENA 1894. GODINE ⁵

Po završetku prvog svjetskog rata u Vrbanji djeluju: Hrvatsko pjevacko društvo "Posavac" (osnovano 1924. godine), Sportski klub "Posavac" (osnovan 1930. godine), a od 1936. godine djeluju sekcija Društva hrvatskih kazališnih dobrovoljaca i grupa mladih "Sokoli" u sklopu Seljačke stranke.

⁴ izvor: I.Cosic, T.Lunka, V.Vidakovic: "Vrbanja, Soljani, Strošinci - Slike iz prošlosti", Drenovci, 1997. godine

⁵ izvor: Martin Grgurovac: "Razglednice stare Županje", Županja 1989. godine

Obilježja podneblja ⁶

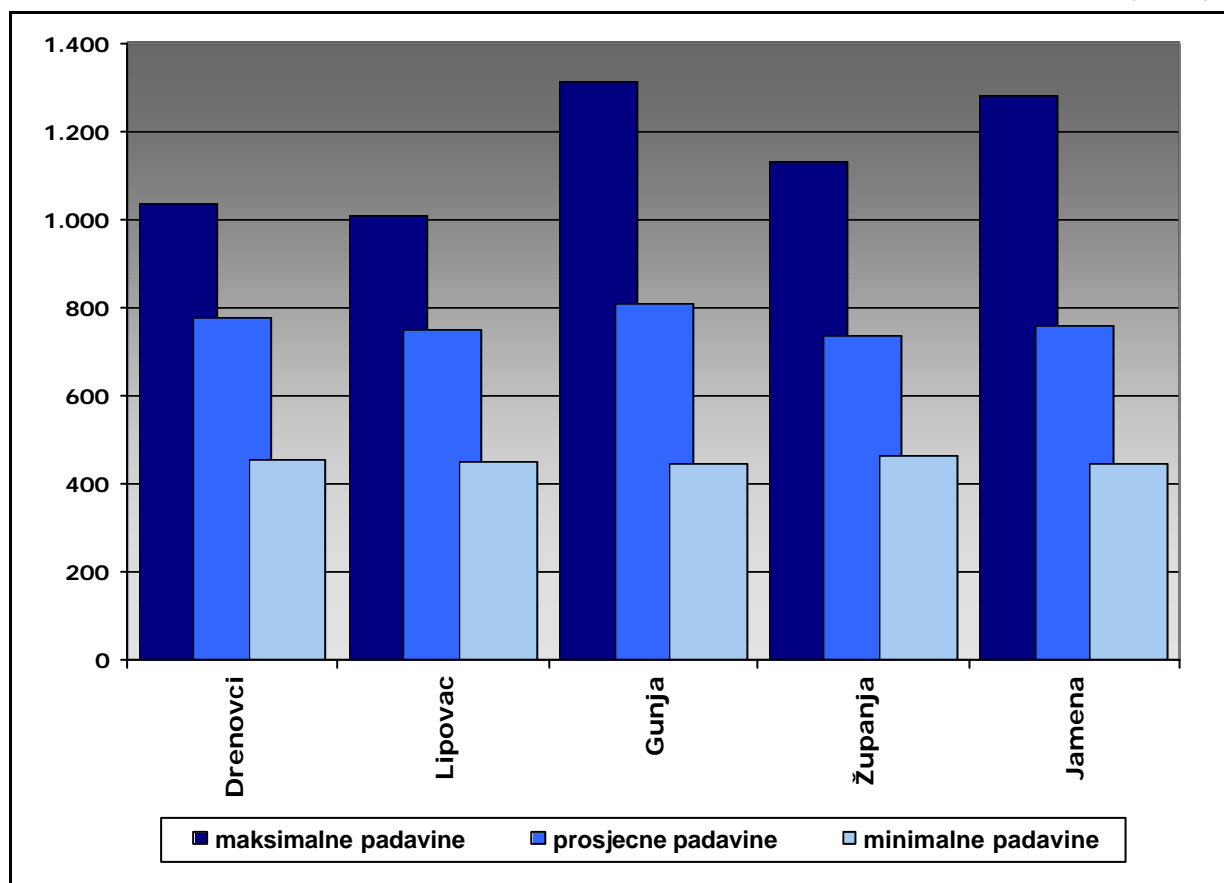
Šire područje Općine Vrbanja u klimatskom se smislu odlikuje značajnim crtama kontinentalnosti što je uvjetovano geografskim položajem u užem dijelu panonskog prostora, te otvorenosti i nizinskim karakterom prostora. Ljeta su suncana i vruća, a zime hladne i sa snijegom.

Najviše **padalina** ima sredinom ljeta (225 mm ili 28,1%) i u proljeće (220 mm ili 27,5%), nešto manje u jesen (211 mm ili 26,4%), a zima je razmjerno suha (144 mm ili 18,0%), što pogoduje usjevima jer u vegetacijskom razdoblju godine (od 1.travnja do 30.rujna) padne ukupno 457 mm padalina, odnosno 57,1% godišnje količine.

Kontinentske klimatske prilike narocito dolaze do izražaja u prosjecnoj godišnjoj količini i sezonskom rasporedu padalina. Srednja količina godišnjih padalina iznosi oko 800 mm.

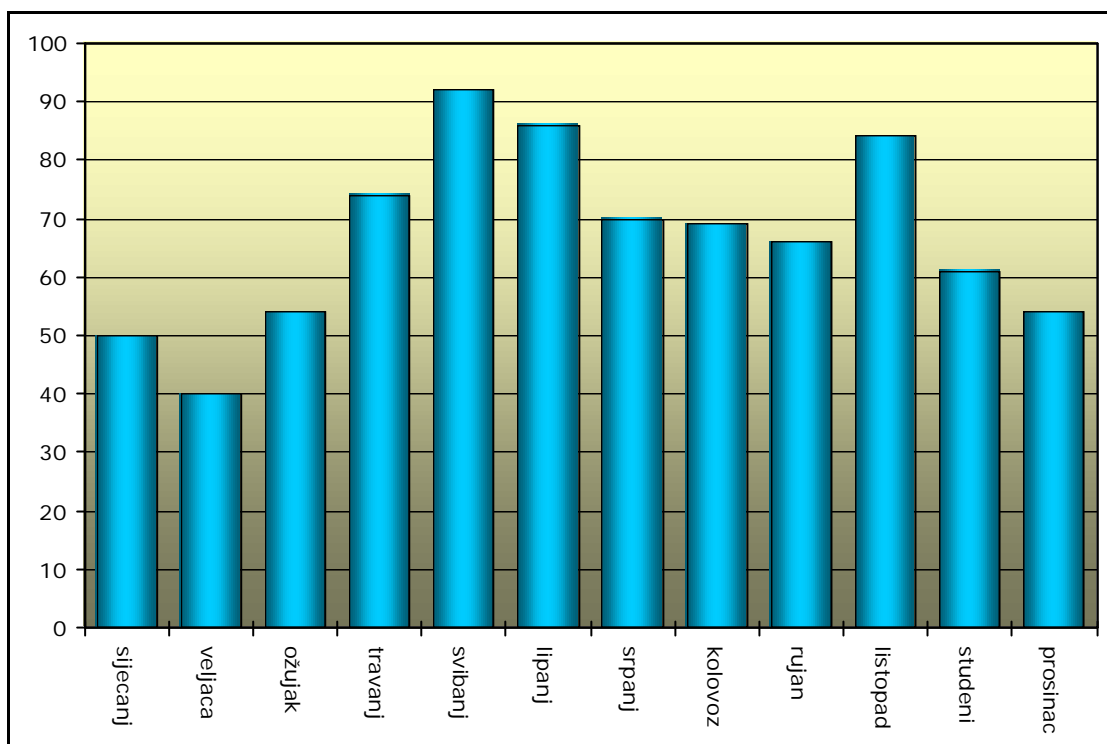
Maksimum padalina je u svibnju i lipnju, sekundarni maksimum je u listopadu, a minimum u veljaci. Odstupanja od srednjih količina padalina od godine do godine mogu biti velika, što ukazuje na mogućnost pojave sušnih sezona.

OSCILACIJE OBORINA ZA KIŠOMJERNE STANICE NA ŠIREM PODRUČJU OPĆINE VRBANJA (u mm)

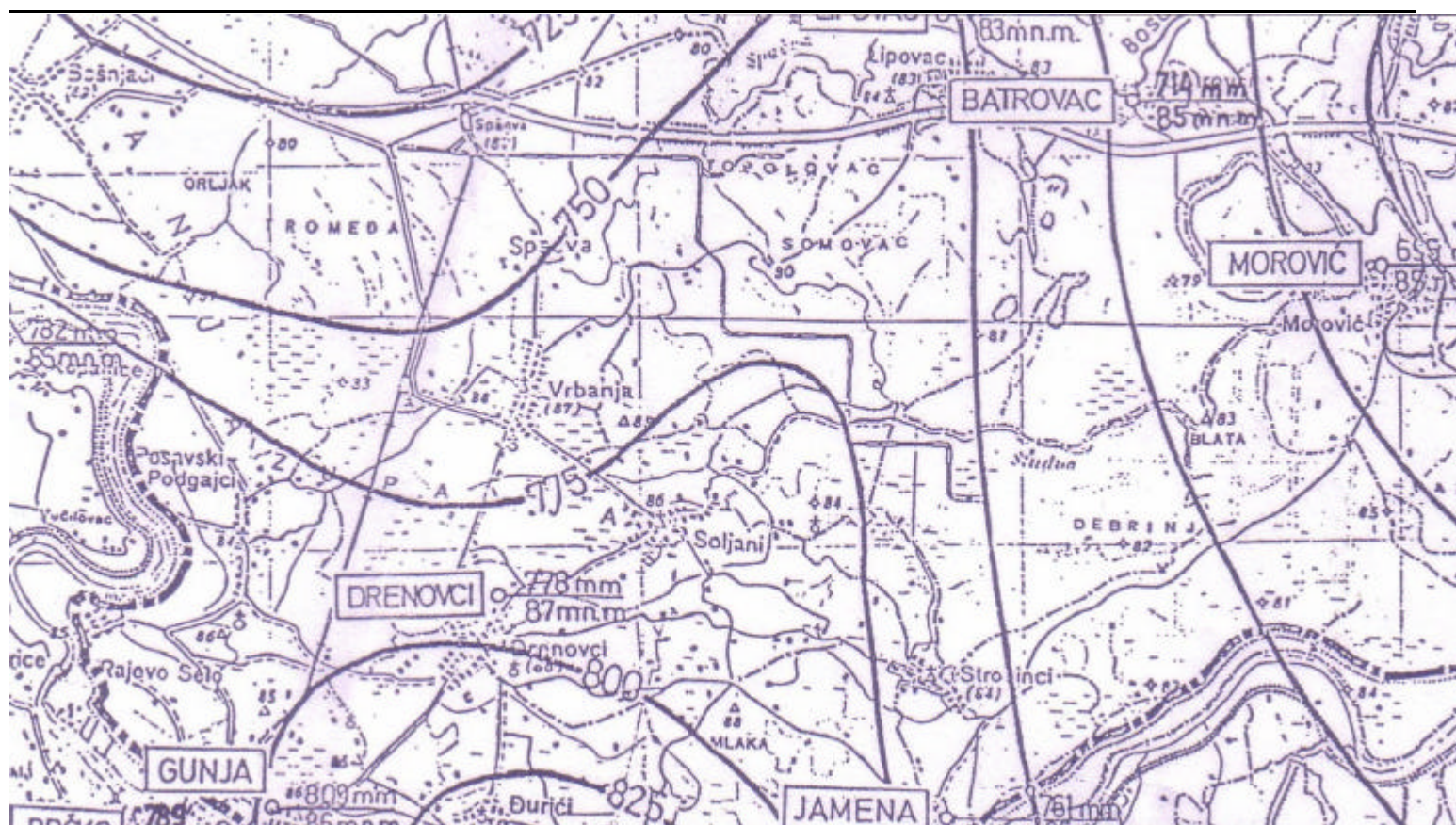

⁶ izvor: Prostorni plan (bivše) općine Županja, izradivac: Urbanistički institut Hrvatske, Zagreb, 1980. godine

SREDNJA MJESEČNA I GODIŠNJA KOLICINA PADALINA (u mm)

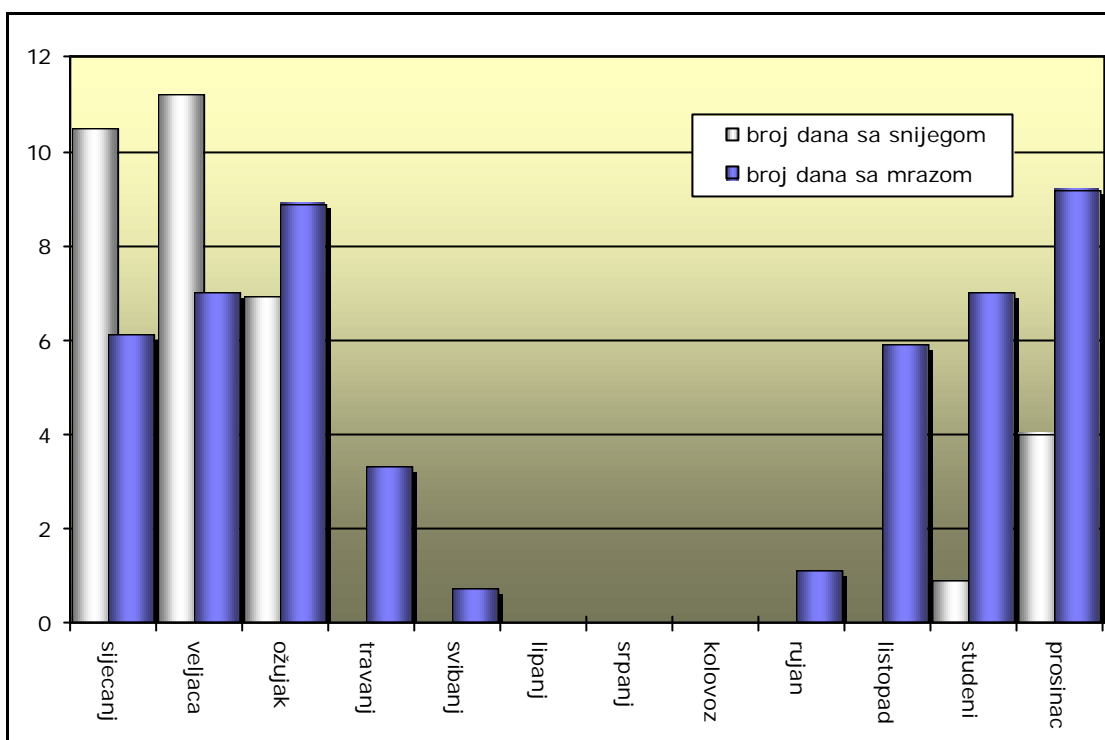
napomena: podaci za mjernu postaju Drenovci

IZOHIJETE GODIŠNJIH OBORINA DIJELA BIĐ - BOSUTSKOG POLJA
(RAZDOBLJE OBRADJE 1935.-1984. god.) mj. 1:200.000⁷

⁷ izvor podataka: HRVATSKE VODE, Vodnogospodarski odjel za vodno područje sliva Save - Vodnogospodarska ispostava Bid - Bosut (dopis klasa: 350-02/04-01/0003, urbroj: 374-3101-1-04-4 od 28. lipnja 2004. godine)

SREDNJI BROJ DANA SA SNIJEGOM I MRAZOM

napomena: podaci za mjernu postaju Spacva

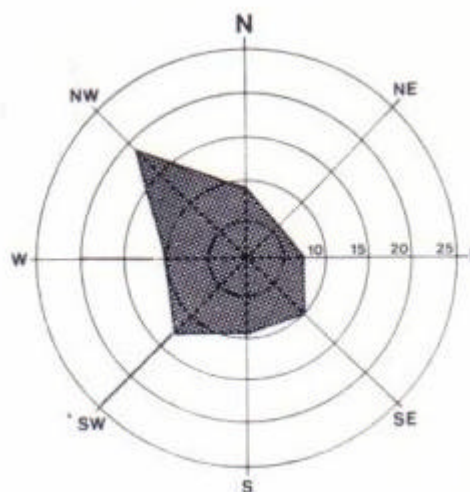
Srednji broj **dana sa snijegom na tlu** (min 1,0 cm) godišnje je 32,6 dana, najviše u veljaci (11,2 dana) i siječnju (10,5 dana). kako sniježni pokrivač ima važnu zaštitnu ulogu za ozime usjeve pojava hladnih zima bez snijega može imati nepovoljne posljedice.

U ovom izrazito poljoprivrednom kraju jednako je značajna i pojava **mraza**, pogotovo ranih jesenskih i kasnih proljetnih. Najčešći su mrazevi u prosincu i ožujku, a najopasniji oni s manjom učestalošću u travnju i svibnju.

Pojava **tuče** uglavnom je koncentrirana na svibanj, lipanj i srpanj i to u prosjeku 1 do 2 dana.

Najveću učestalost imaju **vjetrovi iz sjeverozapadnog kvadranta** na koji otpada više od petine svih strujanja.

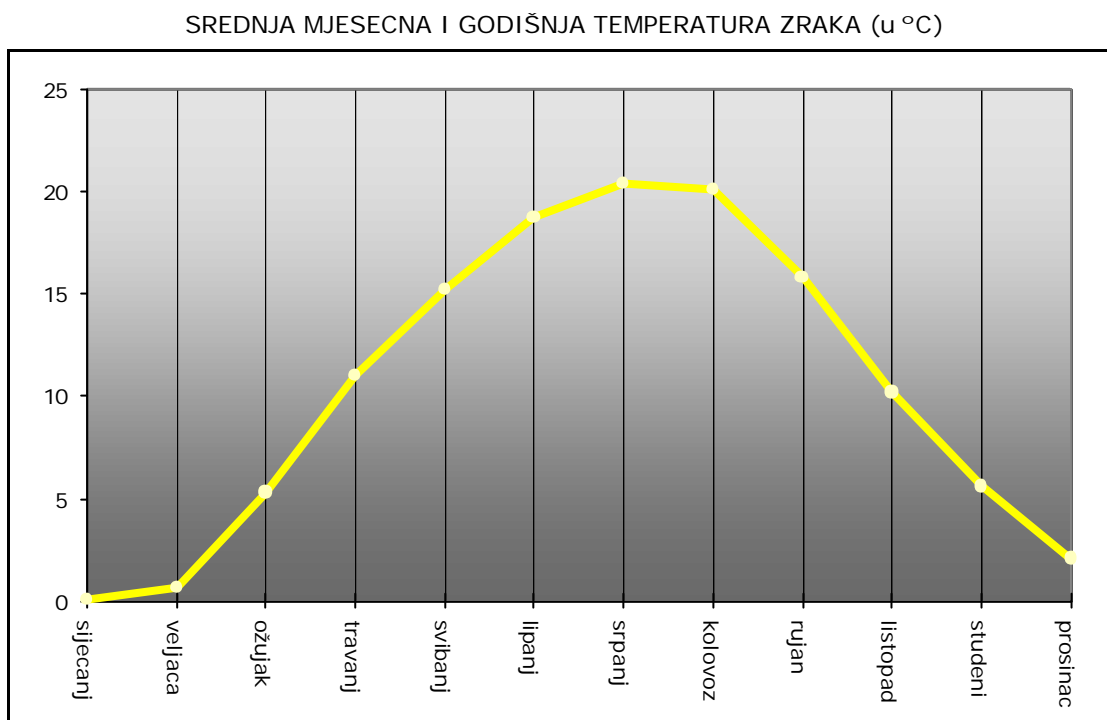
Vjetrovi iz jugoistocnog i jugozapadnog kvadranta po učestalosti strujanja cine drugu grupu.

RUŽA VJETROVA ZA
PODRUCJE OPCINE VRBANJA

Srednja godišnja temperatura je 10,4°C (ljeta 19,7°C, zime 0,9°C).

Analiza srednjih maksimalnih i minimalnih temperatura pokazuje mogućnost znatnijih odstupanja od prosječnih vrijednosti, što je osobito značajno za vegetacijsko razdoblje, jer može nepovoljno utjecati na razvoj pojedinih kultura (suša, pretjerana vlažnost i sl.).

napomena: podaci za mjernu postaju Spacva

Ekstremne temperaturne vrijednosti kreću se od najviše 39°C (izmjereno u kolovozu) do najmanje -28,8°C (izmjereno u veljaci), tako da razlike u ekstremnim temperaturama iznose čak 67,8°C. Zabilježeni ekstremi utječu na značajnu kolebljivost temperaturnog režima koji u kombinaciji s količinom i rasporedom padalina kao i drugim meteorološkim parametrima može bitno utjecati na razvoj poljoprivrednih kultura.

Hidrološke značajke prostora ⁸

Glavni recipijenti i njihove pritoke - melioracioni kanali na području Općine Vrbanja su jako ovisni o atmosferskim prilikama i padavinama, tako da u sušnom periodu imaju minimalnu protoku ili su njihovi profili bez vode. Voda se zadržava jedino u akumulacijama, ali i u njima dolazi do smanjenja razine vode.

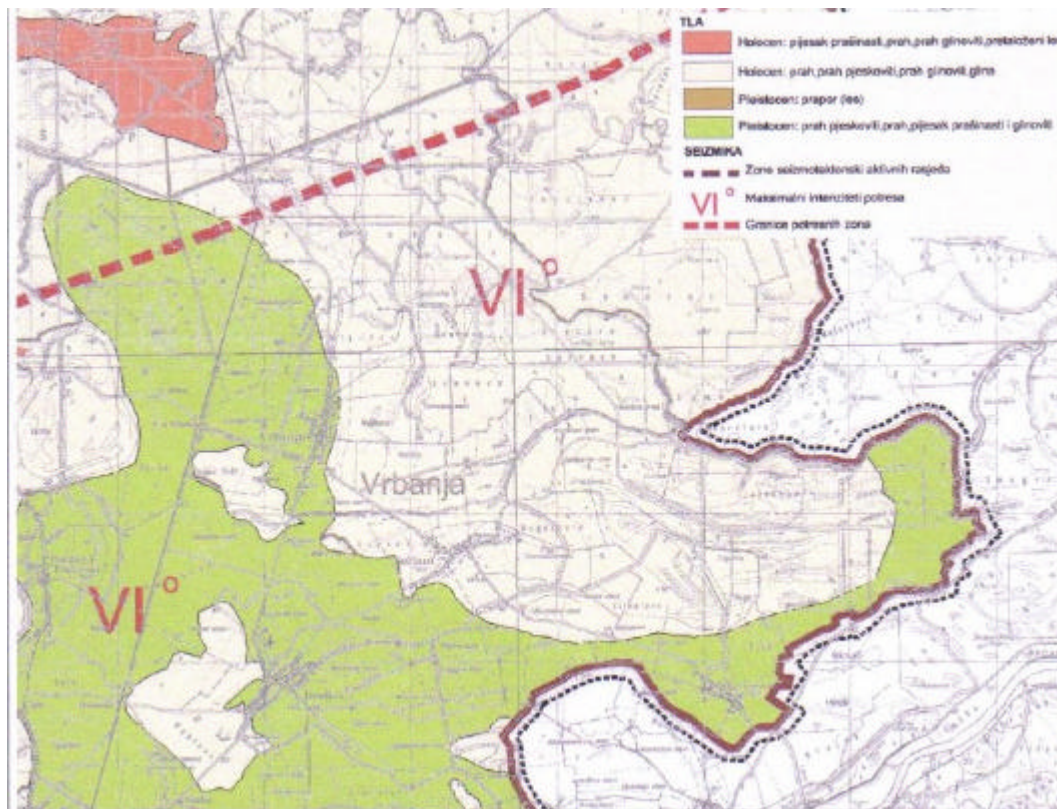
⁸ izvor podataka: HRVATSKE VODE, Vodnogospodarski odjel za vodno područje sliva Save - Vodnogospodarska ispostava Bid - Bosut (dopis klasa: 350-02/04-01/0003, urbroj: 374-3101-1-04-4 od 28. lipnja 2004. godine)

Inženjersko - geološke osobitosti

Seizmicnost nekog područja moguće je definirati kao skup obilježja potresa u vremenu i u prostoru. Jedno od glavnih epicentralnih područja i seizmičkih zona u Republici Hrvatskoj nalazi se u njezinom istocnom dijelu (oko Dilj gore i Pšunja) što ima utjecaja na Vukovarsko - srijemsku županiju.

Prema karti rasporeda maksimalnih intenziteta potresa, **područje Općine Vrbanja nalazi se u jugoistocnom dijelu Županije gdje je potencijalna maksimalna seizmicnost terena prema MCS ljestvici VI° i manje** (jaki potresi i slabi potresi) dok je u ostalom dijelu Županije seizmicnost VII° (vrlo jaki potresi).

Seizmicka aktivnost vezana je za regionalne rasjede ili zone rasjeda, kao i za rubove većih tektonskih jedinica. Vukovarsko - srijemska županija se strukturno - tektonski nalazi na granicnim predjelima velikih, regionalnih spuštenih i izdignutih struktura ili tektonskih jedinica koje su odijeljene rasjedima ili rasjednim zonama. Velika spuštena struktura je Dravska depresija (sjeverno od Borova i Koroda) te Slavonsko - srijemska depresija (jugoistocno od crte Vinkovci – Ilaca – Tovarnik). Izdignute strukture su Đakovacko – vinkovacko - vukovarski praporni ravnjak i Fruška gora. **Područje Općine Vrbanja ne nalazi se na dionici niti jednog važnijeg rasjeda.**

LITOLOŠKA GRAĐA I INŽENJERSKO - GEOLOŠKE OSOBITOSTI TLA
- izvod iz Prostornog plana Vukovarsko - srijemske županije -

Litološka grada

Područje Općine Vrbanja izgrađeno je od kvartarnih pjeskovito šljunkovitih sedimenata koji su pokriveni površinskim slojem glinovitog karaktera debljine 1,0 do 7,0 m. U dubljim dijelovima javljaju se krupnije frakcije šljunka i pjeska, a bliže toku rijeke Save prisutni su finiji pjeskovito muljeviti nanosi. Sedimenti mogu biti starije (pleistocenske) ili mlade (holocenske) starosti:

- **Pjeskoviti prahovi, prahovi i prašinasto - glinoviti pijesci pleistocenske starosti** rasprostiru se na zapadu, jugu i istoku Općine Vrbanja. Boje su sive, sivosmede, smeđe i žućkastosmede. Moguće ih je prepoznati u svakom novije izrađenom kanalu ili glinokopu. U donjem dijelu ovoga člana (ispod 6 do 8 m) leži sivi pjeskoviti prašak s decimetarskim lećama pijeska. Mjestimice se može zapaziti laminiranost - milimetarska izmjena više glinovitih s više pjeskovitim varijetetima. U mineralnom sastavu prevladavaju kvarc, karbonati (vapnenci i dolomiti), feldspati i čestice stijena. Debljina ovoga člana kreće se od 10 do 25 m.
- **Holocenske sitnozrnate taložine** nastale su u poplavnim i barskim okolišima, a također i u mrtvajama te se rasprostiru u središnjem i sjevernom dijelu Općine Vrbanja (u prostoru između Privlake, Soljana i Lipovca). Radi se o glinovitim prahovima, prahovima, prahovitim glinama i glinama, mjestimice s lećama pijeska i/ili šljunka i s karbonatnim konkrecijama. Boje su sive, smeđe i sivosmede ili su šareni. U mineralnom sastavu prevladava kvarc, uz kojega još ima feldspata, muskovita i čestica stijena. Debljina ovih naslaga ne prelazi desetak metara. Rasprostiru se u obliku nepravilnih većih i manjih površina južno od prapornog ravnjaka. Na tim lokacijama sedimentacija mjestimicno traje i danas zahvaljujući povremenim plavljenjima i održavanju močvara unutar blagih depresija. Nastaju tamne, sivocrne prašinate gline, često s tresetnim tvarima - ostacima neraspadnutog močvarnog bilja.

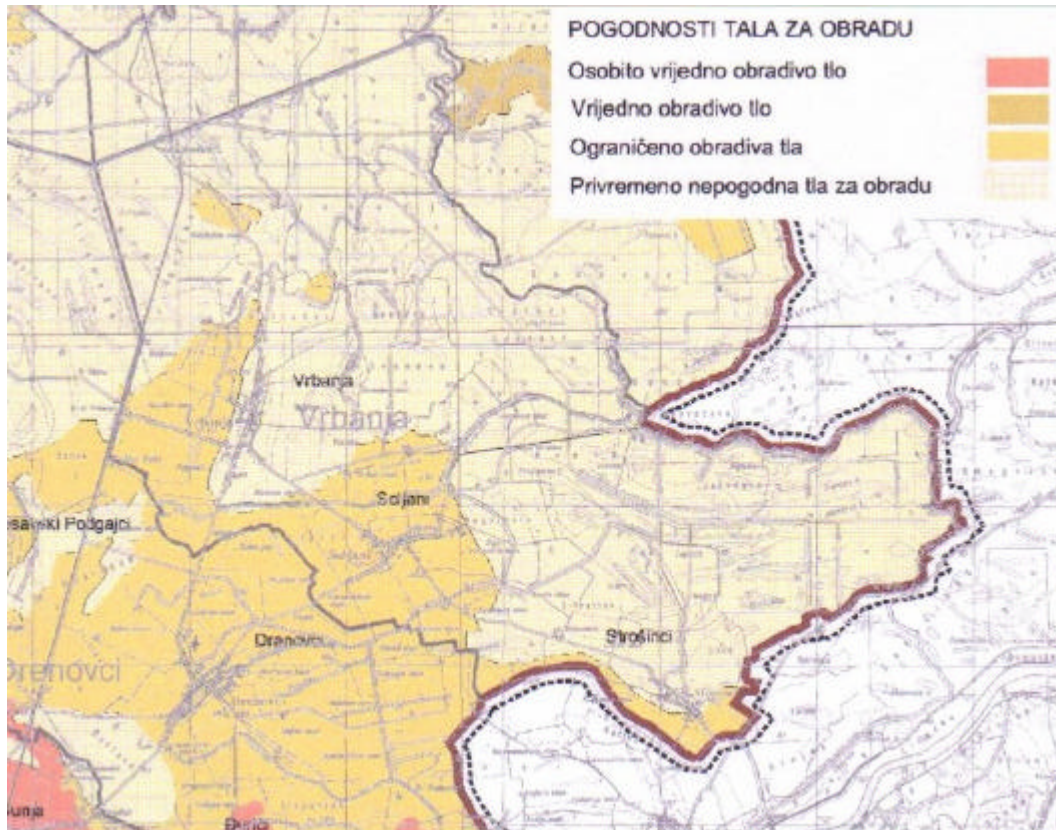
Hidrogeološke osobitosti

Na području Općine Vrbanja dominiraju **hidromorfna tla** sa specifičnim vodnim režimom koji je uvjetovan režimom vodotoka, podzemnih voda i površinskih poplavnih voda.

Tipičan nizinski reljef, raširenost nevezanih i poluvezanih stijena i stijenjski kompleksi s intergranularnom poroznošću i često velikom propusnošću pogoduju značajnoj infiltraciji vodenih taloga. Istovremeno, razina temeljnica, koja je zbog pretežno zbijenog tipa i slobodnog nivoa, na maloj dubini varira između 0,5 i 7,0 m. Obzirom da je temeljnica u hidrauličnoj vezi s rijekom Savom, to njezina razina tijekom godine znatnije oscilira (0,5 do 2,0 m i više) i pri višim riječnim vodostajima, izdizanjem temeljnica, dolazi do **plavljenja nižih terena**.

Pogodnosti tala za obradu

Za biljno proizvodni bonitet tla, pored mehanickog sastava, značajni su još i sadržaj karbonata u tlu i stupanj dreniranosti. Razmjerno težak mehanicki sastav tla, slaba dreniranost i vrlo visok sadržaj karbonata **smanjuju bonitet tla** i u velikoj mjeri određuju njegovu namjenu.

POGODNOSTI TALA ZA OBRADU
- izvod iz Prostornog plana Vukovarsko - srijemske županije -

Procjena uporabne vrijednosti zemljišta na području Općine Vrbanja temelji se na nacelu potencijalne plodnosti tla, dok ostali parametri (npr. klimatski) nisu uzimani u obzir. Prema pogodnosti za obradu, na području Vukovarsko - srijemske županije izdvojene su četiri skupine tala, od kojih su na području Općine Vrbanja zastupljene samo treća i četvrta skupina tala:

- Prva najpogodnija skupina obuhvata **dobra obradiva tla**, tj. tipični i semiglejni cernozem na praporu, eutricno smeđe tlo, aluvijalno (fluvisol) tlo obranjeno od poplava te eutricno smeđe tlo na praporu. Rasprostiru se u zoni uz tok Dunava, te oko Komletinaca, Nijemaca, te uz Savu od Rajevog sela do Racinovaca. Na području Općine Vrbanja ova tla nisu zastupljena.
- Drugu skupinu predstavljaju **umjereno ograničeno obradiva tla**. To su rigolana tla na praporu te lesirana tla na praporu, semiglejna i pseudoglejna. Uglavnom se nalaze na jugozapadnom dijelu Županije (od Markušice do Novih Mikanovaca, između Privlake, Otoka i Komletinaca, od Babine Grede do Gradišta, sjeveroistočno od Bošnjaka te sjeverno od Lipovca), dok na području Općine Vrbanja nisu zastupljena.
- Treća skupina odnosi se na **ograničeno obradiva tla**: sirozem na praporu (na osam lokacija od Vinkovaca do Iloka) i **pseudoglej na zaravni (površine između Vrbanje, Soljana, Drenovaca i Podgajaca Posavskih)**. Pseudoglej na zaravni slabe je dreniranosti, jako osjetljiv prema kemijskim polutantima, a mjestimice je pod ustajalim površinskim vodama.
- U četvrtu skupinu uključena su **tla privremeno nepogodna za obradu**. Ovdje se nalaze halomorfna tla, aluvijalna tla (fluvisol), ritska crvenica i mocvarno glejna tla. Zajedničke su im značajke jaka osjetljivost prema kemijskim tvarima i vrlo slaba dreniranost što je u korelaciji s visokom razinom podzemne vode terena na kojima se odnose tla nalaze. Ova se skupina tala rasprostire na velikim površinama **od Starih Mikanovaca na sjeverozapadu do Strošinaca na jugoistoku**, u širini prosječno 20-tak km.

1.1.3. Planski pokazatelji i obveze iz dokumenata prostornog uređenja šireg područja i ocjena postojećih prostornih planova

1.1.3.1. Obveze iz Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske (NN 50/99)

Osnovni ciljevi i usmjerenja

Program prostornog uređenja Republike Hrvatske⁹ (NN 50/99) izraden je na temelju Strategije prostornog uređenja Republike Hrvatske i predstavlja temeljni dokument prostornog uređenja države. Programom se određuju dugoročni ciljevi prostornog razvoja i planiranja, u skladu s ukupnim gospodarskim, društvenim, kulturnim i svakim drugim razvojem.

Prostor Republike Hrvatske podijeljen je u tri velika područja, koje čine grupe županija, pri čemu se Vukovarsko - srijemska županija nalazi u grupi županija Istočne Hrvatske¹⁰. Uređenje ovog prostora osobito je značajno za uravnotežen razvoj Hrvatske i uvjetuju ga:

- koridori transeuropske, magistralne i regionalne infrastrukture,
- riječni tokovi Dunava, Save i Drave,
- kompleksno uređenje poljodjeljskih površina,
- bogatstvo šuma,
- potreba revitalizacije ruralnog prostora,
- usmjerenje na razvoj izletničkog, zdravstveno - rekreacijskog, tranzitnog i lovno-gturizma.

Razvitak istocnog dijela ovog područja, treba promatrati kroz snažnije i neposrednije uključivanje u srednjoeuropsko gospodarsko - prometne sustave, kulturnu suradnju te unapređenje stanja okoliša i uređenje granicnog područja.

Osnove za organizaciju, korištenje i zaštitu prostora

Programom su utvrđene smjernice za planiranje i uređenje prostora kontinentalnih dijelova Hrvatske. Glavne smjernice odnose se na:

- identifikaciju i ocuvanje krajobraznih značajki s regionalnim obilježjima, s posebnom pažnjom na oblikovanje mješovitih krajobraznih struktura,
- ocuvanje cjelovitosti kompleksa poljoprivrednog zemljišta,
- osiguranje kvalitete nadzemnih i podzemnih voda,
- zaštita i ocuvanje prirodne strukture i vrijednosti prostora.

Racionalno korištenje prostora odnosi se prvenstveno na određivanje prostora za izgradnju na način da se ne smanjuju kvalitetne poljoprivredne i šumske površine, te da se povećava zaštita vrijednosti prostora i štedljivo gospodarenje resursima. Ograničenja korištenja prostora u smislu lociranja određenih sadržaja odnose se na zaštitu poljoprivrednih površina visoke kvalitete tla, područja uz obale rijeka i područja uz zaštićene lokalitete povijesnog nasljeda i prirode.

⁹ izradivac: Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja, Zavod za prostorno planiranje, Zagreb, 1998. god.

¹⁰ Uz Vukovarsko - srijemsku županiju grupu županija Istočne Hrvatske čine: Osiječko - baranjska, Brodsko - posavska, Virovitičko - podravska i Požeško - slavonska županija.

Određivanje građevinskih područja treba temeljiti na stručnim argumentima i iskazu površine izgrađenog i neizgrađenog dijela građevinskog područja, uvažavajući sljedeće:

- ispitati prostorne rezerve unutar postojećeg građevinskog područja,
- prilagoditi gustocu stanovanja i gustocu stanovništva tipu naselja,
- oblikovati građevinska područja primjereno geomorfološkim značajkama,
- odrediti građevinska područja izvan koridora državne i regionalne infrastrukture, poljoprivrednih zemljišta visoke bonitetne klase, nestabilnih terena, vodozaštitnih zona i izvan površina od posebnog značenja za obranu.

Proširivanje građevinskih područja treba primijeniti samo ako su iscrpljene mogućnosti izgradnje u važećim granicama i na temelju argumentirane razvojne potrebe. Ako zauzetost prostora prelazi 300 m² po stanovniku treba je posebno obrazložiti.

Gradenje građevina izvan građevinskog područja (prioritetno namijenjenih poljoprivredi, šumarstvu i vodnom gospodarstvu) mora biti uređeno na način da se ne koristi prostor uz postojeće prometnice i naročito površine vrijednih, a posebno uređenih, poljoprivrednih zemljišta. Gradenje izvan građevinskih područja mora biti uklopljeno u krajolik s ciljem očuvanja prirodnog prostora - njegove konfiguracije, šuma, vrijednog poljoprivrednog zemljišta. Za takvo gradnje je potrebno osigurati uvjete zaštite prirode, a posebno odvodnje i zaštite voda te zbrinjavanje otpada.

Razvoj gospodarstva i djelatnosti u prostoru određuju prioritetne djelatnosti područja kao i predodređenost prostora za razvoj određenih djelatnosti. U slučaju više mogućih namjena korištenja istog prostora prioritet treba dati funkcijama korištenja koje su sukladne području, poljoprivrednom i šumskom zemljištu, području vodnih sustava te infrastrukturnim koridorima.

Gospodarenje šumama vrši se prema šumskogospodarskoj osnovi koja se temelji na načelima biodiverziteta i obnovljivim resursima. Potrebno je razvijati sve funkcije šume u smislu njihova učinkovitijeg korištenja. Uništene šumske površine potrebno je obnoviti pošumljivanjem. U kontinentalnom području kao predstavnici autohtone šumske vegetacije izdvojeni su dijelovi šuma hrasta lužnjaka u spacvanskom bazenu i Posavini.

Potrebno je smanjiti i ograniciti **korištenje poljoprivrednog zemljišta** u nepoljoprivredne svrhe. Poticanjem povećanja zemljišnih posjeda treba zaustaviti degradaciju malih seoskih gospodarstava i time zaustaviti depopulaciju agrarnih prostora. Agrotehnicke aktivnosti treba uskladiti sa vodnim gospodarstvom te načelima održivog korištenja zemljišta.

U **zaštiti okoliša** Program posebnu pozornost usmjerava na zaštitu tla, šuma, vode i ambijentalnih cjelina. Zbog velike dužine državne granice obvezna je međudržavna suradnja i usklađivanje planiranih i postojećih zahvata u prostoru. Zaštita je usmjerena na:

- izbor tehnologija sa što manjim nepovoljnim utjecajem na okoliš,
- modernizaciju infrastrukture - posebno prometa,
- modernizaciju i izgradnju sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda,
- izgradnju sustava zbrinjavanja otpada,
- zaštitu voda, prirode i kulturnih dobara,
- zaštitu od zagađenja i zauzimanja poljoprivrednog zemljišta drugim funkcijama.

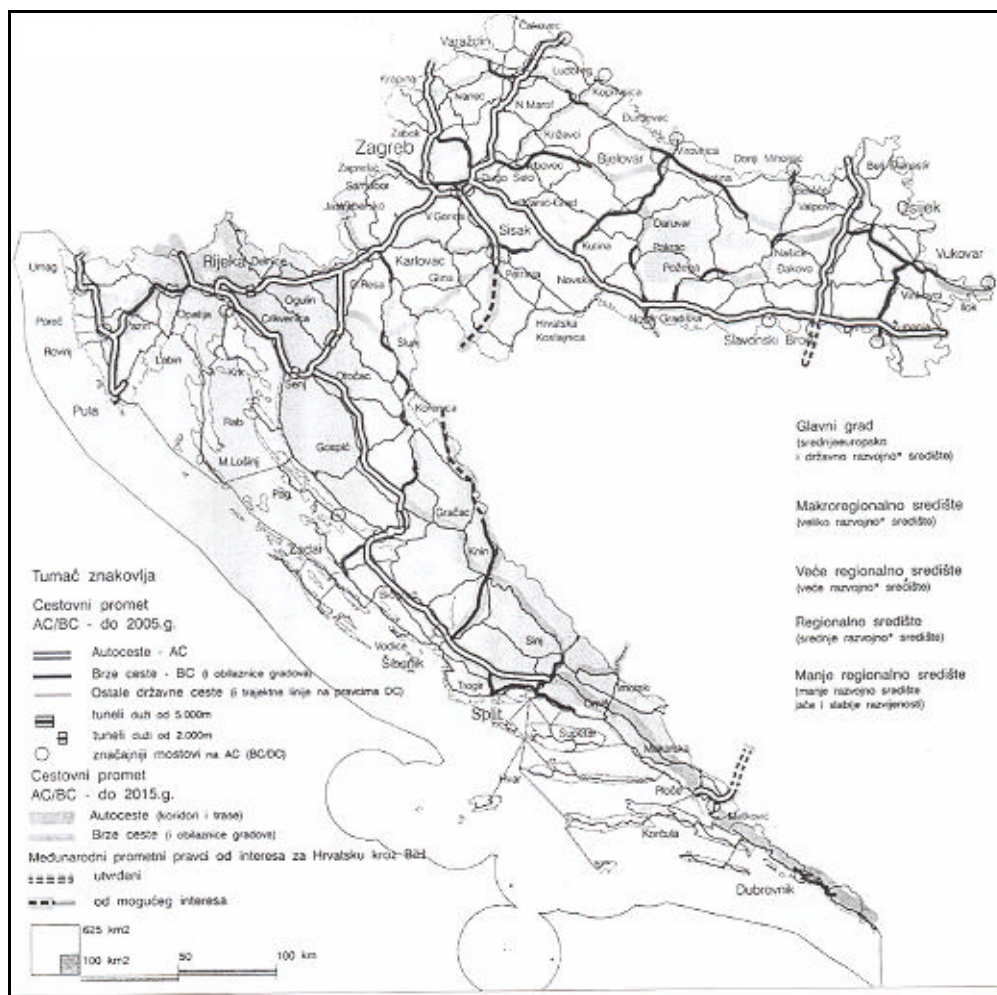
Zaštitu prirode treba usmjeriti na cjelovitu zaštitu prirodnih vrijednosti te povećanje udjela ukupno zaštićenih površina. Prioriteti su detaljno utvrđivanje oštećenja i zapuštene prirode u Domovinskom ratu te njena sanacija i povrat u prvobitno stanje.

Uređenje i korištenje prostora treba planirati na način koji će osigurati očuvanje osobitosti područja - osobitosti načina gradnje naselja, područja uz naselja s naglašenim **znacenjima i vrijednostima krajolika**, područja svojstvenih vizualnih oblika s velikom raznolikošću prirodnih i kulturnih elemenata, područja biotopa i područja spontanijih prirodnih procesa. Očuvanje raznolikosti krajolika treba temeljiti na očuvanju šuma i prirodnih oblika vodotoka, a spriječiti gradnje na izloženim lokacijama u krajoliku.

Zaštitu **kulturnih dobara** treba temeljiti na očuvanju i uspostavljanju uravnoteženog odnosa osnovnih izvornih povijesnih oblika graditeljskog nasljedja i suvremenih graditeljskih dostignuća. Zaštita kulturnih dobara obuhvaća obnovu i sanaciju razorenog i oštećenog graditeljskog nasljedja, istraživanje i vrednovanje graditeljskog nasljedja, recenziju konzervatorskih studija, uređenje i obnovu povijesnih građevina, zaštitu arheoloških zona i lokaliteta.

Razvoj infrastrukturnih sustava

Programom je utvrđen niz koridora infrastrukture koji prolaze područjem Vukovarsko - srijemske županije i građevina koje se planiraju izgraditi na njezinom području.

IZVADAK IZ PROGRAMA PROSTORNOG UREĐENJA REPUBLIKE HRVATSKE (NN 50/99)

U strateškim opredjeljenjima razvoja prometnog sustava naglašava se **veliko značenje cestovnog prometa** za ukupni, a osobito gospodarski razvoj Hrvatske zbog prostorne razvedenosti mreže i najprikladnijeg približavanja korisnicima. Kao prioritete utvrđeni su:

- poboljšanje postojeće mreže, osobito na kritičnim dionicama,
- izgradnja obilaznica svih većih mjesta na državnim cestama,
- povezivanje prometno izoliranih područja,
- izgradnja zapocetih i novih dionica autocesta i brzih cesta (između ostalih dovršenje autoceste Zagreb - Lipovac gradnjom dionice Oprisavci - Lipovac)

U prostornim planovima za državne ceste mora se utvrditi **zaštitni negradivi pojas** u skladu s propisima i zahtjevima nadležnih institucija za promet, prostorno uređenje i zaštitu okoliša.

Razvoj **željezničke mreže** usmjerava se na znatno bolje vezivanje na međunarodnu željezničku mrežu uz obnovu oštećenog i modernizaciju postojećeg željeznickog sustava. Prioriteti se odnose na:

- izvođenje generalnog remonta i rekonstrukcija pojedinih kritičnih dionica pruga,
- uvođenje novih tehnologija kombiniranog prometa na željeznickoj mreži,
- korištenje, gdje je moguće, postojeće mreže za javni gradski promet.

Razvoj **telekomunikacijskog sustava** temelji se na unapređenju već postignutog relativno visokog stupnja razvijenosti. Potrebno je dovršiti magistralnu mrežu svjetlovodnih komunikacija te istražiti i izgraditi mrežu RTV odašiljaca za pokrivanje cijelog područja Republike Hrvatske.

Programske osnove **proizvodnje energije** polaze od težnje da Hrvatska postigne 90% zadovoljenja potreba iz izvora na vlastitom teritoriju, modernizacijom i proširenjem postojećih te izgradnjom novih kapaciteta. Racuna se na korištenje plina gdje god je moguće bilo kao domaći ili uvozni energent, te korištenje drugih izvora energije (sustav malih elektrana, suncana energija, bioenergija, energija vjetera, geotermalna energija) i programe tehnoloških unapređenja (unapređenje toplinske izolacije objekata, povećanje energetske efikasnosti).

U planiranju razvoja **prijenosnih energetske sustava** polazi se od potrebe zadržavanja postojećih koridora, što se odnosi na magistralnu elektroenergetsku i plinsku mrežu. Planiranje novih energetske prijenosnih postrojenja temelji se na ispitivanju mogućnosti da se tehnološkom zamjenom u postojećim koridorima postigne traženi efekt povećanja prijenosnih kapaciteta sustava.

U sklopu **vodnogospodarskog sustava** razvoj vodoopskrbe polazi od potreba osiguranja dovoljne količine kvalitetne vode za stanovništvo i gospodarstvo. **Navodnjavanje zemljišta** predviđeno je za područje Osječko - baranjske, Vukovarsko - srijemske, Viroviticko - podravske i dio područja Požeško - slavonske županije, a planira se izrada cjelovitog programa i za ostale županije. Programi navodnjavanja moraju se usuglasiti s ostalim korisnicima prostora, i ugraditi u Prostorne planove županija. **Zaštita od poplava** u slivu Save prioritet ima u realizaciji planiranih rješenja čime će se postići visoki stupanj kontrole velikih voda Save i pritoka i omogućiti sigurno iskorištavanje zaobalne cjeline.

Problematika **zbrinjavanja otpada** ima osobitu važnost s gledišta zaštite okoliša i prirodnih resursa, ali i nedovoljno sagledano gospodarsko - razvojno značenje. Mjere za organizirano i kontrolirano postupanje s otpadom obuhvaćaju: smanjenje nastanka otpada, mjere korištenja otpada, te sigurno odlaganje neiskoristivog otpada. Na lokalnoj razini rješava se zbrinjavanje komunalnog otpada, te je prioritet izgradnja sanitarnih odlagališta (deponija) s primjenom propisanih mjera sigurnosti i zaštite od štetnog djelovanja na okoliš (geološka pogodnost terena, prirodna osnova, ekonomska osnova, društvene okolnosti).

1.1.3.2. Obveze iz Prostornog plana Vukovarsko - srijemske županije (SV VSŽ 07/02)

Temeljem Zakona o prostornom uređenju (NN 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04), Prostorni plan Vukovarsko - srijemske županije (SV VSŽ 07/02) usvojila je Županijska skupština Vukovarsko - srijemske županije¹¹. Prostorni plan Vukovarsko - srijemske županije osnovni je dokument uređenja za prostor Županije, kojim su utvrđene osnove budućeg razvitak u prostoru, ciljevi prostornog uređenja i namjena prostora, te smjernice, mjere i uvjeti za korištenje, zaštitu i uređivanje prostora.

Postavke Prostornog plana Županije **obveza su za izradu dokumenata prostornog uređenja užih područja**, pa tako i Prostornog plana uređenja Općine Vrbanja.

Prostorni plan Vukovarsko - srijemske županije izraden je u skladu sa Strategijom i Programom prostornog uređenja Države (NN 50/99) i usklađen je sa prostornim planovima susjednih županija. Prostorni plan Županije je uvažavanjem prirodnih, kulturno - povijesnih i krajobraznih vrijednosti razradio načela prostornog uređenja i utvrdio ciljeve prostornog razvoja te organizaciju, zaštitu, korištenje i namjenu prostora. Plan utvrđuje prostornu i gospodarsku strukturu Županije, sustav središnjih naselja, sustav razvojne regionalne infrastrukture, osnove za uređenje i zaštitu prostora, mjerila i smjernice za očuvanje i unapređenje prirodnih, kulturno - povijesnih i krajobraznih vrijednosti, mjere za unapređenje i zaštitu okoliša te druge elemente od važnosti za Županiju.

Razvojno opredjeljenje Vukovarsko - srijemske županije je **jacanje policentričnog razvoja**, te se Planom posebno potiče razvoj općinskih središta i ostalih naselja u pograničnom području, osobito u jugo - istocnom dijelu Županije u koje ulazi i Općina Vrbanja. Za pogranično područje Vukovarsko - srijemske županije se planira **primjena posebnih razvojnih i drugih mjera** u kojima će se poticati gospodarski razvitak, unapređivati društveni standard i infrastrukturno opremanje s ciljem revitalizacije gospodarstva i poljodjelstva.

Organizacija i osnovna namjena i korištenje prostora

Istocni i osobito jugoistocni dijelovi Županije su slabije razvijeni i zato se planira **poboljšanje organizacije prostora** boljim infrastrukturnim povezivanjem i opremanjem središnjih naselja te poticanjem razvoja društvenih i gospodarskih funkcija s osobitim naglaskom na korištenje prednosti smještaja u pograničnom području.

Osnovne namjene prostora su poljoprivreda i šumarstvo. Poljoprivredno zemljište južnog dijela Županije je ograničeno povoljno za proizvodnju zbog visokog režima podzemnih voda te je važno kvalitetno održavanje sustava odvodnje. Velike površine kvalitetnih šuma treba iskoristiti za razvoj drvne industrije. Smjernice za planiranje i uređenje prostora treba odrediti tako da se ne smanjuju kvalitetne poljoprivredne i šumske površine te da se poveća zaštita vrijednosti prostora i štedljivo gospodarenje resursima.

Planirano korištenje prostora osigurava sustav prirodne obnove i planskim mjerama sprječava zagađenja okoliša, čuva kvalitetne poljoprivredne i šumske površine od gradnje - zgrada i infrastrukture te racionalno koristiti prostor s ciljem očuvanja prirodnih i antropogenih vrijednosti krajolika. Temeljni **zahvati u prirodnoj strukturi** su zahvati u poboljšanju kvalitete poljoprivrednog zemljišta tj. u regulaciji razine podzemnih voda središnjeg i južnog dijela Županije. Unapređenju kvalitete obradivih površina prethodi i obnova i proširenje sustava melioracija i navodnjavanja. Poticanjem povećanja zemljišnih posjeda treba zaustaviti degradaciju malih seoskih gospodarstava i time pokušati zaustaviti depopulaciju agrarnih prostora.

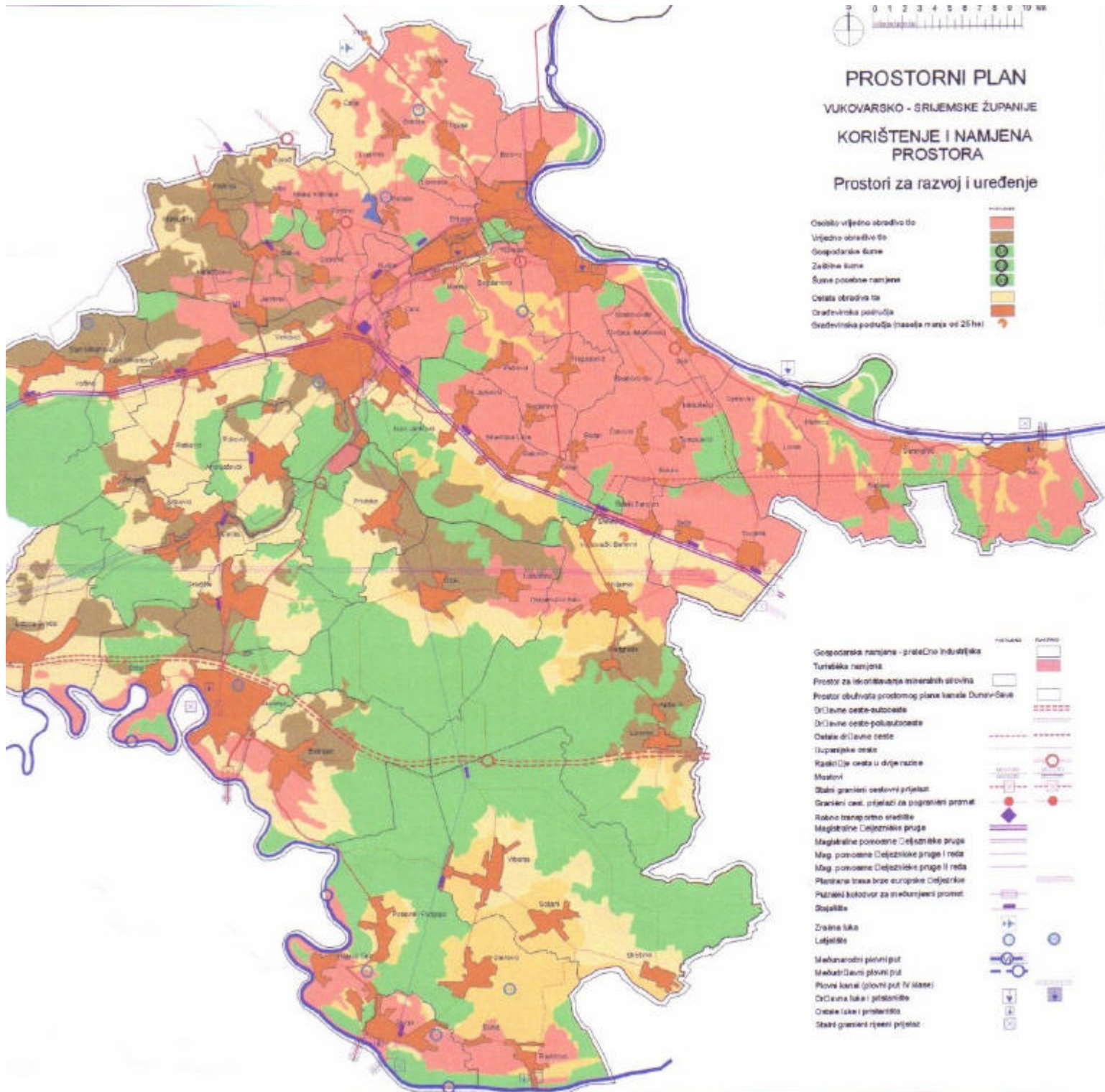
¹¹ izradivac: Zavod za prostorno uređenje Vukovarsko - srijemske županije, Vinkovci, 2001. godine

Sustav središnjih naselja i razvojnih središta

Sustav središnjih naselja u Vukovarsko - srijemskoj županiji cine:

- veća razvojna središta - Vukovar i Vinkovci
- manje regionalno središte jace razvijenosti - Županja
- manje razvojno središte slabije razvijenosti - Ilok
- inicijalna razvojna središta - naselja Otok, **Vrbanja**, Drenovci, Tovarnik i Lipovac

Razvijanjem središnjih funkcija naselja, uz poticaj Županije, poboljšati ce dostupnost središnjih sadržaja i povećati stupanj atraktivnosti prostora.

PROSTORNI PLAN VUKOVARSKO - SRIJEMSKE ŽUPANIJE
kartografski prikaz br. 1 : Korištenje i namjena prostora

Gospodarske djelatnosti

Razvoj gospodarske strukture Županije temelji se na **modernizaciji poljoprivrede s obveznim promjenama vlasničke strukture te razvoju preradivačke industrije**. Za razvoj gospodarstva nužno je potaknuti i razvoj novih programa gospodarskih djelatnosti te društvenih struktura koje će privući visokostručnu i inovativnu grupaciju stanovništva. Gospodarske građevine grade se unutar građevinskih područja naselja pri čemu treba intenzivno koristiti postojeće površine. Građenje gospodarskih građevina izvan građevinskih područja naselja obuhvaća građevine sukladno odredbama za provođenje Prostornog plana Županije odnosi se na farme i građevine u funkciji poljoprivrede, turističke objekte sa smještajem, rekreacijske zone, golf igrališta i drugo.

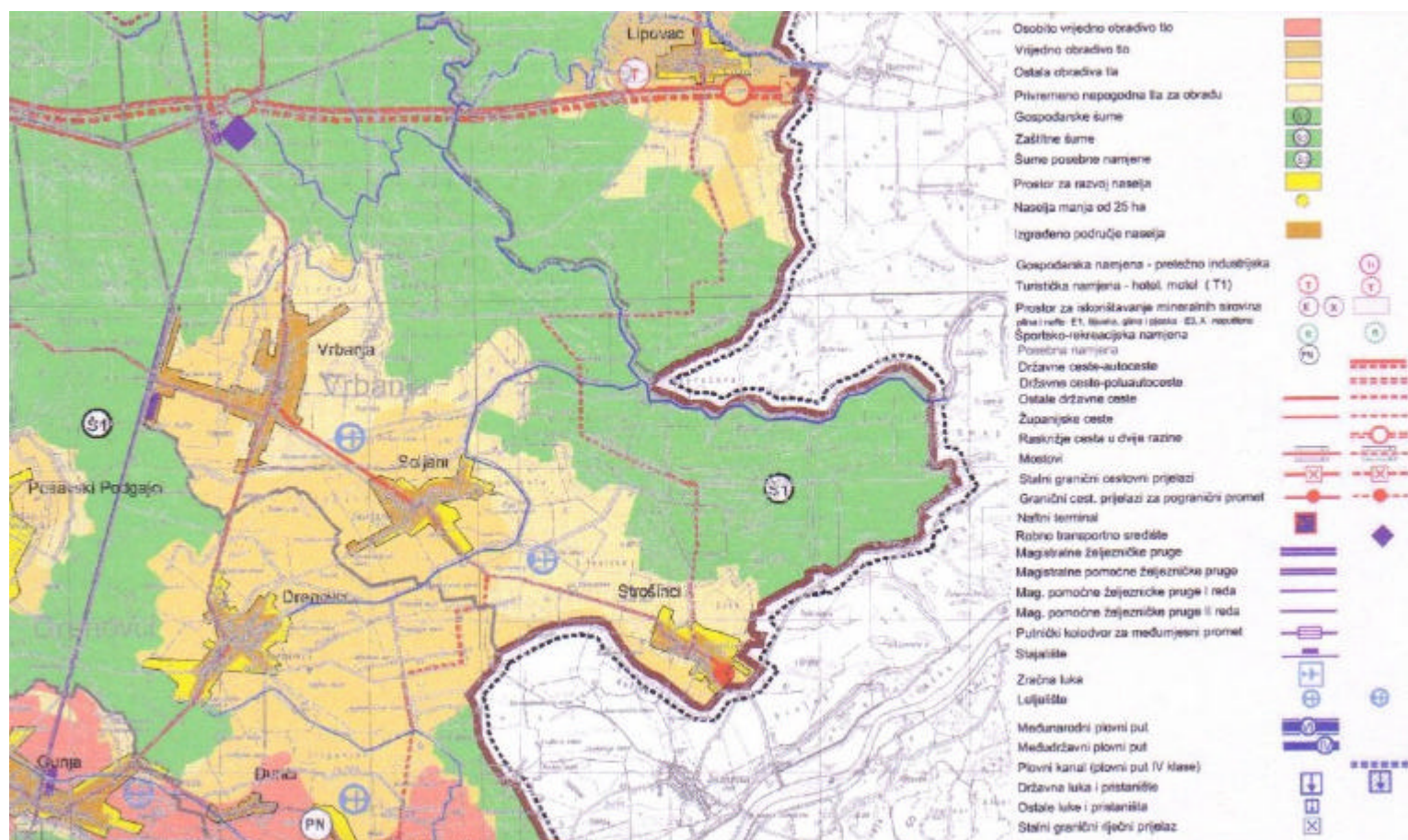
Poljoprivreda u strukturi ukupnog gospodarstva Županije čini 28,5% društvenog proizvoda. Od ratarskih kultura su najviše zastupljene žitarice – kukuruz i pšenica (do 70% sjetvenih površina), ostale ratarske kulture su soja, suncokret i šecerna repa. Osobitost poljoprivrednog sektora Županije je visok stupanj tehničko - tehnološke stručnosti i osposobljenosti. Dobri su prirodni i drugi uvjeti za restrukturiranje proizvodnje u smislu smanjenja nerentabilnih kultura. Značajne su mogućnosti potpunijeg iskorištavanja poljoprivrednog zemljišta kroz privatizaciju i poticanje pravilne upotrebe pašnjaka i neobrađenog zemljišta. Kod obiteljskih gospodarstva mora se postići maksimalna iskorištenost zemlje, strojeva, radne snage, znanja, proizvodno - tehnološkog iskustva, jer samo takvi uvjeti proizvodnje obecavaju opstanak.

Vukovarsko - srijemska županija, narocito njen središnji i jugoistočni dio u koji ulazi i Općina Vrbanja, raspolaže velikim **kompleksima šuma** u kojima dominira slavonski hrast. Šume su ugrožene širenjem građevinskih područja naselja, infrastrukturnim koridorima, velikim promjenama vodnog režima (Spacvansko - Studvanska depresija) te odlaganjem otpada na šumskom području. Jacanjem cestovne mreže na rubnim područjima uz šume omogućiti će se kvalitetniji pristup šumama s ciljem postizanja ekonomičnijeg korištenja šuma, turističkog obilaska i provođenja mjera zaštite. To se osobito odnosi na planirani **koridor ceste Lipovac - Strošinci - Racinovci - Đurici - Gunja**. Gospodarske jedinice "Vrbanjske šume" (Šumarija Vrbanja) i "Debrinja" (Šumarija Strošinci) su šume posebne namjene za znanstvena istraživanja, potrebe nastave te za proizvodnju šumskog sjemena.

Najznacajnije vrste **industrije** u Županiji su: prehrambena, drveno - preradivačka, metalo - preradivačka industrija, industrija građevnog materijala, industrija gume, proizvodnja i prerada kože i obuće, proizvodnja stocne hrane i proizvodnja gotovih tekstilnih proizvoda. Najveći broj gospodarskih kapaciteta nastao je i temelji se na raspoloživoj sirovinskoj osnovi, radnoj snazi i tržištu.

Vukovarsko srijemska županija je destinacija s **znacajnim turističkim potencijalima** koji nisu odgovarajuće iskorišteni. Potencijali se temelje na prirodnim ljepotama, arheološkim lokalitetima i kulturnim dobrima te ocuvanom ruralnom prostoru. Infrastrukturni koridori, cestovni i riječni doprinijeti će razvoju **tranzitnog i izletničkog turizma**. Poljoprivreda i sela sa tradicijskim obilježjima pružaju mogućnost za razvoj **ruralnog turizma** uz isticanje značaja ekopoljoprivrede i proizvodnje zdrave hrane i tradicijskog graditeljstva, a velike su i mogućnosti razvoja **lovnog i ribolovnog turizma**. Lovni turizam treba upotpuniti organiziranim obilaskom lovišta i promatranjem divljaci, ugostiteljskim uslugama i specijalitetima s posebnostima obilježjima tradicionalnog kulinarstva i oživljavanjem tradicionalnih obrta. Na području Županije treba:

- valorizirati tranzitnog korisnika usluga prometa auto-cestom Zagreb - Lipovac,
- valorizirati prometne smjerove dunavske turističke ceste te turistički potencijal rijeke Bosut,
- istražiti prostore potencijalnih termalnih izvorišta (kod Babine Grede),
- koristiti komparativne prednosti prirodnih resursa (hrastove šume, nezagadeni vodotoci) u svrhu razvoja lovnog i ribolovnog turizma, seoskog turizma i dr.,
- oblikovati turistički identitet Županije,
- istaknuti prirodne osobitosti i povijesne i druge vrijednosti: arheološke lokalitete, zaštićene šume i rijeke Spacvanskog bazena te tradicionalne manifestacije.

IZVOD IZ PROSTORNOG PLANA VUKOVARSKO - SRIJEMSKE ŽUPANIJE
kartografski prikaz br. 1A : Korištenje i namjena prostora

Planirane funkcije središnjih naselja

Prostornim planom Vukovarsko - srijemske županije potice se razvitak društvenih djelatnosti pri čemu građevine društvenih djelatnosti treba **ravnomjernije rasporediti u prostoru** što se osobito odnosi na općinska središta (Otok, Vrbanja i Drenovci).

PROSTORNI RASPORED OBJEKATA ZA OBRAZOVANJE, ZDRAVSTVO I SOCIJALNU SKRB - izvod za područje Općine Vrbanja -

	OSNOVNA ŠKOLA	SREDNJA ŠKOLA	DOM ZDRAVLJA	AMBULAN TA	OPCA BOLNICA	CENTAR ZA SOCIJALN U SKRB	DOM UMIROVLJ ENIKA	DJECJI DOM
VRBANJA	1	-	-	1*	-	-	-	-
Soljani	1	-	-	1	-	-	-	-
Strošinci	1	-	-	-	-	-	-	-

napomena: * planirano

Uvjeti određivanja građevinskih područja

Gr građevinska područja moraju racionalno iskorištavati prostor pri čemu:

- ne smiju se širiti duž županijskih i državnih cesta, a niti na vrijednom poljoprivrednom ili šumskom zemljištu,
- ne smiju se širiti isključivo u jednom smjeru na način da postupno teže ka prostornom povezivanju dvaju ili više naselja,
- oblik građevinskog područja naselja treba u što većoj mjeri slijediti izvorni identitet prostora naselja čuvajući cjelovitost krajolika,
- građevinske parcele koje se utvrđuju prenamjenom poljoprivrednog zemljišta treba oblikovati tako da se racionalno koristi prostor te postigne primjerena izgrađenost.

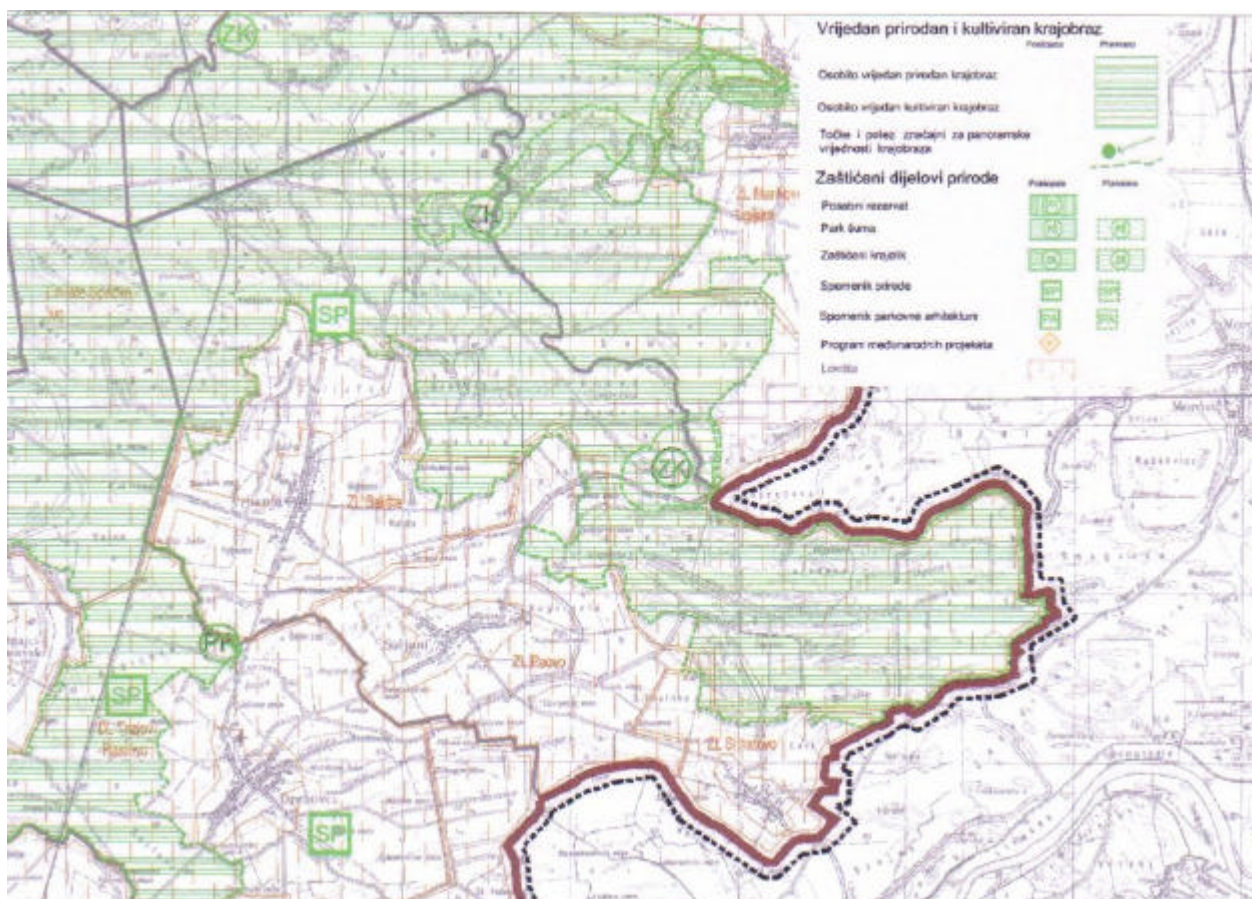
Zaštita vrijednosti krajolika

Znacajne vrijednosti krajolika Županije su narocito cjeline rijecnih obala Dunava i Save, Spacvanske šume i vodotok Bosuta. Potrebno je odrediti uvjete korištenja i zaštite vrijednih prostornih cjelina krajolika za:

- osobito vrijedna naselja i prostorne cjeline (obale rijeka Dunava, Save, Bosuta, Vuke, Spacve i Studve i Spacvanske šume),
- konfliktna podrucja - gdje je vec došlo ili prijete ugrozavanje krajolika,
- osjetljiva podrucja u kojima su naselja i drugi prostori u opasnosti (zaštita od poplava, razminiranje, zaštita od zagađenja krutim i tekucim otpadom).
- za kontaktne zone uz zašticena podrucja prirode.

S ciljem ocuvanja njihovih osobitosti i sprjecavanja negativnih utjecaja na njihovu cjelovitost Prostornim planom Županije na podrucju Općine Vrbanja predlaže se zaštita vrijednih krajolika te njihovih kontaktnih zona za:

- prirodni krajobraz **Spacvanskih šuma** koje su predložene za zaštitu i Strategijom i Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske,
- prirodnog i kultiviranog krajobraza za **obale i vodotoke Spacve i Studve**.

IZVOD IZ PROSTORNOG PLANA VUKOVARSKO - SRIJEMSKJE ŽUPANIJE
kartografski prikaz br. 3A : Uvjete korištenja, uređenja i zaštite prostora – Zaštićeni dijelovi prirode

Zaštita prirode

Prioritetne smjernice i mjere zaštite prirode uključuju nacelo da nije dovoljno štititi samo pojedinačne vrste i lokacije, već se zahtijeva cjelokupna zaštita staništa i ekosustava. Zaštićena područja trebala bi postati žarištem novih ruralnih strategija spajajući očuvanje prirode s obnovom tradicionalnog seoskog gospodarstva, uključivanjem ekoturizma i prostornim uređenjem. Područje Općine Vrbanja obuhvaća slijedeće kategorije zaštićenih dijelova prirode:

- **Posebni rezervat šumske vegetacije Radiševo** pod zaštitom je od 1975. godine i površine je 4,10 ha. Ovaj rezervat šumske vegetacije fitocenološki je vrlo interesantan, jer je to jedan od rijetkih lokaliteta nizinskih lužnjakovih šuma s običnim grabom u kojoj se pojavljuje bukva (Carpino betuli - Quercetum roboris fagetosum Rauš). Obuhvaća odsjek 14 c.,g.,j. Vrbanjske šume, predjel Radiševo, Šumarija Spacva. Rezervat je na "gredi", a tlo je nizinski pseudoglej. Rezervat sadrži 9 primjeraka bukve (prsnog promjera od 42,5-67,5cm debljinskog stupnja s maksimalnom visinom do 30 m), te impozantna stara stabla lužnjaka (prсни promjer 67,5-97,5 cm debljinskog stupnja i visinama preko 35 m).
- **Zaštićen krajolik Spacva** (SV VSŽ 06/99) obuhvaća prostor dijela toka rijeke Spacve ukupne površine 278,00 ha od granice s općinom Županja odnosno kružnog opkopa iz turskih vremena zvanog "Opticar", te nizvodno do granice odjela 29 i 33 G.j. Narace i G.j. Topolovac Šumarije Lipovac. Zaštićeni krajolik obuhvaća pojas s obje obale rijeke Spacva kao i lokalitet "Lucica" kod Lipovca i "Kaluderi". Područje je značajno kao rekreacijsko, a važno je za održavanje šumskog pokrova i održavanje kvalitete vode.
- **Spomenik prirode - hrast lužnjak uz cestu Vrbanja - Spacva** u rubnoj je zoni šume hrasta lužnjaka i graba u šumskom odjelu 97e. Drvo je zaštićeno zbog svojih specifičnih dimenzija i estetskih vrijednosti.
- **Spomenik prirode - skupina od 11 stabala nizinskog, poljskog brijesta** (SV VSŽ 06/99), starosti više od 115 godina i visine približno 32-35 m. Nalaze se na području Uprave šuma Vinkovci, šumarije Vrbanja na k.o. Drenovci na k.c.br. 2932 i 2927/1.

Zaštita kulturnih dobara

Služba zaštite vrši novu valorizaciju i kategorizaciju kulturnih dobara na području Županije. Na temelju tih istraživanja izraditi će se detaljan program zaštite koji posebno uključuje uvjete pripreme i provedbe posebnih istraživanja, obnove, prezentacije, određivanja namjene i izvore financijskih sredstava za njegovu provedbu.

Na području Općine Vrbanja Prostornim planom Vukovarsko - srijemske županije obuhvaćene su slijedeće kategorije zaštićenih kulturnih dobara:

POPIS REGISTRIRANIH, EVIDENTIRANIH I PREVENTIVNO ZAŠTIĆENIH SPOMENIKA KULTURE
- izvod za područje Općine Vrbanja -

	GRADSKE CJELINE			SEOSKE CJELINE			PROFANE GRAĐEVINE			SAKRALNE GRAĐEVINE			ETNOLOŠKE GRAĐEVINE			ARHEOLOŠKI LOKALITETI			POKRETNII SPOMENICI			SPOMENICI ANTIFASIZMA		
	E	R	P	E	R	P	E	R	P	E	R	P	E	R	P	E	R	P	E	R	P	E	R	P
Soljani										1						1						1		
Strošinci											1					3								
Vrbanja											1												1	

napomena: E - evidentiran spomenik kulture
R - rekognosciran spomenik kulture
P - preventivno zaštićen spomenik kulture

Velik je broj **pojedinačnih građevina graditeljskog nasljedja**, uglavnom sakralnog karaktera. Obzirom da je njihova zaštita složena i odgovorna potrebno je svaku građevinu razmatrati u svojoj specifičnosti i uz odgovarajuću pozornost.

Na području Županije nalazi se veliki broj neistraženih ili nedovoljno istraženih **arheoloških lokaliteta** iz prapovijesnoga, antičkog i srednjovjekovnog razdoblja. Od evidentiranih arheoloških lokaliteta u postupku preventivne zaštite je lokalitet **“Zvezdan grad” (Soljani)** na području Općine Vrbanja. Sva izgradnja na preventivno zaštićenim arheološkim lokalitetima uvjetovana je rezultatima arheoloških istraživanja.

Proces preobrazbe koji je zahvatio ruralne prostore briše granice kulturnih regija i otežava određivanje prostora sličnih tradicijskih oblika. Do sada nije provedeno evidentiranje i dokumentiranje **etnoloških kulturnih dobara** pa nisu poduzimane mjere zaštite i očuvanja, te je potrebno vršiti zaštitu putem čuvanja pojedinačnih objekata i suvremenom interpretacijom osnovnih karakteristika tradicijskog graditeljstva.

ŽUPNA CRKVA POHOĐENJA BLAŽENE DJEVICE MARIJE
U SOLJANIMA - ZAŠTIĆENI SPOMENIK KULTURE

Razvoj infrastrukturnih sustava

Infrastruktura Županije u odnosu na razvojna opredjeljenja Države djelomično zadovoljava. Veci zahvati će se, osim na izgradnji višenamjenskog kanala Dunav – Sava, izvršiti i na rekonstrukciji elektroenergetske mreže, izgradnji regionalnog vodoopskrbnog sustava, rekonstrukciji i modernizaciji cesta i pruga.

Veoma povoljan geoprometni položaj istočne Hrvatske nije odgovarajuće iskorišten izgradnjom postojećih prometnih sustava koji su neujednaceno razvijeni. Postojeca **cestovna mreža** je većim dijelom nastala na trasama postojećih makadamskih cesta, a modernizacija se svodila na polaganje asfaltnih slojeva na postojećem podlogu koja u većini slučajeva nije zadovoljavala prometnom opterećenju.

Za južni dio Županije planirano je:

- dovršenje izgradnje autoceste D4 Zagreb - Lipovac sa pratećim građevinama¹²,
- modernizacija županijske ceste 4172 Otok - Vrbanja - Gunja s planiranom korekcijom trase Spacva – Vrbanja,
- uređenje postojećih i otvaranje stalnih granicnih prijelaza te
- ispitivanje potrebe izgradnje i utvrđivanje trase županijske ceste uz državnu granicu, (tzv. "Srijemska granicna transverzala" Ilok - Šarengrad - Bapska - Tovarnik - Nijemci - Lipovac – Strošinci), za koju je osiguran koridor, a trasu treba detaljnije odrediti u na temelju posebnih studija¹³.

Područjem Općine Vrbanja prolazi **željeznicka pruga** I. reda I.110 Vinkovci - Drenovci (državna granica) s kolodvorima Spacva i Vrbanja. Na pruži je predviđena modernizacija s poboljšanjem građevinskih karakteristika i poboljšanje signalno - sigurnosnih i telekomunikacijskih uređaja. Radi prednosti kombiniranog prijevoza Prostornim planom Županije predlaže se potreba izgradnje **prekrcajno - robnih terminala** u Vukovaru, Vinkovcima, Spacvi i Tovarniku. Uz prekrcajne terminale mogu se razvijati i funkcije prerade, dorade, prepakiranja, razvrstavanja i carinjenja roba, a značajni su i kao mjesta ujednačavanja prijevoza obzirom na njegove kapacitete.

U **poštanskom prometu** planira se povećanje broja poštanskih jedinica, reorganizacija mreže poštanskih linija, modernizacija poštanskog prometa i povećanje obima poštanskih usluga. Poštanske jedinice na području Općine Vrbanja su Soljani, Strošinci i Vrbanja.

Usvajanjem suvremenih tehničko - tehnoloških dostignuća na području Županije izgrađena je moderna i kvalitetna **telekomunikacijska infrastruktura** velikih kapaciteta koja uspješno prati planove gospodarskog razvoja Županije. U narednom razdoblju planira se uvođenje dodatnih telefonskih i ISDN usluga te znatan porast pretplatnika usluga inteligentne mreže (besplatni poziv - telefon, usluga s dodatnom tarifom, jedinstveni pristupni broj i glasovanje telefonom). Od RTV sustava na području Općine Vrbanja nalazi se **TV pretvarac Vrbanja**, te se ne planira gradnja novih objekta HRT -a.

Rješenje vodoopskrbe Vukovarsko - srijemske županije temeljeno je na uspostavi cjelovitog sustava koji će distribucijom vode sigurnih izvorišta osigurati potrebne količine kvalitetne vode za sadašnje i buduće potrebe. Za područje Županije potrebno je detaljno razraditi **plan izgradnje vodoopskrbnog sustava** koji će se postupno realizirati povezivanjem postojećih i planiranih lokalnih vodoopskrbnih sustava. U lokalnoj vodoopskrbi treba zaštititi izvorišta od potencijalnog zagađenja, osobito izvorišta lociranih u urbanom okruženju.

Male količine i nepovoljan raspored oborina u tijeku godine na središnjem i južnom području Županije nalaže potrebu izradu gospodarstvenog plana **navodnjavanja poljoprivrednih površina** za što s vodnogospodarskog stajališta postoji realna mogućnost. Potrebne količine vode mogu se planirati dovodenjem voda iz Save, Dunava, Bosuta, Vuke i Bida, a posebno izgradnjom kanala Dunav - Sava.

Sustavi **odvodnje otpadnih voda** izgrađeni su u gradovima, dok većina manjih naselja nema izgrađenu kanalizaciju, a još manje uređaje za pročišćavanje otpadnih voda. Septičke i sabirne jame kucanstava i industrije povećavaju zagađenje i opasnost zagađenja podzemnih voda. U aktualnom procesu obnove i izgradnje naselja i komunalne infrastrukture treba pojačati aktivnosti na realizaciji cjelovitih i suvremenih rješenja odvodnje i pročišćavanja komunalnih voda.

¹² Odredbama Strategije prometnog razvitka Republike Hrvatske (NN 139/99) svrstana je u I skupinu prioriteta.

¹³ Odredbama Strategije prometnog razvitka Republike Hrvatske (NN 139/99) svrstana je u III skupinu prioriteta.

Potrošaci južnog područja Županije opskrbljuju se **elektricnom energijom** iz 110/35/10 kV trafostanice "Županja". Snaga transformatora i mogućnost povećanja snage TS "Županja" zadovoljava sadašnje i buduće potrebe za elektricnom energijom. Područje Općine Vrbanja napaja se iz 35/10 kV TS "Drenovci" koja je zračnim dalekovodom spojena na 110/35/10 kV TS "Županja".

Izgradnja **plinoopskrbnog sustava** u Županiji je na visokoj razini dovršenja tako da je plinifikacija obuhvatila većinu naselja u Županiji. Temeljni izvor napajanja plinom Vukovarsko-srijemske županije je magistralni VT plinovod (50 bara) Slavonski Brod – Vinkovci na kojega je izgrađen odvojak do MRS Županja. Od MRS Županja izveden je VT plinovod Županja - Vrbanja (6 bara). VT plinovod Županja – Vrbanja opskrbljuje ST plinsku mrežu (4 bara) općina: Bošnjaci, Drenovci, Gunja i Vrbanja (naselja Soljani i Strošinci). Na ovom području planirana je gradnja PRP Vrbanja (za plinoopskrbu naselja Vrbanja, Soljani i Strošinci).

Korištenje **alternativnih izvora energije** (biomasa, sunceva energija, energija vjetra i slično) ovisiti će o mogućnostima izgradnje isplativih sustava.

Za područje Županije potrebno je izraditi **program zbrinjavanja otpada** koji obuhvaća:

- podatke o svim odlagalištima otpada na području Županije;
- količine, način i mjesto odlaganja industrijskog i opasnog otpada,
- provedbu interventnih mjera sanacije postojećeg stanja,
- izradu projekta zbrinjavanja otpada,
- program zbrinjavanja otpada koji će utvrditi način prikupljanja i lokacije za privremena odlagališta otpada te zatim predložiti rješenje za sustavno zbrinjavanje komunalnog, posebnog i opasnog otpada,
- pristupiti realizaciji programa zbrinjavanja otpada uspostavljanjem mreže prikupljališta, skladišta te trajnih odlagališta otpada.

ODLAGALIŠTA OTPADA VUKOVARSKO SRIJEMSKJE ŽUPANIJE

- izvod za područje Općine Vrbanja -

	lokacija za sanitarnu deponiju	uređena deponija	organiziran odvoz komunalnog otpada	program saniranja divljih deponija	broj divljih deponija	odvojeno prikupljanje korisnog otpada	količine m ³	odvojeno prikupljanje opasnog otpada
VRBANJA odlagalište otpada "Mrcinište" (500 m od sela)	DA	NE	DA	NE	-	NE	1.440	NE

Sprječavanje nepovoljnih utjecaja na okoliš

Na području Vukovarsko - srijemske županije **mjere zaštite okoliša** treba provoditi:

- trajnim ocuvanjem izvornosti, biološke raznolikosti prirodnih zajednica i ocuvanjem ekološke stabilnosti,
- ocuvanjem žive i nežive prirode i racionalnim korištenjem prirode i njenih dobara,
- ocuvanjem i obnavljanjem kulturnih i estetskih vrijednosti krajolika te
- unapređenjem stanja okoliša i osiguravanjem boljih uvjeta života.

Mjere zaštite tla od onečišćenja provode se u funkciji zaštite: poljoprivrednog zemljišta i proizvodnje zdrave hrane te zaštita zdravlja ljudi, faune i flore. Čuvanje tla temelji se na sustavu trajnog motrenja kojim će se prikupiti detaljne informacije procesima oštećenja i onečišćenja tala - prirodnim i antropogenim utjecajima na tlo.

Površinske vode Dunava, Save, Bosuta, Spacve i Studve te ostalih manjih vodotoka i akumulacija temeljni su činitelj ekološke cjelovitosti prostora. **Mjere zaštite voda** provode se utvrđivanjem izvora onečišćavanja voda, ocjenom postojećeg stanja te poduzimanjem provedbenih mjera zaštite u kratkorocnom, srednjorocnom i dugorocnom razdoblju. Iskorištene vode ne smiju se upuštati: u područja sanitarne zaštite postojećih i potencijalnih crpilišta, prirodne rezervate, ribnjake i vodene površine za šport i rekreaciju.

Polazište provedbe **mjera zaštite zraka** je uspostava mreže za praćenje kakvoće zraka koja obuhvaća sva gradska naselja, gospodarske zone i područja posebne namjene radi utvrđivanja izvora te stupnja onečišćenja zraka na okoliš. Na području Županije ne postoji mreža za praćenje kakvoće zraka te ju je potrebno uspostaviti barem u minimalnom propisanom obliku i opsegu.

Jedinice lokalne samouprave dužne su provesti **mjere praćenje razine buke** izradom karte buke. Karta buke je grafički prikaz osnovnih razina buke unutar promatranog područja u kojoj ljudi rade i borave.

Biološka raznolikost izložena je stalnim promjenama kojih je posljedica izumiranje biljnih i životinjskih vrsta. Zato je važno u sve oblike korištenja prostora ugrađivati **mjere očuvanja biološke raznolikosti** koje se temelji na zaštiti okoliša te posebno na očuvanju zaštićenih dijelova prirode. Zaštitu staništa u gospodarski korištenim prostorima određuju uvjeti zaštite prirode a provode ih nadležna služba za zaštitu prirode, te nadležne službe za poljoprivredu, šumarstvo, vodoprivredu, zaštitu okoliša i drugi.

HRASTOVA ŠUMA (GOSPODARSKA JEDINICA "VRBANJSKE ŠUME")
UZ CESTU VRBANJA - SPACVA

1.1.3.3. Ocjena Prostornog plana (bivše) općine Županja (SV 07/80, 07/84, 04/89 i 06/90; SV VSŽ 07/98 i 11/98)

Prostorni plan (bivše) općine Županja (SV OŽ 07/80, 07/84, 04/89 i 06/90; SV VSŽ 07/98 i 11/98) donesen je 1980. godine¹⁴, te je u nekoliko navrata mijenjan i dopunjavan:

- 1984. godine u skladu s promijenjenom zakonskom regulativom donesene su odredbe za provođenje i utvrđene granice građevinskog područja za sva naselja
- 1989. godine donesene su izmjene i dopune u dijelu plana koji se odnosi na građevinska područja i odredbe za provođenje plana
- 1990. godine plana je izmjenjen i dopunjen unošenjem prometnih rješenja i izmjenom namjene površina u koridoru autoceste E-70
- 1998. godine donesene su izmjene i dopune u dijelu plana koji se odnosi na Plan namjene površina, programske smjernice za uređenje centralnih naselja, građevinska područja i odredbe za provođenje plana

Prostorni plan (bivše) općine Županja pokriva područje današnjeg Grada Županja, te općina Babina Greda, Bošnjaci, Cerna, Drenovci, Gradište, Gunja i Vrbanja.

Plan je imao vremenski obuhvat do 2000. godine i koncepcijska rješenja i planirane veličine bili su primjereni tadašnjoj gospodarskoj i društvenoj situaciji. Narocita vrijednost plana je valorizacija prirodne osnove prostora na osnovu geoloških (litološki sastav, inženjersko - geološke, hidrološke i seizmotektonske značajke), pedoloških i vegetacijskih osobina.

Planom je bio utvrđen **interregionalni pravac razvoja** na potezu Vukovar – Vinkovci - Županja koji ujedno predstavlja razvojnu okosnicu Podunavlja i Posavlja. **Sekundarni pravac razvoja Spacva – Vrbanja – Drenovci - Gunja** vezan je uz prometnu transverzalu Otok - Brcko. Planirano je 8 naselja centralnih funkcija (Županja, Bošnjaci, Babina Greda, Gradište, Cerna, Drenovci, Gunja i Vrbanja) i 5 naselja djelomično centralnih funkcija (Štitar, Rajevo Selo, Podgajci Posavski, Soljani, Racinovci i Strošinci).

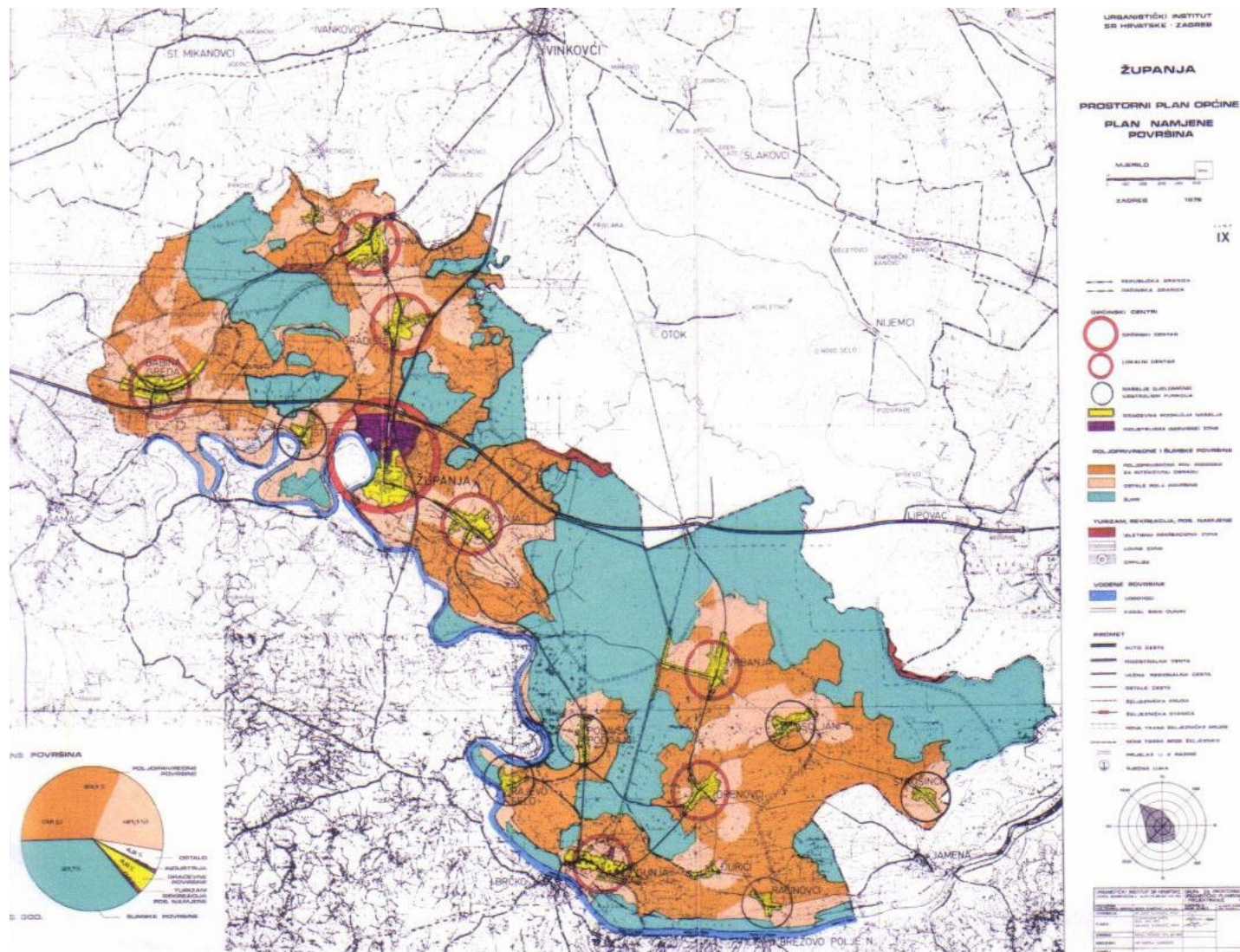
Bilo je planirano da Županja zadrži status mikroregionalnog i općinskog centra, a Babina Greda i Drenovci da prerastu u područne centre za sjeverozapadni odnosno jugoistočni dio općine. Planom utvrđena **gravitacijska zona naselja Vrbanja** obuhvata naselja Vrbanja Soljani i Strošinci, dakle područje današnje Općine Vrbanja.

Planom je bio planiran **porast broja stanovnika** područja bivše općine Županja sa 49.104 (po popisu 1971. godine) na cca 66.000 stanovnika, dok je planirani broj stanovnika na području današnje Općine Vrbanja 2001. godine bio za:

- naselje Vrbanja	4.000 stanovnika
- naselje Soljani	2.200 stanovnika
- naselje Strošinci	750 stanovnika
- ukupno Općina Vrbanja	6.900 stanovnika

Gospodarski razvitak bivše općine Županja vezao se na bogatstvo prirodnim resursima i to prvenstveno **šumama i poljoprivrednim zemljištem**. Na toj osnovi bio je predviđen intenzivan razvitak primarne i finalne prerade drveta. Iako se planom deklarativno spominje potreba gospodarskog jaccanja jugoistočnog područja tadašnje općine Županja radi postizanja ravnomjernijeg razvitka, navedeni koncept nije prostorno razraden planom. Na području današnje Općine Vrbanja planiran je ugostiteljsko smještajni kapacitet za potrebe razvitka lovnog turizma.

¹⁴ Prostorni plan općine Zupanja (SV OŽ 07/80, 07/84 i 04/89), izradivac: Urbanistički institut Hrvatske, Zagreb, 1980. godine

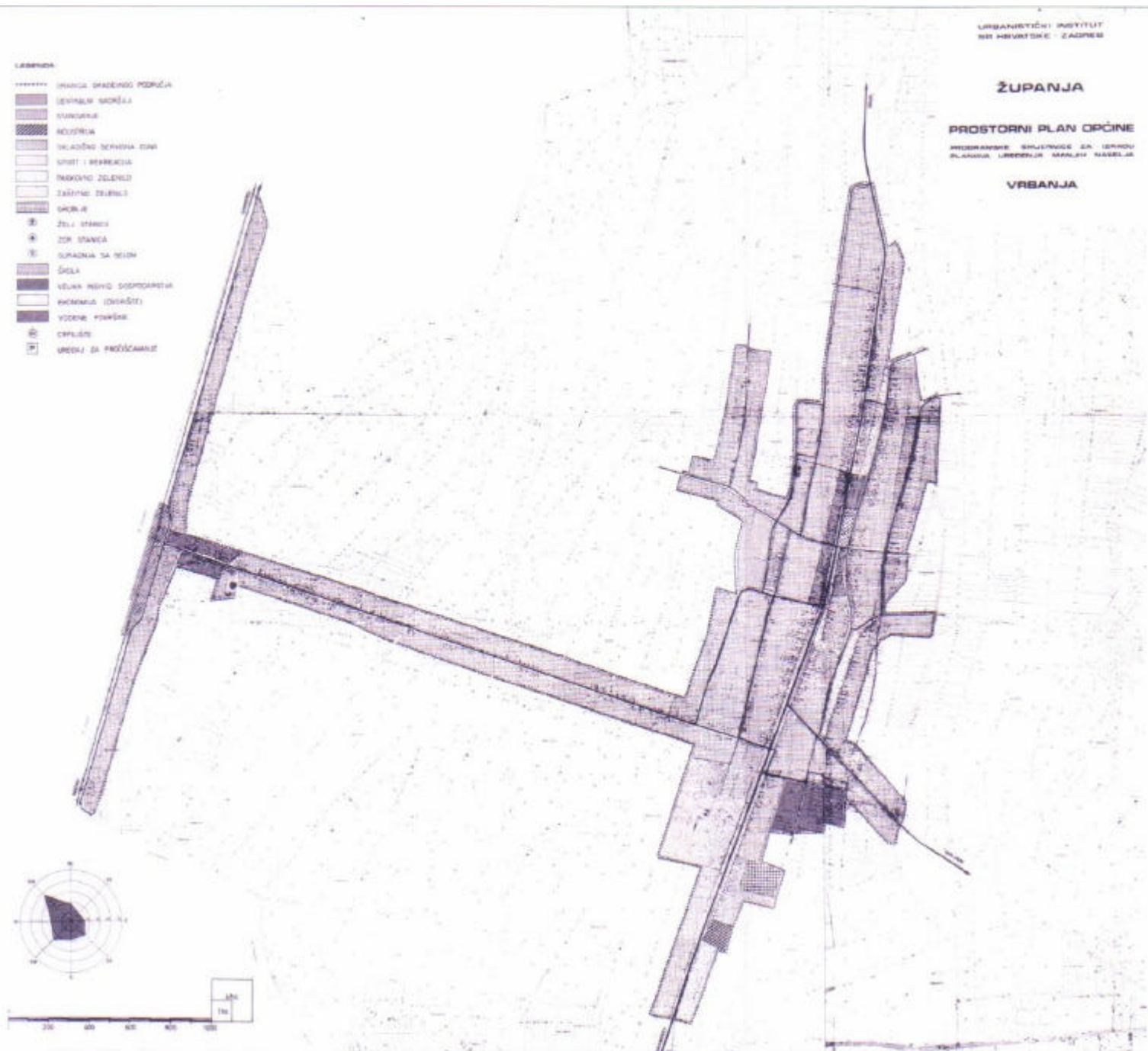
IZVOD IZ PROSTORNOG PLANA (BIVŠE) OPĆINE ŽUPANJA - OSNOVNA NAMJENA POVRŠINA
(izradivac : Urbanistički institut Hrvatske, 1980. godine)

U sklopu **prometnog sustava** planirana je gradnja autoceste na cijelom potezu od Zagreba do Lipovca. Trasa planirane autoceste podudara se sa današnjim koridorom. Planirana je rekonstrukcija regionalnih cesta za prosječne brzine 60 do 80 km/h, te dopuna novim lokalnim pravcima. Sva križanja s važnijim cestama kao i prijelazi preko željeznickih pruga trebali su biti denivelirani. **Telekomunikacijska mreža** prikazana je zastarjelom koncepcijom koja je danas u potpunosti zamijenjena novim tehnologijama.

Elektroenergetske potrebe na području današnje Općine Vrbanja podmiruju se iz planirane TS 35/10 kV Vrbanja koja opskrbljuje trafostanice 10/0,4 kV. **Plinska mreža** je planirana samo u Vrbanji i Soljanima.

Vodoopskrba svih naselja na području današnje Općine Vrbanja planirana je lokalnim vodoopskrbnim sustavima koji se sastoje od bušenog bunara, crpne stanice s hidroforskim postrojenjem ili vodotornjem, te vodovodne mreže u naseljima. **Odvodnju otpadnih voda** prevideno je riješiti izgradnjom zasebnih sustava kanalizacijske mreže u svim naseljima.

Prostornim planom su utvrđene **smjernice za izradu planova uređenja manjih naselja**. Za Vrbanju je na karti mjerila 1:5.000 utvrđena granica građevinskog područja s osnovnom namjenom površine unutar obuhvata.

IZVOD IZ PROSTORNOG PLANA (BIVŠE) OPĆINE ŽUPANJA
– PROGRAMSKE SMJERNICE ZA IZRADU PLANA UREĐENJA ZA NASELJE VRBANJA -
(izradivac : Urbanistički institut Hrvatske, 1980. godine)

Na području današnje Općine Vrbanja zaštićen je **rezervat šumske vegetacije Radiševo** (zaštićen 1975. godine) koji obuhvaća Vrbanjske šume, a sastoji se od šumske zajednice hrasta lužnjaka i običnog graba s bukvom. U kategoriji značajnog krajolika predlagalo se staviti pod zaštitu **Zvezdangrad i dio rječice Studve**, lokalitet nekadašnje utvrde iz doba Vojne krajine (površina 1,17 ha sa starom šumom hrasta lužnjaka i običnog graba na k.c.br. 2702 k.o. Soljani). Spomenik prirode je **stari hrast lužnjak** u šumi uz cestu Spacva - Vrbanja.

U poglavlju "Zaštite spomenika kulture sa smjernicama" opisan je povijesni razvoj županijskog prostora. Evidentiran spomenik kulture je **mlin u Strošnicima**, kružna građevina drvene konstrukcije kojeg su pokretali konji.

Izmjene i dopune Prostornog plana (bivše) općine Županja,¹⁵ izradene 1990. godine odnosile su se na izmjene i dopune nastale unošenjem novih prometnih rješenja autoceste E-70 i regionalne ceste Babina Greda - Štitar - Županja, te vezano na to izmjenom namjene površina u navedenim prometnim koridorima

Izmjene i dopune Prostornog plana (bivše) općine Županja¹⁶ izradene su 1998. godine zbog potrebe utvrđivanja novih granica građevinskih područja naselja, radnih zona i reguliranja područja sekundarnog stanovanja, te zbog izmjena infrastrukturnih sustava. Planom namjene površina određene su površine za gradnje, infrastrukturne koridore, te zaštićene poljoprivredne površine bez mogućnosti promjene namjene. Ovim su planom izvršene i određene promjene položaja cvorišta na autocesti Zagreb - Lipovac. Planom su povećana građevinska područja naselja i radnih zona, čime dolazi do konflikta zbog potrebe zaštite vrijednog poljoprivrednog zemljišta. Budući da nisu ostvareni uvjeti za povoljnije iskorištenje postojećih građevinskih područja širenje je izvršeno na prostoru manje kvalitetnih poljoprivrednih površina. Kako su mogućnosti osiguranja pogodnog zemljišta za izgradnju proizvodnih i uslužnih kapaciteta u granicama naselja bile ograničene, na području Općine Vrbanja planirano je uređenje gospodarskih zona u Vrbanji (uz istočni rub naselja, obostrano uz cestu prema Soljanima), u Soljanima i u Strošincima (uz sjeverni rub naselja i sklopu granicnog prijelaza). Izmjenama i dopunama PPO Županja na području Općine Vrbanja također je planirano:

- građevinsko područje "Spacva" kojim su obuhvaćene izgrađene stambene i gospodarske građevine uz željezničku prugu;
- lovno - uzgojna zona na prostoru Lovacke kuće Lovacke udruge "Srnjak";
- uređenje športsko - rekreacijskog centra u Vrbanji na prostoru nasuprot groblja.

DETALJNI KVANTIFIKACIJSKI POKAZATELJI GRAĐEVINSKIH PODRUČJA ZA NASELJA NA PODRUČJU
OPĆINE VRBANJA UTVRĐENI PROSTORNIM PLANOM BIVŠE OPĆINE ŽUPANJA (SV VSŽ 07/98 i
11/98)

naselje	postojeće građevinsko područje (ha)	izgrađene površine unutar postojećeg građevnog područja (ha / %)	planirano građevinsko područje (ha)	razlika u površini između planiranog i postojećeg građevnog područja (ha / %) 3-2	namjeravana gradnja na proširenim dijelovima grad. područja			povećanje građevnog područja (ha) 6+7+8	smanjenje građevnog područja (ha)
					stambena	gospodarska	ostalo		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Vrbanja	435,00	205,00 47%	468,87	33,87 8%	14,93	50,48	1,62	67,03	33,16
Vrbanja - Spacva	-	-	17,10	17,10	17,10	-	-	17,10	-
Soljani	258,00	199,00 77%	282,10	24,10 9%	-	24,10	-	24,10	-
Strošinci	202,00	49,00 24%	223,19	21,19 10%	3,60	13,22	4,37	21,19	-
OPĆINA VRBANJA UKUPNO	895,00	453,00 51%	991,26	96,26 11%	35,63	87,80	5,99	129,42	33,16

Izmjenama i dopunama PPO Županja je, u skladu s rezultatima popisa stanovnika 1981. i 1991. godine korigiran i očekivani **broj stanovnika** te je za područje današnje Općine Vrbanja 2001. godine planirano:

- **naselje Vrbanja** **3.100 stanovnika**
- **naselje Soljani** **1.750 stanovnika**
- **naselje Strošinci** **700 stanovnika**
- **ukupno Općina Vrbanja** **5.550 stanovnika**

¹⁵ Prostorni plan općine Zupanja Izmjene i dopune (SV 06/90) izradivac: Zavod za prostorno planiranje d.d. Osijek

¹⁶ Prostorni plan općine Zupanja Izmjene i dopune (SV VSŽ 07/98 i 11/98), izradivac: Zavod za prostorno planiranje d.d. Osijek

Izmjenama i dopunama PPO Županja Vrbanja ima status manjeg nadlokalnog središta, te su planirane središnje funkcije:

SUSTAV SREDIŠNJIH FUNKCIJA NA PODRUCJU OPCINE VRBANJA
UTVRĐEN PROSTORNIM PLANOM BIVŠE OPCINE ŽUPANJA (SV VSŽ 07/98 i 11/98)

demografski pokazatelji i temeljne skupine središnjih uslužnih funkcija	manje nadlokalno središte, MNS VRBANJA	lokalno središte, LS SOLJANI	manje lokalno središte, MLS STROŠINCI
broj stanovnika naselja	5.000 - 10.000	1.000 - 2.000	500 - 1.000
broj stanovnika grav. područja	3.100	1.750	700
UPRAVA I SUDSTVO	- udio županijskih institucija - međuopćinske institucije - sud i odvjetništvo - općinsko vijeće	- općinsko vijeće	-
ODGOJ I OBRAZOVANJE	- srednje obrazovanje - centralne osnovne škole	- osnovne škole (centralne, samostalne)	- osnovne škole (područne)
KULTURA	- centar kulture s različitim sadržajima - muzej	- dom kulture - knjižnica i citaonica	- društveni dom
ZDRAVSTVO	- dom zdravlja - ljekarna - veterinarska stanica	- ambulante - ljekarna	- ambulanta - depo lijekova
SOCIJALNA ZAŠTITA	- dom starih - dječji vrtić - jaslice	- dječji vrtić - jaslice	-

Iako je Prostorni plan (bivše) općine Županja je u nekoliko navrata dopunjavao, radilo se samo o uskladenju s novonastalim zakonskim obvezama i ugradivanju pojedinih konkretnih zahtjeva koji **nisu zadirali u koncepciju plana**, tako da se u odnosu na temeljni dokument nisu bitno mijenjali planski pokazatelji vezani na koncept prostornog razvitka, bilans korištenja i namjene prostora, infrastrukturne sustave, demografske i migracijske prognoze, te političko - teritorijalni ustroj. Mjere zaštite okoliša, te zaštite prirodne i kulturne baštine također nisu korigirane niti dopunjene niti jednim kasnijim Izmjenama i dopunama PPO Županja. Kako je Prostorni plan (bivše) općine Županja iz 1980. godine bio izraden kao odraz tadašnjeg shvaćanja prostornog i gospodarskog razvoja kojime je glavno težište bilo na razvitku društvenog sektora poljoprivrede i industrije, plan je u velikoj mjeri neusuglašen s aktualnim razvojnim potrebama i stoga neprimjenjiv. Funkcionalna organizacija prostora te planirani centralitet naselja također nisu usklađeni s važećim teritorijalnim ustrojstvom.

U skladu s novo uspostavljenim geopolitičkim odnosima do izražaja dolazi **važnost pograničnog prostora** te je u skladu s tim potrebno potencirati novu razvojnu osovinu - dijagonalu sjeverozapad - jugoistok (Babina Greda – Štitar – Županja – Bošnjaci – Vrbanja – Soljani - Strošinci).

Uzimajući u obzir navedeno, kao i u skladu s obvezama koje proizlaze iz Zakona o prostornom uređenju (NN 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04), te po usvajanju Prostornog plana Vukovarsko – srijemske županije (SV VSŽ 07/02) Općina Vrbanja je "Programom mjera za unapređenje stanja u prostoru" utvrdila potrebu izrade i donošenja Prostornog plana uređenja Općine Vrbanja kojim će se utvrditi svrhovita organizacija, korištenje i namjena prostora, te mjerila i smjernice za uređenje i zaštitu prostora Općine Vrbanja.

1.1.4. Ocjena stanja, mogućnosti i ograničenja razvoja u odnosu na demografske i gospodarske podatke te prostorne pokazatelje

1.1.4.1. Demografski pokazatelji

Popisom stanovništva 2001. godine¹⁷ bilo je na području Vukovarsko - srijemske županije popisano 204.768 stanovnika. Na području Općine Vrbanja na površini od 191,00 km² popisano je 2001. godine 5.174 stanovnika, odnosno cca 2,5 % stanovništva Županije.

Gustoca naseljenosti na području Općine Vrbanja je cca 27,09 stan/km². Od ukupno 3 naselja (Soljani, Strošinci i Vrbanja) na području Općine Vrbanja niti jedno naselje gradskog karaktera.

U odnosu na 1991. godinu, 2001. godine evidentiran je **pad broja stanovnika** Općine Vrbanja (369 stanovnika manje nego 1991. godine), ali i svih naselja pojedinačno, uključivo i općinski centar Vrbanju.

Broj stanova namijenjenih za stalno stanovanje (1.730 stanova) za čak je 6,5 % (112 stanova) veći od broja kucanstava popisanih 2001. godine (1.618 kucanstava). Od ukupnog broja stanova samo je zanemarivih 0,46 % (8 stanova) namijenjeno povremenom korištenju (za odmor, korištenje u vrijeme sezonskih radova u poljoprivredi, stanovi kojima se obavlja djelatnost i sl.), dok ostali služe za stalno stanovanje.

BROJ I STRUKTURA STANOVNIŠTVA NA PODRUČJU OPCINE VRBANJA

	broj stanovnika			broj kucanstava 2001.		broj stanova 2001.	
	ukupno 1991.	ukupno 2001.	index 2001/1991	svega	prosječni broj članova	svega	stalno stanovani e
Općina Vrbanja	5.543	5.174	0,93	1.618	3,20	1.738	1.730
Soljani	1.709	1.554	0,91	478	3,25	501	501
Strošinci	696	668	0,96	216	3,09	250	250
Vrbanja	3.138	2.952	0,94	924	3,19	987	979

Kretanje broja stanovnika

Za razumijevanje suvremenih demografskih stanja i procesa potrebno se ukratko osvrnuti i na razvojne tokove u prošlosti. Stoga je u tablici u prilogu prikazano kretanje stanovništva na području današnje Općine Vrbanja od prvog popisa stanovništva 1857. godine do popisa 2001. godine.

U navedenom razdoblju moguće je pratiti kontinuirani porast broja stanovnika od prvog popisa 1857. godine sve do popisa 1900. godine kada stanovništvo tri naselja koja danas čine Općinu Vrbanja dostiže broj od 6.000 stanovnika. Uz povremene oscilacije, uzrokovane naročito posljedicama 1. svjetskog rata, isti je broj stanovnika zabilježen i 1981. godine. U

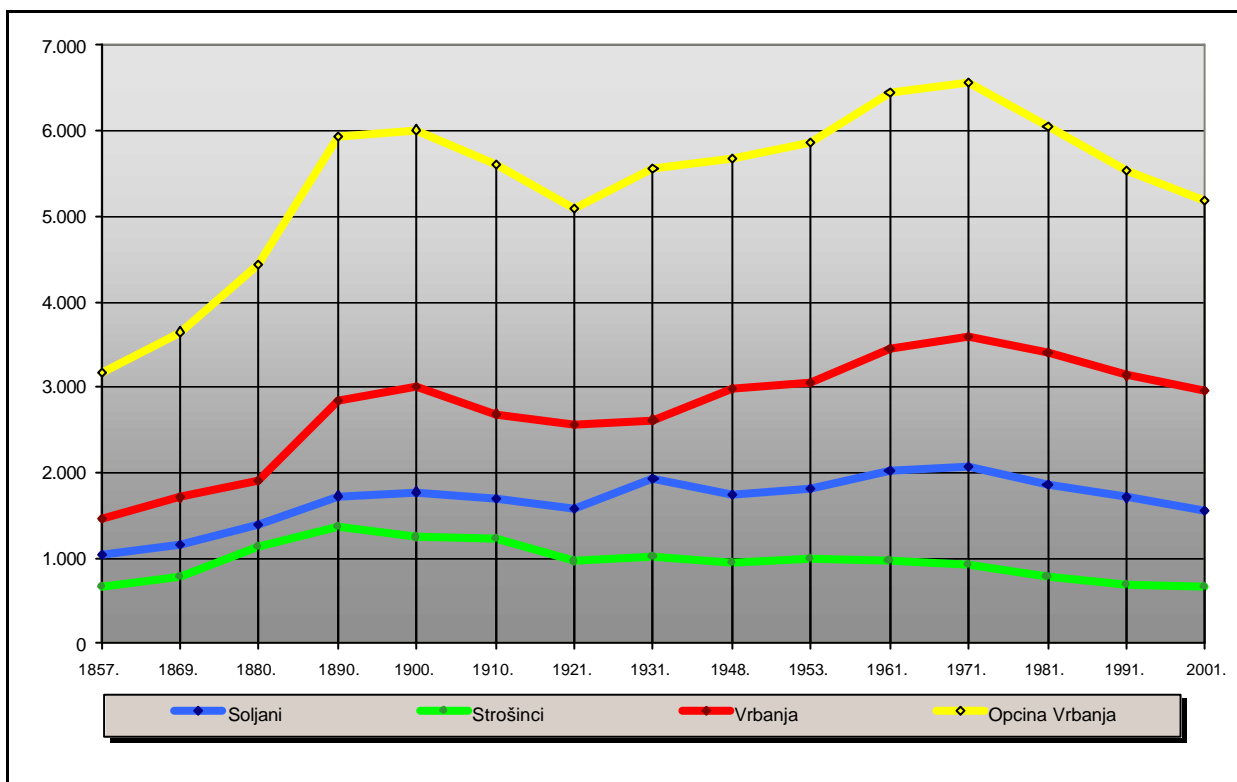
¹⁷ "Popis stanovništva, kucanstava i stanova 31. ožujka 2001. godine" (Statističko izvješće 1137), Državni zavod za statistiku, Zagreb, lipanj 2002. godine

posljednja tri popisna razdoblja broj stanovnika današnje Općine Vrbanja se stalno smanjuje te je 2001. godine popisano čak 1.393 stanovnika manje (odnosno za 23,0 %) u odnosu na broj stanovnika popisani 1971. godine.

KRETANJE BROJA STANOVNIKA OPCINE VRBANJA U RAZDOBLJU OD 1857. DO 2001. GODINE¹⁸

	GODINA POPISA														
	1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.
Soljani	1.049	1.155	1.400	1.731	1.778	1.693	1.577	1.932	1.741	1.823	2.023	2.067	1.855	1.709	1.554
Strošinci	659	784	1.134	1.364	1.240	1.223	958	1.014	950	989	974	916	786	696	668
Vrbanja	1.465	1.710	1.905	2.841	2.996	2.691	2.558	2.618	2.983	3.053	3.459	3.584	3.404	3.138	2.952
Općina Vrbanja	3.173	3.649	4.439	5.936	6.014	5.607	5.093	5.564	5.674	5.865	6.456	6.567	6.045	5.543	5.174

KRETANJE BROJA STANOVNIKA OPCINE VRBANJA U RAZDOBLJU 1857. DO 2001. GODINE

Prirodno kretanje stanovništva ¹⁹

U razdoblju 1991 - 2001. godine došlo je do smanjenja broja stanovnika Općine Vrbanja. I poslije popisa Općina Vrbanja bilježi negativni prirodni prirast stanovništva (broj živorodenih manji je od broja umrlih stanovnika).

¹⁸ izvor podataka: Korencić, Mirko: Naselja i stanovništvo SR Hrvatske 1857-1971., JAZU i Republički zavod za statistiku, Zagreb, 1979. godine

¹⁹ izvori:

- Prirodno kretanje stanovništva u 2000. po županijama, gradovima i općinama, Priopćenje Državnog zavoda za statistiku broj 7.1.1., Zagreb, 10. listopada 2001. godine
- Prirodno kretanje stanovništva u 2001. po županijama, gradovima i općinama, Priopćenje Državnog zavoda za statistiku broj 7.1.1., Zagreb, 12. kolovoza 2002. godine
- Prirodno kretanje stanovništva u 2002. po županijama, gradovima i općinama, Priopćenje Državnog zavoda za statistiku broj 7.1.1., Zagreb, 11. lipnja 2002. godine
- Prirodno kretanje stanovništva u 2003. po županijama, gradovima i općinama, Priopćenje Državnog zavoda za statistiku broj 7.1.1., Zagreb, 10. kolovoza 2004. godine

Za razliku od Županije u cjelosti koja u protekle tri godine bilježi značajno smanjenje vitalnog indeksa (broj živorođenih na 100 umrlih) sa 94 na 86, vitalni indeks za Općinu Vrbanja u navedenom razdoblju je stabilan i iznosi cca 90.

OSNOVNI PODACI PRIRODNOG KRETANJA STANOVNIŠTVA ZA OPĆINU VRBANJA

	živo- rođeni	mrtvo- rođeni	umrli	umrla dojenčad		prirodni prirast	brakovi		stope na 1.000 stanovnika			vitalni indeks (živo- rođeni na 100 umrlih)
				ukupno	0 - 6 dana		skloplj.	rastavlj.	živo- rođeni	umrli	prirodni prirast	
2000. godina												
Vukovarsko - srijemska županija	2.130	9	2.261	14	5	-131	1.102	223	10,8	11,4	-0,7	94,2
Općina Vrbanja	64	-	71	-	-	-7	34	10	12,4	13,7	-1,4	90,1
2001. godina												
Vukovarsko - srijemska županija	2.084	7	2.136	12	7	-52	1.137	240	10,2	10,4	-0,3	97,6
Općina Vrbanja	49	-	55	-	-	-6	38	3	9,5	10,6	-1,2	89,1
2002. godina												
Vukovarsko - srijemska županija	1.946	10	2.250	23	10	-304	1.105	247	9,5	11,0	- 1,5	86,5
Općina Vrbanja	51	1	57	-	-	-6	23	5	9,2	10,3	- 1,1	89,5
2003. godina												
Vukovarsko - srijemska županija	1.901	8	2.249	12	8	-348	1.068	240	9,3	11,0	- 1,7	84,5
Općina Vrbanja	52	-	70	-	-	-18	31	3	10,0	13,5	- 3,4	74,3

1.1.4.2. Osnovna demografska obilježja stanovništva

Dobna i spolna obilježja stanovništva

DOBNA OBILJEŽJA STANOVNIŠTVA OPĆINE VRBANJA (KONTIGENTI STANOVNIŠTVA)

	ukupno	0-6 godina	0-14 godina	0-17 godina	0-19 godina	radni kontingent žene (15-59) muški (15-65)	60 i više godina	65 i više godina	75 i više godina	prosječna starost	indeks starenja	koeficijent starosti
sv.	5.174	500	1.026	1.225	1.362	3.081	1.192	854	293	38,2	87,5	23,2
m	2.541	248	509	611	679	1.687	485	331	100	36,5	71,4	19,2
ž	2.633	252	517	614	683	1.394	707	523	193	39,9	103,5	27,0

Dobna je struktura stanovništva jedna od temeljnih demografskih struktura, jer pokazuje i određuje vitalnost, biodinamiku i ekonomski potencijal populacije. Poznavanje dobnog sastava stanovništva osnovni je preduvjet za označavanje nekog stanovništva mladim, zrelim ili starim. U metodickom smislu to se najčešće postiže raščlambom dobne strukture po velikim dobnim skupinama - mlada (od 0 do 19 godina), zrela (od 20 do 59 godina), stara (60 godina i više).

Analiza dobnih obilježja stanovništva Općine Vrbanja 2001. godine ukazuje da je područje Općine imalo populaciju s prosječnom starosti od 38,2 godine. Indeks starenja (odnos broja stanovnika starijih od 60 godina i mladih od 19 godina) za Općinu Vrbanja je 87,5 što također ukazuje na sve veću dominaciju starog stanovništva. Koeficijent starosti, odnosno udjel starackog kontingenta u ukupnom stanovništvu za Općinu Vrbanja je 23,2 %.

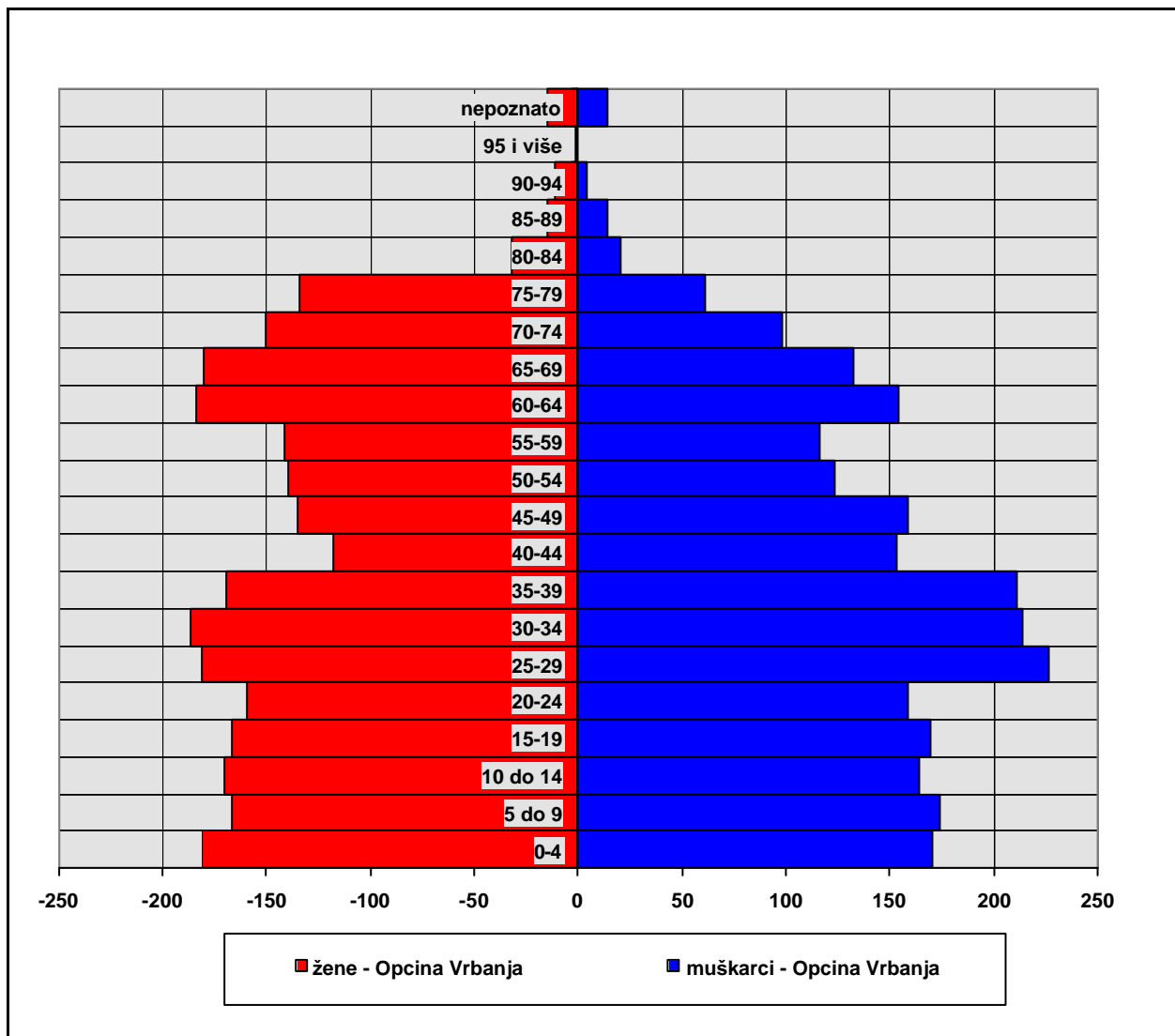
Temeljni demografski pokazatelj spolne strukture stanovništva jest **koeficijent feminiteta (K_f)**, koji označuje broj ženskih na tisuću (ili stotinu) muških stanovnika. Iako se u prosjeku rada više muške negoli ženske djece (5-6%), u stabilnim populacijama ipak nešto više prevladava žensko stanovništvo.

Na području Općine Vrbanja 2001. godine je živjelo više ženskog (2.633 ili 50,9 %) nego muškog (2.541 ili 49,1 %) stanovništva, tako da je koeficijent feminiteta K_f iznosio 1.036,2. Višak ženskog stanovništva narocito je izražen u starijoj populaciji, gdje žene cine gotovo 2/3 stanovništva (u dobnoj skupini starijih od 65 godina je 61% žena u odnosu na 39% muškaraca, dok je u dobnoj skupini starijih od 75 godina 66% žena i 34% muškaraca).

Nasuprot tome, broj žena u fertilnoj dobi života (15 do 45 godina), manji je od broja muškaraca (979 ili 46% žena u odnosu na 1.134 ili 56% muškaraca). Odnos ženskih kontingenata stanovništva, je znakovit pokazatelj stanja i potencijala biodinamicke aktivnosti i snage same populacije te je znacajan pokazatelj za buduci demografski razvoj. Visok udio žena u postfertilnoj dobi također ukazuje da sve veci dio ženskog stanovništva Općine Vrbanja više ne sudjeluje u biodinamicnim procesima.

STAROSNA PIRAMIDA ZA OPĆINU VRBANJA

(izvor: DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU - Popis stanovništva, kucanstava i stanova 31. ožujka 2001.)

STANOVNIŠTVO OPĆINE VRBANJA PREMA SPOLU I STAROSTI, PO NASELJIMA

		ukupno	starost																			nepozn.	
			0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85-89	90-94		95 i više
OPĆINA VRBANJA	sv.	5.174	352	340	334	336	318	408	400	380	271	294	263	257	338	313	248	195	53	29	15	1	29
	m	2.541	171	174	164	170	159	227	214	211	153	159	124	116	154	133	98	61	21	14	4	-	14
	ž	2.633	181	166	170	166	159	181	186	169	118	135	139	141	184	180	150	134	32	15	11	1	15
Soljani	sv.	1.554	107	93	112	105	100	115	126	109	71	84	82	69	112	109	65	54	18	10	4	-	9
	m	771	58	51	58	41	53	69	71	60	45	49	36	28	55	42	29	14	6	4	-	-	2
	ž	783	49	42	54	64	47	46	55	49	26	35	46	41	57	67	36	40	12	6	4	-	7
Strošinci	sv.	668	41	59	47	43	40	53	41	56	32	34	28	42	46	29	41	21	8	-	1	1	5
	m	333	24	32	24	27	18	29	20	30	17	19	14	16	20	13	17	7	5	-	-	-	1
	ž	335	17	27	23	16	22	24	21	26	15	15	14	26	26	16	24	14	3	-	1	1	4
Vrbanja	sv.	2.952	204	188	175	188	178	240	233	215	168	176	153	146	180	175	142	120	27	19	10	-	15
	m	1.437	89	91	82	102	88	129	123	121	91	91	74	72	79	78	52	40	10	10	4	-	11
	ž	1.515	115	97	93	86	90	111	110	94	77	85	79	74	101	97	90	80	17	9	6	-	4

Stanovništvo prema prisutnosti / odsutnosti

Od ukupnog broja od 5.248 stanovnika Općine Vrbanja 31. ožujka 2001. bilo je odsutno 948 ili 18,0 % stanovnika, od toga najviše:

- radnika u inozemstvu (485 ili 51,3 % od ukupnog broja odsutnih stanovnika),
- na boravku u inozemstvu (266 ili 28,2 % od ukupnog broja odsutnih stanovnika),
- radnika u zemlji (51 ili 5,4 % od ukupnog broja odsutnih stanovnika), te
- na školovanju u zemlji (40 ili 4,2 % od ukupnog broja odsutnih stanovnika).

STANOVNIŠTVO OPĆINE VRBANJA PREMA PRISUTNOSTI / ODSUTNOSTI

(izvor: DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU - Popis stanovništva, kucanstava i stanova 31. ožujka 2001.)

	ukupno popisane osobe	ukupan broj stanov.	stanovnici naselja popisa															stanovnici naselja popisa	
			svoga	prisutni u vrijeme popisa	svoga	odsutni iz naselja popisa										stanovnici naselja popisa			
						u zemlji					u inozemstvu					izbjeglice u Republici Hrvatskoj	privremeno prisutni u naselju popisa		
						svoga	škol.	rad	progn.	obit. razlozi	ostalo	svoga	rad	boravak	dipl.-konz. osob. i upućeni na rad			škol.	ostalo
Općina Vrbanja	5.248	5.174	5.139	4.191	948	173	40	51	6	29	47	775	485	266	4	2	18	34	1
Soljani	1.564	1.554	1.539	1.327	212	44	14	14	-	5	11	168	86	77	-	-	5	15	-
Strošinci	689	668	664	588	76	18	5	6	-	2	5	58	45	9	2	1	1	4	-
Vrbanja	2.995	2.952	2.936	2.276	660	111	21	31	6	22	31	549	354	180	2	1	12	15	1

ODSUTNO STANOVNIŠTVO OPĆINE VRBANJA PREMA VREMENU I RAZLOGU ODSUTNOSTI

	ukupno odsutni	u zemlji						u inozemstvu						
		odsutni do 1 godine / razlog			odsutni 1 godinu i duže / razlog			odsutni do 1 godine / razlog			odsutni 1 godinu i duže / razlog			
		na školovanju	na radu	ostalo	na školovanju	na radu	ostalo	na radu	članovi obitelji	na školovanju	ostalo	na radu	članovi obitelji	na školovanju
Opcina Vrbanja	948	39	16	58	1	35	24	18	18	2	18	467	248	-

STANOVNICI DRUGIH NASELJA PRISUTNI U OPĆINI VRBANJA
PREMA VREMENU I RAZLOGU PRISUTNOSTI

	ukupno prisutni	trajanje prisutnosti									
		razlog prisutnosti za prisutne do 1 godine					razlog prisutnosti za prisutne 1 godinu i duže				
		na školovanju	na radu	obiteljski razlozi	ostalo	na školovanju	na radu	izbjeglice	obiteljski razlozi	ostalo	
Opcina Vrbanja	82	-	12	8	13	-	4	34	10	1	

Obrazovna struktura stanovništva

Iz podataka je očito da u obrazovnoj strukturi Općine Vrbanja prevladavaju osobe sa završenom osnovnom školom (32,2%), dok je srednju školu završilo 27,3%, a pohada je još 4,3% stanovnika. Visoko ili više obrazovanje završilo je 2,3%, a pohada ga još 1,3% stanovnika.

Bez školske spreme bilo je 2001. godine 9,3% stanovnika dok je visoki postotak od 7,2% stanovnika nepismeno (od cega više od 56 % cine žene starije od 65 godina).

STANOVNIŠTVO OPĆINE VRBANJA STARO 15 I VIŠE GODINA PREMA SPOLU I ZAVRŠENOJ ŠKOLI

	ukupno	bez škole	1-3 razreda osnovne škole	4-7 razreda osnovne škole	osnovna škola	srednje škole				viša škola, I. (VI.) stupanj fakulteta i stručni studij	fakulteti, umjetničke akademije i sveučilišni studij	magisterij	doktorat	nepoznato
						svega	škole za zanimanje u trajanju od 1-3 godine i škole za KV i VKV radnike	škole za zanimanje u trajanju od 4 i više godina	gimnazija					
sv.	4.148	385	364	819	1.337	1.131	766	288	77	38	57	1	-	16
m	2.032	82	158	352	719	664	493	132	39	22	30	-	-	5
ž	2.116	303	206	467	618	467	273	156	38	16	27	1	-	11

PROSTORNI PLAN UREĐENJA OPĆINE VRBANJA
- O B R A Z L O Ž E N J E -

STANOVNIŠTVO OPĆINE VRBANJA PREMA POHAĐANJU ŠKOLE

	ukupno	osnovna škola			srednje škole					dodiplomski studij		poslijediplomski studij		
		svega	1-4 razreda	5-8 razreda	svega	industr. i obrtn.	tehn. i srodne	gimnazija	svega	strucni studij	sveuc. studij	svega	magist erij	doktor at
sv.	787	552	270	282	179	96	59	24	54	14	40	-	-	-
m	403	278	136	142	90	52	30	8	34	9	25	-	-	-
ž	384	274	134	140	89	44	29	16	20	5	15	-	-	-

STANOVNIŠTVO OPĆINE VRBANJA STARO 10 I VIŠE GODINA PREMA SPOLU,
A NEPISMENI PREMA STAROSTI

	ukupno	svega		nepismeni prema starosti												
		broj nepismenih	udio u ukupnom broju (%)	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65 i više god.	nepoz
sv.	4.482	301	6,72	1	2	1	2	1	6	5	5	5	18	46	202	7
m	2.196	60	2,73	-	2	-	1	1	4	2	1	1	1	11	32	4
ž	2.286	241	10,54	1	-	1	1	-	2	3	4	4	17	35	170	3

Stanovništvo prema državljanstvu

STANOVNIŠTVO OPĆINE VRBANJA PREMA DRŽAVLJANSTVU

	ukupno	hrvatsko državljanstvo		strano	bez državljanstva	nepoznato
		svega	hrvatsko i drugo			
Opcina Vrbanja	5.174	5.133	11	29	4	8
postotak	100,00	99,21	0,21	0,56	0,08	0,15

Stanovništvo prema narodnosti

STANOVNIŠTVO OPĆINE VRBANJA PREMA NARODNOSTI

	ukupno	Hrvati	nacionalne manjine											ostali	izjasnili se u smislu reg. pripadnosti	nepoznato
			svega	Albanci	Bošnjaci	Mađari	Makedonci	Nijemci	Rumunji	Slovaci	Slovenci	Srbi				
Opcina Vrbanja	5.174	4.992	139	7	5	3	1	2	3	72	1	45	28	6	9	
postotak	100,00	96,48	2,69	0,14	0,10	0,06	0,02	0,04	0,06	1,39	0,02	0,87	0,54	0,12	0,17	

Stanovništvo prema vjeroispovjesti

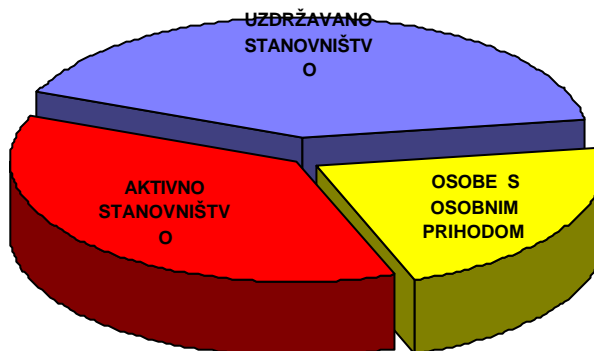
STANOVNIŠTVO OPĆINE VRBANJA PREMA VJEROISPOVJESTI

	ukupno	katolička crkva	grkokatolička crkva	pravoslavna crkva	islamska vjerska zajednica	adventistička crkva	evangelika crkva	agnostici i neizjašnjeni	nisu vjernici	nepoznato
Opcina Vrbanja	5.174	4.969	3	46	41	2	72	14	4	23
postotak	100,00	96,04	0,06	0,89	0,79	0,04	1,39	0,27	0,08	0,44

Stanovništvo po aktivnosti

Demografski razvoj nekog prostora i društveno - gospodarsveni procesi koji se na njemu odvijaju nalaze u uzrocno - posljedicnom odnosu. Potonja se međuovisnost najbolje opaža na značajkama ekonomske strukture stanovništva, kao razmjerno najpouzdanijeg pokazatelja razvijenosti prostora. U demografskoj je teoriji poznato da veća ekonomska aktivnost stanovništva ukazuje i na njegovu jaču gospodarsvenu aktivnost i razvijenost.

Aktivnim se osobama smatraju oni stanovnici koji obavljaju zanimanje, odnosno koji svojim radom zaraduju za život. Uz njih treba razlikovati i ekonomski neaktivno stanovništvo, koje se sastoji iz dvije skupine - osobe s osobnim prihodima (uglavnom umirovljenici) i uzdržavane osobe. Upravo odnos između te tri skupine stanovništva određuje ekonomsku snagu populacije.

Stopa aktivnosti stanovništva Općine Vrbanja (udjel aktivnog u ukupnom stanovništvu) bila je 2001. godine 36,7%, niža i od županijskog (40,4%) i narocito od hrvatskog prosjeka (44,0%). Uzdržavano je bilo 41,4 %, a s osobnim prihodima 21,9 % stanovništva. Kako je udjel ekonomski aktivnog znatno manji od udjela ekonomski neaktivnog stanovništva (ukupno 63,3%), opterećenost ekonomski aktivnog stanovništva je vrlo velika, pa i ograničavajuća za buduci gospodarsveni razvoj.

STANOVNIŠTVO OPĆINE VRBANJA PREMA AKTIVNOSTI

ukupno stanovništvo		aktivno stanovništvo				osobe s osobnim prihodima				uzdržavano stanovništvo		udio u postocima	
		svoga	obavlja zanimanje	žensko		svoga	žensko	svoga	žensko	od osoba u zemlji	od osoba u inozemstvu	aktivno stanovništvo u ukupnom stanovništvu	aktivno žena u ukupnom ženskom stanovništvu
svoga	obavlja zanimanje			svoga	žensko								
5.174	2.633	1.900	1.527	589	423	1.132	602	2.142	1.442	1.381	323	36,72	22,37

PROSTORNI PLAN UREĐENJA OPĆINE VRBANJA
- O B R A Z L O Ž E N J E -

ZAPOSLENI OPĆINE VRBANJA PREMA PRETEŽITOJ AKTIVNOSTI,
PO STAROSTI I POLOŽAJU U ZAPOSLENJU

	Ukupno	zaposleni u bilo kojem sektoru vlasništva	samozaposleni ne zapošljavaju radnike	individualni poljoprivrednici, ne zapošljavaju radnike	samozaposleni, zapošljavaju radnike	individualni poljoprivrednici zapošljavaju radnike	rade samo po ugovoru o djelu, autorskom ugovoru ili dobivaju naknadu u gotovini	pomažući član obitelji u poduzeću, obrtu i sl. nekog od članova kucanstva	pomažući član obitelji na poljoprivrednom gospodarstvu	ostali zaposleni
Opcina Vrbanja	1.527	1.145	40	242	34	1	5	7	43	10
15-19	35	27	1	2	-	-	-	2	3	-
20-24	132	112	1	8	-	-	-	-	9	2
25-29	242	203	2	26	3	-	-	-	8	-
30-34	234	183	10	28	-	1	3	2	7	-
35-39	235	186	5	24	11	-	-	1	7	1
40-44	161	114	7	28	7	-	-	2	2	1
45-49	186	129	5	42	7	-	2	-	-	1
50-54	136	103	3	22	5	-	-	-	1	2
55-59	82	59	3	18	1	-	-	-	-	1
60-64	49	16	3	26	-	-	-	-	2	2
65-69	17	5	-	9	-	-	-	-	3	-
70-74	5	-	-	5	-	-	-	-	-	-
75 i više	5	1	-	4	-	-	-	-	-	-
nepoznato	8	7	-	-	-	-	-	-	1	-

ZAPOSLENI OPĆINE VRBANJA PREMA PRETEŽITOJ AKTIVNOSTI
PO POLOŽAJU U ZAPOSLENJU I DJELATNOSTI

	ukupno	zaposleni u bilo kojem sektoru vlasništva	samozaposleni ne zapošljavaju radnike	individualni poljoprivrednici, ne zapošljavaju radnike	samozaposleni, zapošljavaju radnike	individualni poljoprivrednici zapošljavaju radnike	rade samo po ugovoru o djelu, autorskom ugovoru ili dobivaju naknadu u gotovini	pomažući član obitelji u poduzeću, obrtu i sl. nekog od članova kucanstva	pomažući član obitelji na poljoprivrednom gospodarstvu	ostali zaposleni
Opcina Vrbanja	1.527	1.145	40	242	34	1	5	7	43	10
Poljoprivreda, lov i šumarstvo	461	167	3	242	2	1	-	-	43	3
Ribarstvo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rudarstvo i vadenje ruda	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Prerađivačka industrija	72	57	5	-	8	-	-	2	-	-
Opskrba el. energijom, plinom i vodom	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Gradevinarstvo	78	63	8	-	5	-	1	1	-	-
Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila te predmeta za osobnu upotrebu i kucanstvo	78	56	12	-	8	-	1	1	-	-
Hoteli i restorani	31	23	1	-	6	-	-	1	-	-
Prijevoz, skladištenje i veze	75	71	3	-	-	-	1	-	-	-
Financijsko posredovanje	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge	15	12	-	-	1	-	1	-	-	1
Javna uprava i obrana; ob.soc.osiguranje	127	127	-	-	-	-	-	-	-	-
Obrazovanje	48	46	-	-	1	-	-	1	-	-
Zdravstvena zaštita i socijalna skrb	20	19	-	-	-	-	1	-	-	-
Ostale društvene, socijalne i osobne uslužne djelatnosti	16	14	1	-	1	-	-	-	-	-
Privatna kucanstva sa zaposlenim osob.	5	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Izvanteritorijalne organizacije i tijela	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nepoznata djelatnost	6	6	-	-	-	-	-	-	-	-

Ekonomsku strukturu stanovništva po djelatnosti možemo promatrati prema sektorima i vrsti djelatnosti kao valjan pokazatelj gospodarstvene orijentacije stanovništva i prostora.

U Općini Vrbanja najveći je broj aktivnog stanovništva zaposlen u poljoprivredi (461 ili 30,2% stanovnika, od čega su 242 stanovnika ili 52,5% individualni poljoprivrednici), zatim u javnim službama (127 stanovnika ili 8,3%), te u trgovini i građevinarstvu (po 78 stanovnika), transportu (75) i prerađivačkoj industriji (72).

POLJOPRIVREDNO STANOVNIŠTVO OPCINE VRBANJA PREMA AKTIVNOSTI I SPOLU

	ukupno poljopr. stanovn.	aktivno poljoprivredno stanovništvo			uzdržavano poljoprivredno stanovništvo							
		svoga	obavljaju zanimanje na svom polj.gosp. i ne zapošljavaju radnike	pomažući članovi	svoga	kucanice	djeca od 0-6 godina	djeca od 7-14 godina koja se ne školuju	učenici		studenti	nesposobni za rad
									osnovnih škola	srednjih škola		
svoga	948	423	239	43	522	189	117	3	125	36	11	33
m	544	383	227	31	161	-	57	2	55	17	8	17
ž	404	40	12	12	361	189	60	1	70	19	3	16

DNEVNI I TJEDNI MIGRANTI U OPCINI VRBANJA

	dnevni migranti									tjedni migranti										
	ukupno	aktivni koji obavljaju zanimanje					učenici			studenti	ukupno	aktivni koji obavljaju zanimanje					učenici			studenti
		svoga	rade u drugom naselju iste općine	rade u drugoj općini	rade u drugoj općini istog županija	rade u drugoj županiji	svoga	osnovnih škola	srednjih škola			svoga	rade u drugom naselju iste općine	rade u drugoj općini	rade u drugoj općini istog županija	rade u drugoj županiji	svoga	osnovnih škola	srednjih škola	
svoga	420	213	28	180	5	197	76	121	10	54	27	2	10	15	12	5	7	15		
m	295	187	22	160	5	104	41	63	4	32	18	1	5	12	7	3	4	7		
ž	125	26	6	20	-	93	35	58	6	22	9	1	5	3	5	2	3	8		

Od ukupnog broja zaposlenih stanovnika 13,9% su dnevni, a 3,5% tjedni migranti.

Značajan je broj i **učenika – putnika**: od 552 učenika osnovnih škola 13,8% su dnevni, a 0,9% tjedni migranti, dok su od 179 učenika srednjih škola 67,6% dnevni, a 3,9% tjedni migranti.

Kucanstva

Prosječna veličina kucanstva u Općini Vrbanja 31. ožujka 2001. godine bila je **3,2 člana**.

U strukturi prevladavaju dvočlana (23,0%), četveročlana (16,8%) i tročlana (15,6%) kucanstva, ali je izrazito značajan i udio samackih, uglavnom starackih kucanstava (čak 21,3%). Udio velikih kucanstava je praktički zanemariv.

KUCANSTVA OPCINE VRBANJA PREMA VELICINI, TIPU I BROJU ČLANOVA

	svoga	privatna kucanstva prema broj članova										
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11 i više
broj kucanstava	1.618	344	372	253	272	177	110	51	20	13	6	-
broj osoba	5.174	344	744	759	1.088	885	660	357	160	117	60	-

PROSTORNI PLAN UREĐENJA OPĆINE VRBANJA
- O B R A Z L O Ž E N J E -

KUCANSTVA OPĆINE VRBANJA PREMA OBITELJSKOM SASTAVU I BROJU ČLANOVA

	ukupno	obiteljska kucanstva prema broju članova														neobiteljska kucanstva			
		svega	2	3	4	5	6	7	8 i više		od toga uže obitelji						svega	1 član	više čl.
									broj kucans.	ukupno član.	svega	bracni par bez djece	bracni par s djecom	majka s djecom	otac s djecom				
Opcina Vrbanja	1.618	1.254	354	253	272	175	110	51	39	337	1.421	409	801	161	50	364	344	20	
Soljani	478	372	110	77	68	46	37	15	19	164	422	117	239	51	15	106	102	4	
Strošinci	216	165	49	36	32	28	12	3	5	44	179	48	102	27	2	51	48	3	
Vrbanja	924	717	195	140	172	101	61	33	15	129	820	244	460	83	33	207	194	13	

KUCANSTVA OPĆINE VRBANJA PREMA OBITELJSKOM SASTAVU
I BROJU ČLANOVA PO OSNOVI KORIŠTENJA STANA

	kucanstva												
	ukupno	obiteljska kucanstva prema broju članova								neobiteljska kucanstva			
		svega	2	3	4	5	6	7	8 i više		svega	1 član	više članova
									broj kucanstava	ukupno članova			
Opcina Vrbanja	1.618	1.254	354	253	272	175	110	51	39	337	364	344	20
privatno vlasništvo ili suvlasništvo	1.424	1.095	323	212	221	155	100	46	38	329	329	310	19
najmoprimac sa zaštićenom najamninom	29	27	6	6	10	4	1	-	-	-	2	2	-
srodstvo s vlasnikom ili najmoprimcem stana	100	85	13	24	29	13	2	3	1	8	15	15	-
najmoprimac sa slobodno ugovorenom najamninom	7	4	-	-	3	1	-	-	-	-	3	2	1
najam dijela stana (podstanar)	27	20	6	3	4	1	4	2	-	-	7	7	-
ostalo	31	23	6	8	5	1	3	-	-	-	8	8	-

KUCANSTVA PREMA BROJU ČLANOVA I OSNOVI KORIŠTENJA STANA

	Ukupno	Broj članova kucanstva										
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11 i više
Opcina Vrbanja	1.618	344	372	253	272	177	110	51	20	13	6	-
privatno vlasništvo ili suvlasništvo	1.424	310	340	212	221	157	100	46	19	13	6	-
najmoprimac sa zaštićenom najamninom	29	2	6	6	10	4	1	-	-	-	-	-
srodstvo s vlasnikom ili najmoprimcem stana	100	15	13	24	29	13	2	3	1	-	-	-
najmoprimac sa slobodno ugovorenom najamninom	7	2	1	-	3	1	-	-	-	-	-	-
najam dijela stana (podstanar)	27	7	6	3	4	1	4	2	-	-	-	-
ostalo	31	8	6	8	5	1	3	-	-	-	-	-

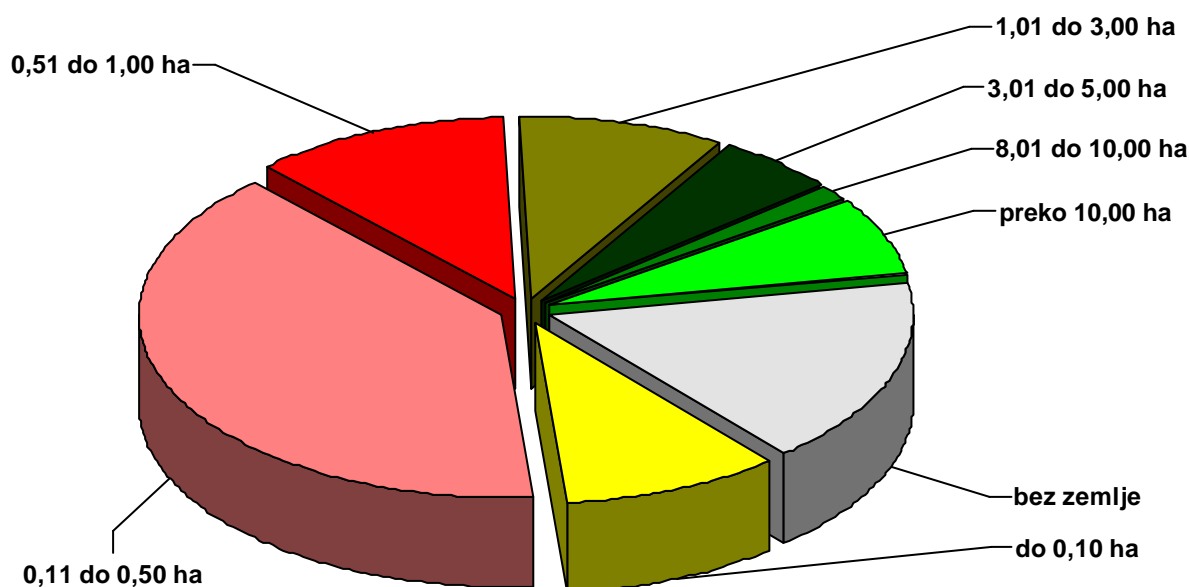
KUCANSTVA PREMA UKUPNOJ RASPOLOŽIVOJ POVRŠINI ZEMLJIŠTA, PREMA VRSTI POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE I UKUPAN BROJ STOKE, PERADI I KOŠNICA PCELA

	broj kucanstava	broj kucanstava prema vrsti poljoprivredne proizvodnje					ukupan broj stoke, peradi i košnica pcela					
		uzgoj žitarica, industr. i krmnog bilja	uzgoj povrca, cvijeca, ukrasno g bilja, sjemenja i sadnog mater.	uzgoj voca, grožđa i maslina	uzgoj puževa, kunica, fazana, cincila i dr.	uzgoj i iskorist. šuma	broj konja	broj goveda	broj ovaca i koza	broj svinja	broj peradi	broj košnica pcela
Općina Vrbanja	1.618	378	9	8	1	-	63	491	443	4.127	9.866	281
bez zemlje	261	7	-	-	-	-	0	1	1	94	538	0
do 0,10 ha	148	4	-	-	-	-	30	0	70	81	429	0
0,11 do 0,50 ha	615	30	-	-	1	-	0	42	35	856	2.801	19
0,51 do 1,00 ha	176	26	1	-	-	-	0	22	7	387	1.606	137
1,01 do 3,00 ha	144	70	-	1	-	-	0	25	55	435	1.295	125
3,01 do 5,00 ha	80	62	-	1	-	-	2	64	2	463	826	0
5,01 do 8,00 ha	63	54	1	-	-	-	0	77	29	493	734	0
8,01 do 10,00 ha	25	24	-	1	-	-	0	59	3	216	397	0
preko 10,00 ha	106	101	7	5	-	-	31	201	241	1.102	1.240	0

Struktura poljoprivrednog posjeda je izrazito nepovoljna, te značajno prevladavaju gospodarstva površine manje od 0,5 ha (ukupno 1.024 kucanstava ili 63,3% od ukupnog broja), dok samo 6,5% kucanstava ima površinu zemljišta vecu od 10,0 ha.

Velicina gospodarstva je nešto veca za kucanstava koja se bave uzgojem žitarica, industrijskog i krmnog bilja: 10,8% kucanstava ima površinu zemljišta manju od 0,5 ha; 34,9% kucanstava ima površinu zemljišta velicine između 1,0 i 5,0 ha; a samo 26,7% kucanstava ima površinu zemljišta vecu od 10,0 ha.

KUCANSTAVA KOJA SE BAVE UZGOJEM ŽITARICA, INDUSTRIJSKOG I KRMNOG BILJA
PREMA UKUPNOJ RASPOLOŽIVOJ POVRŠINI ZEMLJIŠTA

Stambene građevine i stanovi

STANOVCI OPĆINE VRBANJA PREMA NAČINU KORISTENJA

	ukupno	stanovi za stalno stanovanje				stanovi koji se koriste povremeno		stanovi u kojima se samo obavljala djelatnost
		ukupno	nastanjeni	privremeno nenastanjeni	napušteni	stanovi za odmor	u vrijeme sezonskih radova u poljoprivredi	
broj	1.737	1.729	1.530	151	48	4	4	-
m ²	133.581	133.227	121.132	9.410	2.685	220	134	-

STAMBENE JEDINICE OPĆINE VRBANJA PREMA BROJU KUĆANSTAVA, ČLANOVA KUĆANSTAVA I UKUPNOM BROJU OSOBA

Nastanjeni stanovi									
ukupno			stanovi u kojima stanuju kućanstva					stanovi u kojima stanuju samo privremeno prisutne osobe	
broj stanova	m ²	ukupni broj osoba	broj stanova	m ²	broj kućanstava	broj članova kućanstava	ukupni broj osoba	broj stanova	broj osoba
1.530	121.132	4.962	1.524	120.760	1.608	4.870	4.916	6	46

NASTANJENI STANOVCI OPĆINE VRBANJA PREMA BROJU SOBA I VLASNIŠTVU

	ukupno	1-sobni	2-sobni	3-sobni	4-sobni	5-sobni	6-sobni	7-sobni	8 i više soba	stanovi prema vlasništvu	
										fizicke osobe	pravne osobe
broj	1.530	142	526	397	325	107	27	5	1	1.509	21
m ²	121.132	5.300	29.623	30.332	34.039	15.901	4.567	1.070	300	119.439	1.693

NASTANJENI STANOVCI OPĆINE VRBANJA PREMA POMOĆNIM PROSTORIJAMA I INSTALACIJAMA

	ukupni broj nastanjenih stanova i broj osoba	stanovi koji imaju			stanovi s instalacijama				stanovi sa sljedećim kombinacijama pomoćnih prostorija				
		zahod	kupaonicu	kuhinju	struje	vodovoda	kanalizacije	centralnog grijanja	kuhinja, zahod i kupaonica	kuhinja i zahod	samo kuhinja	ostale komb. pomoćnih prostorija	bez kuhinje, kupaonice i zahoda
stanovi	1.530	1.106	1.071	1.528	1.519	1.222	1.175	173	1.030	61	379	60	-
osobe	4.916	3.857	3.724	4.914	4.892	4.193	4.044	678	3.613	199	940	164	-

1.1.4.3. Prioritetne aktivnosti na zaustavljanju depopulacijskih procesa²⁰

Osnovne značajke demografskih kretanja u Općini Vrbanja su smanjenje broja stanovnika u svim naseljima, intenzivni proces starenja stanovništva i povećanje broja starackih domaćinstva. Stanovništvo je pretežito poljoprivredno, budući da se nikada nisu stvorili uvjeti za razvitak drugih djelatnosti. To je rezultiralo zapošljavanjem izvan domicilnog područja s tendencijama trajnog napuštanja područja općine.

Općina Vrbanja je jedan od najistocnijih općina uz državnu granicu, te je stoga više no ikada važno u tom području **zadržati postojeće i stimulirati povratak stanovništva.**

Jedna od poticajnih mjera je **stvaranje prostornih uvjeta** prvenstveno za gospodarski razvitak, stambenu izgradnju i komunalno opremanje naselja.

1.1.4.4. Prognoza budućih demografskih kretanja

Komparacija rezultata popisa stanovnika Općine Vrbanja 2001. godine s popisima 1981., odnosno 1991. godine pokazuju da su trendovi kretanja broja stanovnika nepovoljni, te da je Općina Vrbanja 2001. godine imala 5.174 stanovnika, što je za cca 6,7% manje nego 1991. godine, a čak za 11,4% manje nego 1981. godine.

U odnosu na procjene postojećeg Prostornog plana (bivše) općine Županja iz 1980. godine, u razdoblju 1971./2001. na području današnje Općine Vrbanja **umjesto očekivanog porasta od 333 stanovnika, došlo je do pada od čak 1.067 stanovnika.**

PROGNOZA KRETANJA BROJA STANOVNIKA NA PODRUČJU OPCINE VRBANJA

	broj stanovnika 1971. god.	broj stanovnika 1981. god.	broj stanovnika 1991. god.	broj stanovnika 2001. god.	broj stanovnika 2001. godine (prognoza PPO Županja iz 1980.god.)	broj stanovnika 2001. godine (Izmjene i dopune PPO Županja iz 1998.god.)	broj stanovnika 2015. god. (prognoza PPUO Vrbanja)
Općina Vrbanja	6.567	6.045	5.543	5.174	6.900	5.550	5.500
Soljani	2.067	1.855	1.709	1.554	2.200	1.750	1.600
Strošinci	916	786	696	668	750	700	700
Vrbanja	3.584	3.404	3.138	2.952	4.000	3.100	3.200

Obzirom na veliki broj nepoznanica, veoma je teško i nerealno dati egzatnu demografsku procjenu broja stanovnika Općine Vrbanja u budućnosti. Dosadašnje procjene broja stanovnika iz prijašnjih prostorno - planskih dokumenata nisu prihvatljive, jer u sebi nisu sadržavale sve novonastale društveno - gospodarske okolnosti.

²⁰ korišteni podaci iz elaborata "Izješće o stanju u prostoru Općine Vrbanja" i "Program mjera za unapređenje stanja u prostoru Općine Vrbanja", travanj 1997. godine

Povezanost i uvjetovanost gospodarskog, demografskog i prostornog razvitka temelj je razvojnog planiranja. Za **gospodarsku revitalizaciju** područja potrebni su radni kontingenti stanovništva na ukupnoj razini, ali i za inovacije potrebni kadrovi, odnosno nositelji procesa koje se samo dodatnim stimulansima može vratiti u mjesta rođenja ili u neka druga područja. Model demografske obnove ne može se stoga ograničiti samo na klasično stimuliranje reprodukcije stanovništva, koje ne daje sigurnost da se mlade generacije, iako brojnije, neće iseljavati u atraktivnija područja.

Demografska obnova se može provoditi samo u sklopu gospodarske obnove kao njen integralni dio i važna pretpostavka svakog planiranja i inovacija u prostoru. Stoga je u model demografske obnove potrebno uključiti i različite oblike gospodarske i općenito ukupne revitalizacije:

- potrebno je postaviti okvire gospodarske revitalizacije čime se posredno ostvaruju uvjeti za veću reprodukciju fertilnog dijela domicilnog i doseljavanje novog stanovništva;
- emigracija mlade, obrazovanije i reproduktivski sposobnog dijela stanovništva najveća je prepreka svakoj demografskoj obnovi, te je gospodarskim razvojem potrebno omogućiti uvjete za njihov ostanak;
- moguće mjere revitalizacije morale bi omogućiti zapošljavanje i stambeno zbrinjavanje najugroženijih slojeva stanovništva iz sredstava socijalnog i gospodarskog programa;
- povratak stanovnika s rada u inozemstvu, kao niti povratak hrvatskih iseljenika iz raznih dijelova svijeta nije intenzivan, te neće bitnije utjecati na promjene postojećih trendova.

Ukupno gledajući, razvojne mogućnosti su znatno veće kroz prirodne resurse, prometno povezivanje i gospodarsku infrastrukturu, nego kroz demografski potencijal koji već duže vremena pokazuje tendenciju stagnacije u sva tri naselja Općine Vrbanja.

Temeljem navedenog, u narednom razdoblju (do 2015. godine) realno se može očekivati stabilizacija broja stanovnika Općine Vrbanja na cca 5.500 stanovnika, od čega će:

- u naselju Vrbanja kao općinskom centru živjeti cca 3.200 stanovnika,
- u naselju Soljanima cca 1.600 stanovnika, a
- u naselju Strošincima cca 700 stanovnika.

1.1.4.2. Gospodarski pokazatelji

Zaposlenost po djelatnostima

Prema dostupnim podacima²¹ gospodarska aktivnost na području Općine Vrbanja odvija se u sklopu 14 poslovnih jedinica sa sjedištem na području Općine (43 zaposlena), te 6 poslovnih jedinica sa sjedištem izvan Općine Vrbanja ("Hrvatske šume", "Hrvatske željeznice", Poljoprivredna zadruga "Napredak" Županja, Veterinarska stanica Županja s ukupno 188 zaposlenih djelatnika).

Osim u gospodarstvu, na području Općine Vrbanja značajan je broj zaposlenih i u obrazovanju (58 zaposlenih), zdravstvenim djelatnostima (14 zaposlenih), te lokalnoj samoupravi (7 zaposlenih).

PREGLED BROJA ZAPOSLENIH NA PODRUČJU OPCINE VRBANJA PO DJELATNOSTIMA

djelatnost	broj zaposlenih	%
A - POLJOPRIVREDA, LOV I ŠUMARSTVO	143	45,0
B - RIBARSTVO	-	-
C - RUDARSTVO	-	-
D - PRERAĐIVACKA INDUSTRIJA	10	3,2
E - OPSKRBA ELEKTRICNOM ENERGIJOM, PLINOM I VODOM	-	-
F - GRADITELJSTVO	0	0,0
G - TRGOVINA NA MALO I VELIKO	22	6,9
H - UGOSTITELJSTVO	-	-
I - PROMET, SKLADIŠTENJE I VEZE	61	19,2
J - FINANCIJSKO POSREDOVANJE	3	0,9
K - POSLOVANJE NEKRETNINAMA, IZNAJMLJIVANJE I POSLOVNE USL.	-	-
L - JAVNA UPRAVA I OBRANA, SOCIJALNO OSIGURANJE	7	2,2
M - OBRAZOVANJE	58	18,2
N - ZDRAVSTVENA ZAŠTITA I SOCIJALNA SKRB	14	4,4
O - OSTALE DRUŠTVENE, SOCIJALNE I OSOBNE USLUŽNE DJELATNOSTI	-	-
P - PRIVATNA KUCANSTVA SA ZAPOSLENIM OSOBLJEM	-	-
Q - IZVANTERITORIJALNE ORGANIZACIJE I TIJELA	-	-
u k u p n o	318	100,0

Struktura i broj gospodarskih subjekata

Osnovni nositelj gospodarske aktivnosti Općine Vrbanja su poljoprivreda i šumarstvo, te preradivačka industrija vezana na preradu poljoprivrednih proizvoda i drva. Najzastupljenije su tvrtke iz djelatnosti poljoprivrede i šumarstva (5 poslovnih jedinica), zatim trgovine (4 poslovne jedinice), a slijede tvrtke preradivačke industrije, prometa i graditeljstva (po 3 poslovne jedinice).

²¹ izvor podataka:

- URED DRŽAVNE UPRAVE U VUKOVARSKO - SRIJEMSKOJ ŽUPANIJI, Služba za gospodarstvo - Ispostava Županja (dopis klasa: 035-01/04-01/10, urbroj: 2196-02/2-02-04-2 od 03. svibnja 2004. godine)
- Hrvatska gospodarska komora, Županijska komora Vukovar (www.hgk.hr - Baza podataka o hrvatskom poduzecima, podaci 2003. godine)

PROSTORNI PLAN UREĐENJA OPĆINE VRBANJA
- O B R A Z L O Ž E N J E -

PREGLED POSLOVNIH JEDINICA U GOSPODARSTVU NA PODRUČJU OPĆINE VRBANJA

tvrtka	adresa	sifra djelatnosti	opis djelatnosti	broj zaposlenih
A - POLJOPRIVREDA, LOV I ŠUMARSTVO				
1. DEBRINJA d.o.o. za trgovinu i usluge	Strošinci, M.Trconica46	A0202	Usluge povezane sa šumarstvom i sjecom drva	0
2. "HRVATSKE ŠUME" p.o. Uprava šuma Vinkovci, Šumarija Vrbanja *	Vrbanja, Kneza Lj.Posavskog 14	A020	Gospodarenje šumama i šumskim zemljištima	87
3. "HRVATSKE ŠUME" p.o. Uprava šuma Vinkovci, Šumarija Strošinci *	Strošinci, V.Nazora 53	A020	Gospodarenje šumama i šumskim zemljištima	41
4. POLJOPRIVREDNA ZADRUGA "NAPREDAK" ŽUPANJA, Poslovne jedinice Vrbanja, Soljani, Strošinci *	Vrbanja, Kneza Lj.Posavskog 18 Soljani,M.Gupca11 Strošinci,B.Radica1	A0111	Uzgoj žitarica i drugih usjeva i nasada	10
5. VETERINARSKA STANICA ŽUPANJA, Ambulanta Vrbanja i Soljani *	Vrbanja,J.Kozarca1 Soljani, B.Radica37	N8520	Veterinarske djelatnosti	5
D - PRERAĐIVACKA INDUSTRIJA				
6. 'MLINAR' poduzeće za trgovinu i proizvodnju, export-import d.o.o.	Vrbanja, Kneza Lj.Posavskog 95	DA1561	Proizvodnja mlinarskih proizvoda	2
7. MLADIK d.o.o. za proizvodnju, promet i usluge	Vrbanja, Tiganj 11	DD20101	Proizvodnja piljene grade; osim nesastavljenoga materijala za podove; impregnacija drva	7
8. NIKOLIC d.o.o. za proizvodnju, promet i usluge	Vrbanja, Rastoke 45	DD20101	Proizvodnja piljene grade; osim nesastavljenoga materijala za podove; impregnacija drva	1
F - GRADITELJSTVO				
9. DOMINIK COMMERCE d.o.o. za graditeljstvo, trgovinu i usluge	Strošinci, Maroša Trconica 17	F45211	Podizanje zgrada (visokogradnja)	0
10. TIKAR-ZAŠTITA d.o.o. za usluge i trgovinu	Vrbanja, Kneza Lj.Posavskog 166	F4542	Ugradnja stolarije	0
11. HYBLA d.o.o. za graditeljstvo i usluge	Soljani, Matije Gupca 165	F4545	Ostali završni radovi	0
G - TRGOVINA NA MALO I VELIKO				
12. 'FILEO' d.o.o. za trgovinu i promet usluga	Soljani, Vrbanjska 22	G5131	Trgovina na veliko vocem i povrćem	1
13. 'PETROVIC' poduzeće za polj. proizvodnju i trgovinu s p.o.	Soljani, Brace Radica 149	G5136	Trgovina na veliko šećerom, cokoladom i bombonima	1
14. FRUK export - import d.o.o. za proizvodnju, promet, trgovinu na veliko i malo i usluge	Vrbanja, Kolodvorska 87	G5190	Ostala trgovina na veliko	12
15. VRBANJKA d.o.o. za trgovinu i usluge	Vrbanja, Kneza Lj.Posavskog 132	G5190	Ostala trgovina na veliko	7
I - PROMET, SKLADIŠTENJE I VEZE				
16. KAMIBAG d.o.o. za proizvodnju, trgovinu i usluge	Vrbanja, Kneza Lj.Posavskog 126	I6024	Cestovni prijevoz robe	8
17. HŽ HRVATSKE ŽELJEZNICE, Sekcija za održavanje pruge Vrbanja *	Vrbanja, Spacva 22	I6010	Javni prijevoz putnika i prijevoz tereta u unutarnjem i međunarodnom prijevozu željeznickim prijevoznim sredstvima te izgradnja i održavanje željeznicke infrastrukture	28
18. HŽ HRVATSKE ŽELJEZNICE, Prometna sekcija Vrbanja *	Vrbanja, Spacva 22	I6010	Javni prijevoz putnika i prijevoz tereta u unutarnjem i međunarodnom prijevozu željeznickim prijevoznim sredstvima te izgradnja i održavanje željeznicke infrastrukture	17
J - FINANCIJSKO POSREDOVANJE				
19. LUCOVIC agencija za posredovanje i zastupanje u osiguranju d.o.o.	Soljani, Vrbanjska 49	J6720	Pomocne djelatnosti u osiguranju i mirov. fondovima	2
M - OBRAZOVANJE				
20. ZORIC d.o.o. za obuku vozaca, promet i usluge	Vrbanja, Rastoke 43	M8041	Djelatnosti vozacke škole	4

napomena: * poslovne jedinice koje nemaju sjedište na području Općine Vrbanja

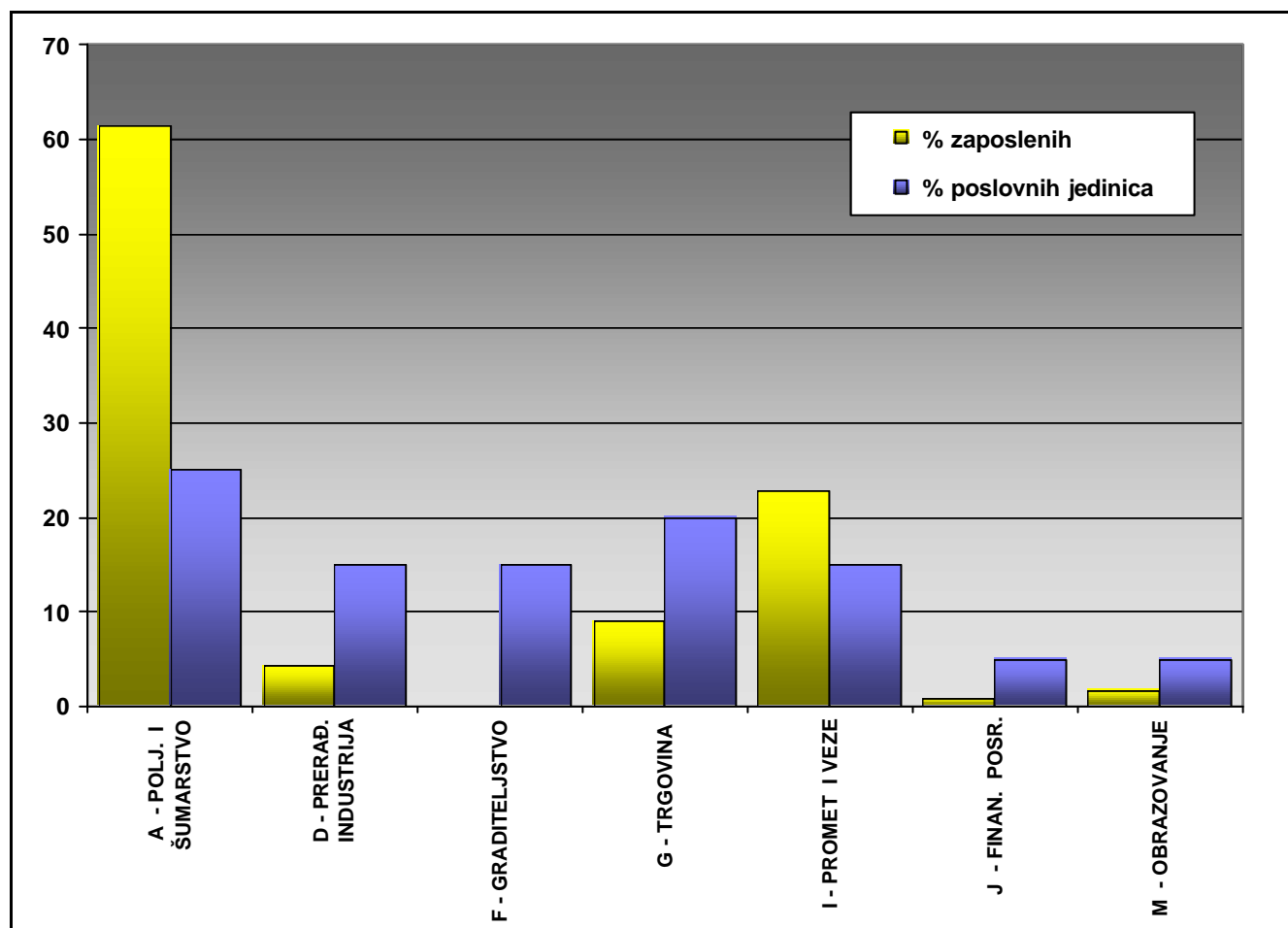
Najveći broj zaposlenih u gospodarstvu na području Općine Vrbanja (143 zaposlena, odnosno 61,4,8% ili skoro 2/3) zaposlen je u poljoprivredi i šumarstvu, slijedi promet sa 53 zaposlena, odnosno 22,8 %, dok je u trgovini zaposlen 21 djelatnik, odnosno 9,0 % od ukupnog broja zaposlenih u gospodarstvu.

Najveći broj zaposlenih po poslovnoj jedinici je u poljoprivredi i šumarstvu (prosječno 28,6 zaposlenih po poslovnoj jedinici), te u prometu (prosječno 17,7 zaposlenih po poslovnoj jedinici). Najmanji broj zaposlenih po poslovnoj jedinici je u graditeljstvu (niti jedan stalno zaposlen u 3 registrirane poslovne jedinice).

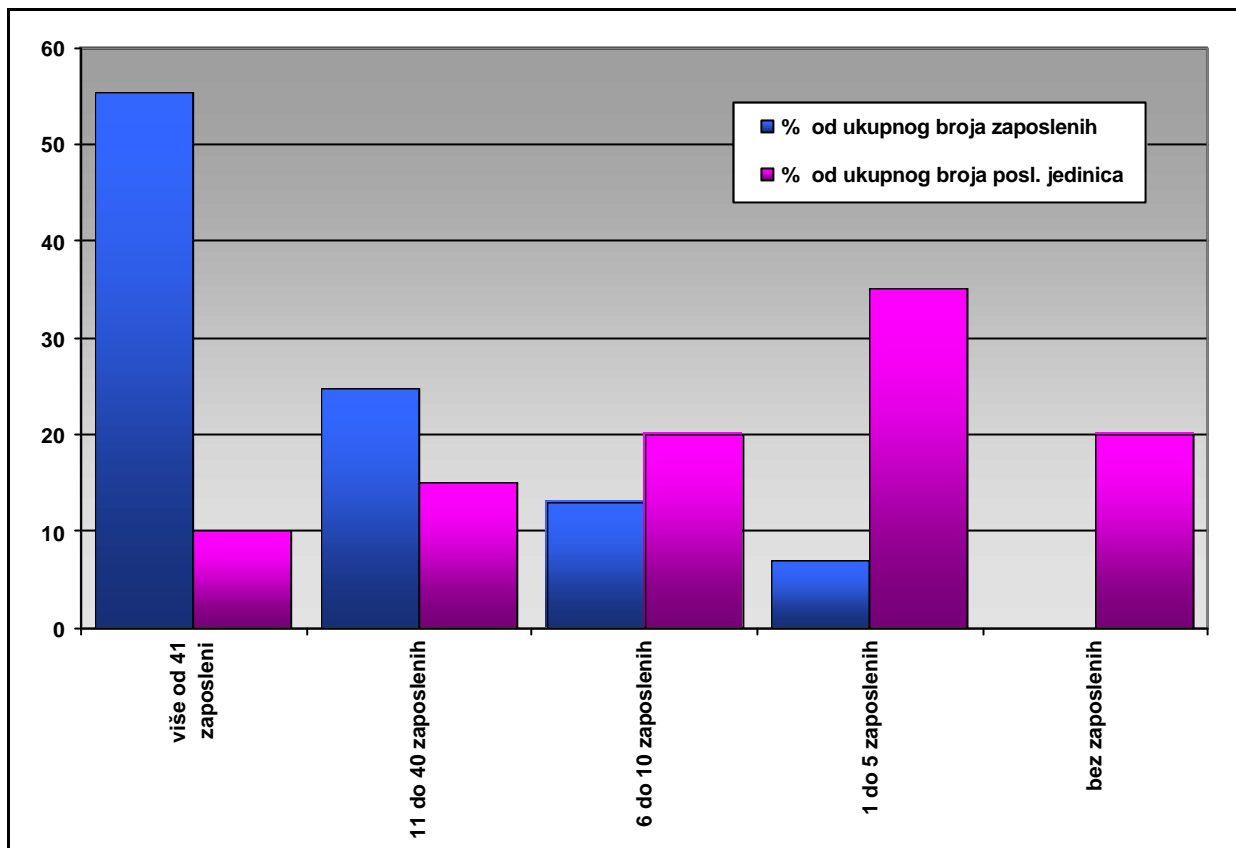
BROJ ZAPOSLENIH I BROJ GOSPODARSKIH POSLOVNIH JEDINICA PO VELICINI

poduzeca po velicini	broj zaposlenih	% od ukupnog broja zaposlenih	broj posl. jedinica	% od ukupnog broja posl. jedinica
više od 41 zaposleni	128	55,4	2	10,0
11 do 40 zaposlenih	57	24,7	3	15,0
6 do 10 zaposlenih	30	13,0	4	20,0
1 do 5 zaposlenih	16	6,9	7	35,0
bez zaposlenih	0	0,0	4	20,0
u k u p n o	231	100,0	20	100,0

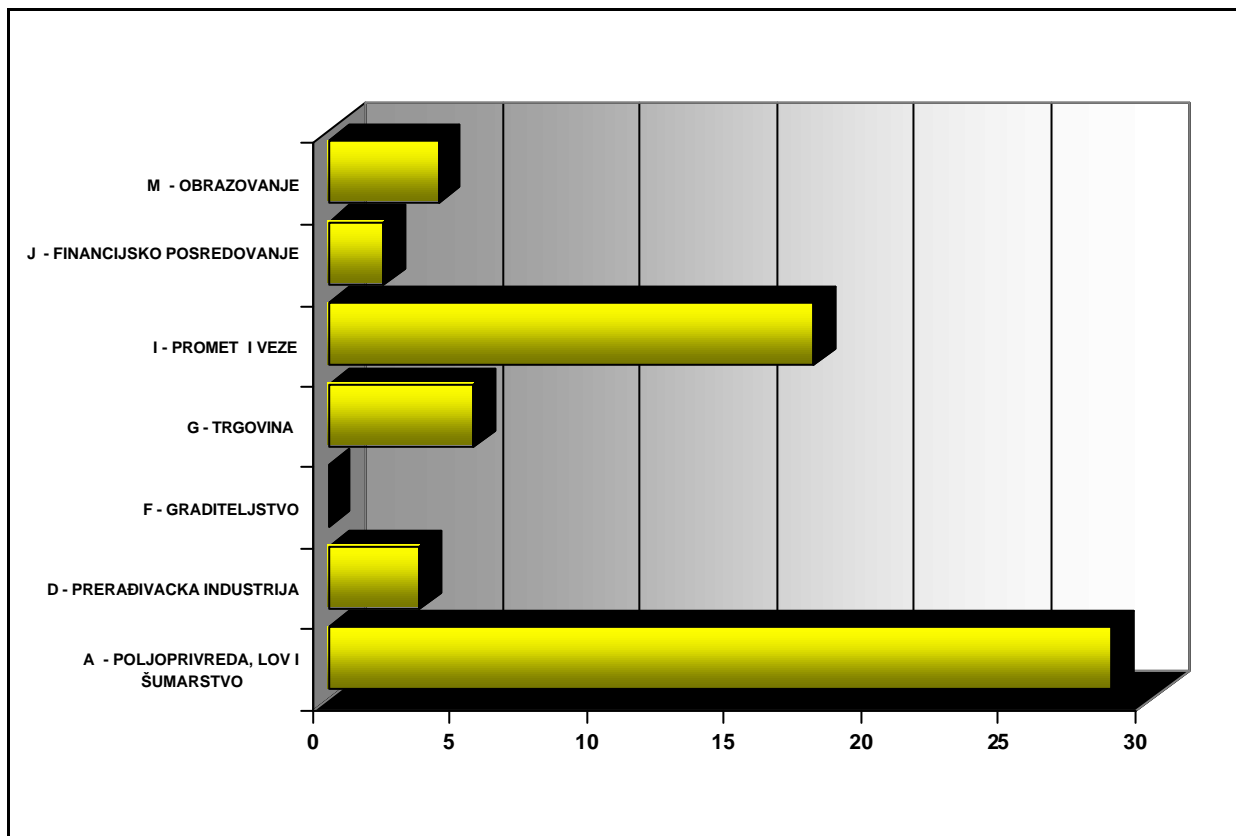
ODNOS BROJA ZAPOSLENIH I BROJA POSLOVNIH JEDINICA PO DJELATNOSTI

ODNOS BROJA ZAPOSLENIH I BROJA POSLOVNIH JEDINICA PO VELICINI

PROSJEČNI BROJ ZAPOSLENIH PO POSLOVNIM JEDINICAMA PO DJELATNOSTIMA

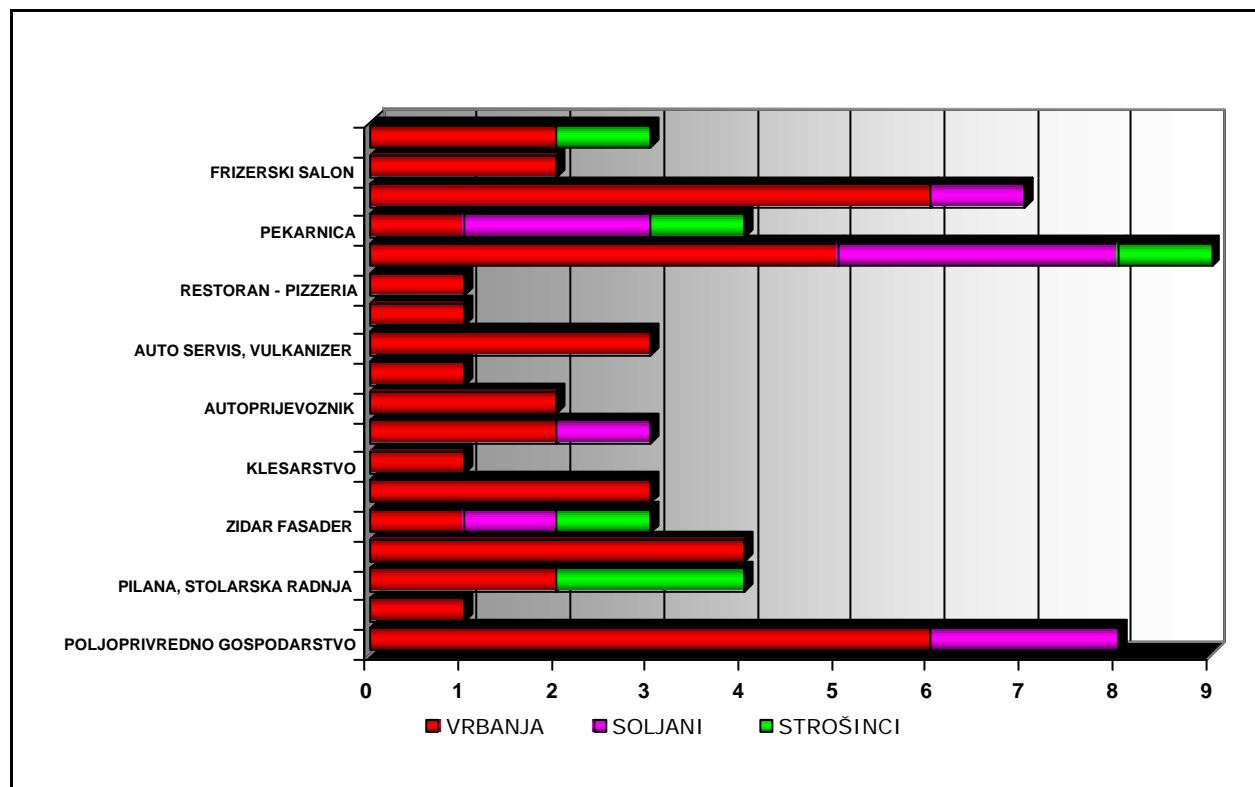
Struktura i broj obrtničkih radnji ²²

Prema podacima Ureda državne uprave u Vukovarsko - srijemskoj županiji, Službe za gospodarstvo - Ispostave Županija na području Općine Vrbanja posluje 60 obrtničkih radnji različitih djelatnosti u okviru kojih pretežu neproizvodna zanimanja.

PREGLED OBRTNICKIH RADNJI NA PODRUČJU OPCINE VRBANJA

	Vrbanja	Soljani	Strošinci	Ukupno
POLJOPRIVREDNO GOSPODARSTVO	6	2		8
MLIN	1			1
PILANA, STOLARSKA RADNJA	2		2	4
IZVOZ DRVA	4			4
ZIDAR FASADER	1	1	1	3
KERAMICAR UNUTRAŠNJE UREĐENJE	3			3
KLESARSTVO	1			1
USLUŽNE DJELATNOST I CISTOCA	2	1		3
AUTOPRIJEVOZNIK	2			2
TAXI	1			1
AUTO SERVIS, VULKANIZER	3			3
RTV SERVIS	1			1
RESTORAN - PIZZERIA	1			1
CAFÉ BAR, BISTRO, DISCO CLUB	5	3	1	9
PEKARNICA	1	2	1	4
TRGOVACKI OBRT	6	1		7
FRIZERSKI SALON	2			2
KNJIGOVODSTVENI SERVIS, MARKETING	2		1	3
UKUPNO	44	10	6	60

RASPORED OBRTNICKIH RADNJI PO NASELJIMA

²² izvor podataka: URED DRŽAVNE UPRAVE U VUKOVARSKO - SRIJEMSKOJ ŽUPANIJI, Služba za gospodarstvo - Ispostava Županija (dopis klasa: 035-01/04-01/10, urbroj: 2196-02/2-02-04-2 od 03. svibnja 2004. godine)

Planovi i projekti gospodarskog razvitka

Prepoznavajući svu složenost teške gospodarske situacije i dugogodišnjih negativnih trendova, a radi ublažavanja teškog stanja, stvaranja zdravih pretpostavki sveukupnom razvitku i boljitku regije, kvalitetnije valorizacije postojećih resursa te prilagodbe svjetskim trendovima i dostignućima, Vukovarsko - srijemska županija pokrenula je realizaciju niza razvojnih programa i projekata od kojih su za područje Općine Vrbanja naročito značajni:

- **Program poticanja razvoja malog gospodarstva**, koji se sastoji od različitih mjera i aktivnosti usmjerenih ka razvoju manjih, prije svega, proizvodnih kapaciteta (kreditiranje pod povoljnim uvjetima, bespovratne potpore, poduzetnicka infrastruktura i slicno).
- **Program poticanja razvoja malog i srednjeg poduzetništva u turizmu** podrazumijeva slične aktivnosti kao Program poticanja ravoja malog gospodarstva ali sa prioritetnim usmjerenjem na razvitak turizma na ruralnom području (seoski turizam).
- **Program obnova i razvoja obiteljskih poljoprivrenih gospodarstava** razvojni je koncept nekoliko tipova obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava koji se bave kombiniranom ratarsko - stocarskom proizvodnjom.
- **Prioritetni programi ulaganja u agrokomples Vukovarsko - srijemske županije** strateški je dokument razvoja agrara koji se temelji na proizvodima za čiju ponudu Županija ima komparativne prednosti na nacionalnom i inozemnom tržištu (npr.: Sastoji se od potprograma za koje se izrađuje studija izvodivosti kao što je Izvozni kulen, ljekovito i aromatično bilje, sjemenska roba, sušeno voće, kvalitetna vina, vocne rakije, merkantilni kukuruz i slicno).
- **Programi pomoci obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima** uključuju Program kreditiranja obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, Interni upisnik obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, Sustav robnog (barter) kreditiranja i Agroburzu – elektronička burza poljoprivrednih proizvoda.

ORANICNE POVRŠINE NA PODRUČJU OPĆINE VRBANJA

1.1.4.3. Prostorni pokazatelji²³

Poljoprivredna i šumarstvo

Kako je Općina Vrbanja depopulacijsko područje, Prostornim planom uređenja potrebno je stvoriti prostorne uvjete za razvoj gospodarstva, naročito poljoprivrede i šumarstva koji su osnovni nositelji gospodarske aktivnosti, čime bi najefikasnije utjecalo na pozitivne demografske tokove.

Na području Općine Vrbanja **poljoprivredne površine**²⁴ sudjeluju s 39%, te poljoprivredna obiteljska gospodarstva predstavljaju temelj budućeg razvoja. Od zemljišta u vlasništvu Republike Hrvatske 99% se nalazi u oblicima zakupa ili plodouživanja, dok se preostalih 27 ha odnosi na nerazminirani teren u Strošincima.

"Programom raspolaganja poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu Republike Hrvatske" Općine Vrbanja je utvrdila da maksimalna površina poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države koja se može prodati obiteljskom gospodarstvu, poljoprivredniku ili poljoprivrednom gospodarstvu koji se bave ratarskom proizvodnjom iznosi 50 ha.

Sukladno Zakonu o državnoj potpori u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu (NN 87/02 i 117/03) na području Općine Vrbanja 353 obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava upisano je u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava, te ovisno o strukturi proizvodnje ostvaruje neki vid državne potpore ili poticaja.

Vukovarsko - srijemska županija i Upravni odjel za poljoprivredu i šumarstvo²⁵ također provode niz poticajnih mjera koje uključuju :

1. Program razvoja proizvodnog zadrugarstva i udruga
2. Program podizanja dugogodišnjih nasada voća kroz sufinanciranje dijela troškova u nabavci sadnog materijala
3. Sufinanciranje izmjere poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu Republike Hrvatske
4. Sufinanciranje dijela troškova umjetnog osjemenjivanja krmaca na području Vukovarsko - srijemske županije
5. Sufinanciranje analize tla kao temelja gnojidbe i povećanja produktivnosti proizvodnje
6. kamata kroz program kreditiranja poljoprivrede za tekucu godinu
7. Sufinanciranje registracije objekata za obradu, preradu i uskladištenje proizvoda životinjskog porijekla na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima
8. Sufinanciranje razvoja lovstva na području Vukovarsko - srijemske županije kroz Pravilnik o uvjetima i načinu korištenja sredstava za unapređenje lovstva

²³ korišteni podaci iz :

- "Izvešće o stanju u prostoru Općine Vrbanja" i "Program mjera za unapređenje stanja u prostoru Općine Vrbanja", travanj 1997. godine, rujan 2001. godine
- "Program raspolaganja poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu Republike Hrvatske na području Općine Vrbanja", Vrbanja, travanj 2002. godine
- "Popis stanovništva, kucanstava i stanova 31.ožujka 2001. godine" (Statističko izvješće 1137), Državni zavod za statistiku, Zagreb, lipanj 2002. godine
- URED DRŽAVNE UPRAVE U VUKOVARSKO - SRIJEMSKOJ ŽUPANIJI, Služba za gospodarstvo - Ispostava Županija (dopis klasa: 035-01/04-01/10, urbroj: 2196-02/2-02-04-2 od 03. svibnja 2004. godine

²⁴ Prva komasacija poljoprivrednog zemljišta u prostoru današnje Općine Vrbanja provedena je još u 19. stoljeću po ukinucu Vojne krajine (1874. godine), te potom 1929. godine i 1959. godine.

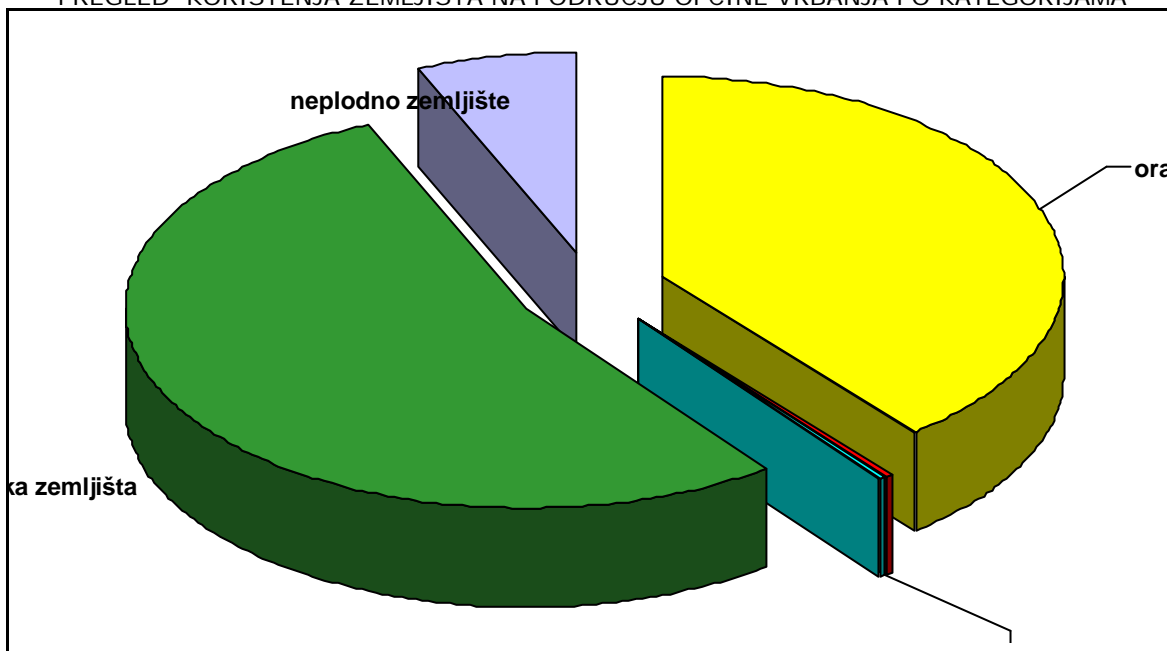
²⁵ izvor podataka: VUKOVARSKO - SRIJEMSKA ŽUPANIJA, Upravni odjel za poljoprivredu i šumarstvo (dopis klasa: 323-01/04-01/16, urbroj: 2188/1-11-04-1 od 28. travnja 2004. godine)

POVRŠINE ZEMLJIŠTA PO KATEGORIJAMA I VLASNIŠTVU NA PODRUČJU OPĆINE VRBANJA
(podaci za 2002. godinu, u hektarima)

	vlasništvo	oranice i vrtovi	vocnjaci	vinogradi	livade	pašnjaci	trstici i bare	šumska zemljišta	neplodno zemljište	ukupno
Soljani	državno	1.537	-	-	-	-	-	3.515	234	5.286
	privatno	1.322	7	1	3	2	-	-	36	1.371
	ukupno	2.859	7	1	3	2	-	3.515	270	6.657
Strošinci	državno	803	-	-	-	8	-	3.398	458	4.667
	privatno	582	3	-	17	4	-	-	20	609
	ukupno	1.385	3	-	17	12	-	3.398	478	5.276
Vrbanja	državno	1.467	-	-	-	1	-	3.330	405	5.203
	privatno	1.746	14	-	-	7	-	2	65	1.851
	ukupno	3.213	14	-	-	8	-	3.332	470	7.054
ukupno Općina Vrbanja	državno	3.807	-	-	-	9	-	10.243	1.097	15.156
	privatno	3.650	24	1	20	13	-	2	121	3.831
	ukupno	7.457	24	1	20	22	-	10.245	1.218	18.987

izvor podataka: "Program raspolaganja poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu Republike Hrvatske na području Općine Vrbanja", Vrbanja, travanj 2002. godine

PREGLED KORIŠTENJA ZEMLJIŠTA NA PODRUČJU OPĆINE VRBANJA PO KATEGORIJAMA

Od ukupne površine oranica radi ugara, zakašnjele sjetve ili sličnih razloga neobrađeno je cca 1%, tako da, ako su uvjeti sjetve i obrade zemljišta zadovoljavajući, **površine neobrađenog poljoprivrednog zemljišta su zanemarive.**

Šumske površine na području Općine Vrbanja iznose 10.245 ha ili 53,6% od ukupne površine Općine.

Stocarstvo

UKUPAN BROJ STOKE, PERADI I KOŠNICA PCELA NA PODRUČJU OPĆINE VRBANJA

broj konja	broj goveda	broj ovaca i koza	broj svinja	broj peradi	broj košnica pcela
63	491	443	4.127	9.866	281

(izvor: DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU - Popis stanovništva, kucanstava i stanova 31. ožujka 2001.)

Prometna infrastruktura

Okosnica cestovnog sustava Općine Vrbanja je državna cesta D 4 za koju je u pripremi izgradnja dionice od Županje do Lipovca. Planirana sjeverna trasa autoceste podudara se s postojećom trasom državne ceste, dok je drugi dio kolnika planiran u južne strane postojeće ceste.

Za cestovno povezivanje Općine Vrbanja unutar Vukovarsko - srijemske županije naročito je važna rekonstrukcija i uređenje cestovnog pravca Vukovar - Otok - Vrbanja - Drenovci - Gunja (tzv. "Šokacka magistrala").

Veći dio županijskih i lokalnih cesta je moderniziran, dok je stanje kolnika osnovni problem nekategoriziranih cesta. Općina Vrbanja planira modernizaciju svih cestovnih pravaca koji su u funkciji pristupa izgrađenim zonama.

Vodnogospodarski sustav

Naselja Vrbanja i Strošinci imaju u cijelosti izgrađenu vodoopskrbnu mrežu, a u naselju Soljani potrebno je dovršiti vodoopskrbnu mrežu te rekonstruirati spojni cjevovod Vrbanja - Soljani.

Općina Vrbanja planira i dovršetak opremanja vodocrpilišta u Strošincima (uredaj za kondicioniranje pitke vode - deferizator).

Stanje u odvodnji otpadnih voda izuzetno je loše jer niti jedno naselje na području Općine nema javni sustav za odvodnju otpadnih voda niti pročišćava otpadne vode koje se ispuštaju u okoliš. Kako su izgrađeni vodoopskrbni sustavi uzrok povećanih količina otpadnih voda, nepročišćavanje tih voda opasno je za podzemni vodonosnik i ugrožava okoliš. Slijedom navedenog, potrebno je prioritarno riješiti načelna pitanja koncepcije sustava za odvodnju kao i način pročišćavanja otpadnih voda.

Energetski sustav

Elektroenergetska mreža Općine Vrbanja na razini 10(20) kV djelomice je novijeg datuma izgradnje, dok je niskonaponska mreža 0,4 kV dotrajala i neophodna je njena rekonstrukcija.

"Programom mjera za unapređenje stanja u prostoru Općine Vrbanja" planirana je izgradnja javne rasvjete u Vrbanji (u dužini cca 12.800 m), Soljanima (u dužini cca 3.600 m) i Strošincima (u dužini cca 5.200 m).

Plinifikacija Općine Vrbanja izvedena je u cijelosti.

Zbrinjavanje komunalnog otpada

Lokacija odlagališta komunalnog otpada Općine Vrbanja nalazi se istočno od naselja Vrbanja, uglavnom na k.c.br. 2438. Potrebno je provesti istražne radove kako bi se deponija mogla staviti u funkciju bez ugrožavanja okoliša.

2. Ciljevi prostornog razvoja i uređenja

2.1. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA ŽUPANIJSKOG ZNACAJA

Ciljevi prostornog razvitka županijskog značaja definirani su Prostornim planom Vukovarsko - srijemske županije (SV VSŽ 07/02). Kako se radi o planu šireg područja, navedeni podaci i pokazatelji uvršteni kao ciljevi prostornog razvoja Prostornog plana uređenja Općine Vrbanja.

2.1.1. Razvoj naselja, posebnih funkcija i infrastrukturnih sustava

Prostornim planom Vukovarsko - srijemske županije **mreža i funkcije naselja** u funkciji su stvaranja policentričnog sustava. Razvoj naselja jačanjem centralnih funkcija naročito se potiče u istočnim i južnim pograničnim područjima Županije (Ilok, Tovarnik, Drenovci, Vrbanja i Gunja). U ruralnim područjima cilj preobrazbe je revitalizacija.

CENTAR NASELJA STROŠINCI

Gradevinska područja naselja u Županiji su niskih gustoca izgrađenosti i naseljenosti i te parametre treba povećati. Pojačan interes za gradnjem u općinskim središtima treba pratiti odgovarajućim mjerama prostornog uređenja i sprječavati neplansko gradnje.

Vlasništvo zemljišta ograničava mogućnosti uspostave gospodarskih zona kao podloge za razvitak gospodarstva na području Županije. Treba osigurati prostorne uvjete za smještaj srednjih i malih gospodarskih proizvodnih jedinica u naseljima, a osobito u naseljima granicnog područja. Na razini prostornih planova uređenja jedinica lokalne samouprave **radne zone potrebno je narocito planirati u granicnom području za potrebe oživljavanja gospodarstva.**

Program obnove gospodarstva usmjerava gospodarstvo na uspostavljanje nove strukture vlasništva i odnosa privređivanja, uvažavajući komparativne prednosti prostora i gospodarstva Županije. Osposobljavanje i modernizacija postojećih objekata i kapaciteta jedan je od osnovnih zahvata koji se moraju poduzeti s ciljem oživljavanja gospodarskih aktivnosti. Obnova proizvodnih kapaciteta u Županiji ne predviđa rekonstrukciju prijašnjih stanja već svodenje kapaciteta na optimalnu razinu iskorištenja. Smjernice gospodarskog razvoja Županije temelje se na komparativnim prednostima:

- geostrateškom i geoprometnom položaju koji je značajan za razvoj prometa, te
- velikim površinama visokokvalitetnog poljoprivrednog i šumskog zemljišta koje su prirodni resurs za razvoj turizma, poljoprivrede, šumarstva i na njima temeljene prateće industrije.

Smjernice za razvoj **poljoprivrede** su:

- definirati regionalnu strategiju razvoja sukladno sa Strategijom razvoja RH,
- definirati vlasničke odnose u poljoprivredi i posebno proces denacionalizacije,
- preorijentirati se sa suhog ratarenja za profitabilnije kulture,
- poticati razvoj obiteljskih gospodarstava kao osnovu daljnjeg razvoja primarne poljoprivredne proizvodnje,
- proširiti proizvodnju seoskog gospodarstva na proizvode više faze prerade (proizvodi za tržište),
- individualnom proizvođaču dati status pravne osobe, kako bi proizvođači seoskog gospodarstva mogli izći neposredno na tržište,
- revidirati agrarnu politiku stocarstva i revitalizirati stocarstvo na području Županije,
- potaknuti i osnažiti razvoj zadrugarstva na interesnim osnovama,
- zaštititi i subvencionirati domaću proizvodnju.

Smjernice za razvoj **prerađivačke industrije i šumarstva** su:

- definirati regionalnu strategiju razvoja u skladu sa Strategijom razvoja RH.
- osiguranje dovoljne količine sirovine sa domaćeg područja,
- ishoditi položajne rente (šume) za Županiju,
- orijentirati se prema višim fazama prerade u skladu s potrebama izvoznog tržišta.

Ciljevi **razvoja prometa** na području Vukovarsko - srijemske županije su:

- izgraditi sustav autocesta i brzih cesta koje će optimalno povezati Županiju sa prometnim sustavom RH i susjednih država,
- izgraditi i modernizirati županijske ceste rekonstrukcijom postojećih i izgradnjom novih smjerova,
- promet voditi rubno u odnosu na područja veće gustoće izgradnje (veća naselja),
- osigurati prometnu povezanost i mogućnost odabira sustava javnog prijevoza,
- omogućiti etapnu realizaciju modernizacije i izgradnje prometnog sustava i poticati razvoj integralnog prometa.

Razvoj telekomunikacija obuhvaća: sanaciju ili izgradnju novih pretplatničkih stupnjeva, polaganje svjetlovodnih kabela, širenje mobilne mreže čime će se omogućiti potrebno proširenje mjesnih mreža i pružiti cjelokupni raspoloživi asortiman usluga korisnicima.

Prostornim planovima uređenja gradova i općina treba odrediti prostorne i funkcionalne odrednice izgradnje **sustava elektroopskrbe** te posebno obratiti pozornost na :

- određivanje smještaja objekata sustava elektroopskrbe u donosu na građevinsko područje, koridore ostale infrastrukture, zaštitu područja kvalitetnog poljoprivrednog zemljišta i šuma,
- dalekovode planirati izvan građevinskih područja objedinjavanjem koridora s drugom infrastrukturom radi zaštite šumskog i vrijednog poljoprivrednog zemljišta,
- sanacijom prijenosne i distribucijske mreže ostvariti kvalitetnu opskrbu područja Županije električnom energijom,
- odrediti rješenja za izgradnju prijenosne elektroenergetske mreže radi osiguranja sigurnosti napajanja potrošača na području Županije.

Ciljevi aktivnosti u oblasti **plinoopskrbe** su:

- izgradnja visokotlačnih plinovoda distribucijskog razvoja,
- realizacija magistralnog razvoda Osijek - Vukovar s pripadajućim MRS-ima,
- plinifikacija ostalih naselja Županije,
- uskladenje planiranih koridora plinovoda s rezerviranim koridorom kanala Dunav - Sava i koridorima prometnica, posebno u istocnom dijelu Županije.

Sustav za transport nafte i plina je dovršen, a moguća povećanja kapaciteta mogu se realizirati u postojećim koridorima.

Rješenje **vodoopskrbe** Vukovarsko - srijemske županije temelji se na uspostavi cjelovitog sustava koji će osigurati potrebne količine kvalitetne vode za sadašnje i buduće potrebe. Usporedno je potrebno provoditi mjere s ciljem postizanja učinkovitijeg djelovanja postojećih vodoopskrbnih sustava. Cilj je razvijati takav sustav koji će povećati strategijsku i pogonsku sigurnost vodoopskrbe u cijelom području Istočne Slavonije. Ciljevi razvoja vodoopskrbnih sustava su:

- osigurati viši stupanj pokrivenosti naselja vodoopskrbnom mrežom, sigurnost opskrbe i osiguranje kvalitete pitke vode,
- usvajanje koncepta razvoja vodoopskrbnog sustava na razini Županije s zasebnim širenjima lokalnih vodoopskrbnih sustava u prijelaznom razdoblju,
- utvrđivanje potrebnih površina i koridora za potrebe izgradnje vodoopskrbnog sustava, a posebno određivanje zona zaštite crpilišta,
- utvrđivanje uvjeta vodoopskrbe velikih industrijskih potrošača.

U svim naseljima na području Županije nužno je definirati i planirati **sustav odvodnje s uredajima za pročišćavanje**. Realizaciju sustava odvodnje treba provoditi postupno, sukladno količini otpadnih voda, osobitostima recipijenta te gospodarskim mogućnostima gradnje i održavanja uredaja. Izradom detaljnije dokumentacije potrebno je odrediti koncept odvodnje određivanjem vrste sustava (mješoviti ili razdjelni), prostornog obuhvata, određivanjem koridora kolektora, lokacije uredaja za pročišćavanje te uvjeta prihvata pročišćenih voda u odnosu na osobitosti recipijenta.

Nužno je izraditi **plan navodnjavanja** kvalitetnih poljoprivrednih površina.

Zaštitu od voda treba provoditi rekonstrukcijom i izgradnjom obaloutvrda, regulacijskih radova i nasipa uz sve vodotoke.

2.1.2. Racionalno korištenje prirodnih izvora

Smjernice za planiranje i uređenje prostora za gradnju **isključuju mogućnost umanjenja površina kvalitetnih poljoprivrednih i šumskih površina** te upućuju na povećanje stupnja zaštite vrijednosti prostora i štedljivo gospodarenje prirodnim resursima.

Ograničenja korištenja prostora u smislu lociranja određenih sadržaja odnose se naročito na zaštitu poljoprivrednih površina visoke kvalitete tla, šumskih površina, područja uz obale rijeka, područja uz zaštićena povijesna dobra i zaštićenu prirodu.

2.1.3. Ocuvanje ekološke stabilnosti i vrijednih dijelova okoliša

Područja **ocuvane biosfere i posebnih vrijednosti prostora** osobito su važna za prirodni i kulturni identitet te ocuvanje okoliša. Prostornim planom Vukovarsko - srijemske županije (SV VSŽ 07/02) u svrhu ocuvanja okoliša planirano je:

- ocuvanje poljoprivrednog i šumskog zemljišta,
- zaustavljanje neprekinutog gradjenja uz prometnice,
- osiguranje kvalitete nadzemnih i zaštita podzemnih voda,
- usmjereno i kontrolirano korištenje rudnih bogatstava te
- ocuvanje značajki krajolika s regionalnim obilježjima.

U **zaštiti okoliša** treba posebnu pozornost usmjeriti na zaštitu tla, šuma, vode, zraka i ambijentalnih cjelina. Zbog velike dužine državne granice obvezna je međudržavna suradnja i uskladjivanje planiranih i postojećih zahvata u prostoru.

Zaštitu treba prioritetno usmjeriti na:

- izbor tehnologija sa što manjim nepovoljnim utjecajem na okoliš,
- modernizaciju infrastrukture - posebno prometa,
- modernizaciju i izgradnju sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda,
- izgradnju sustava zbrinjavanja otpada,
- zaštitu prirode i kulturnih dobara,
- zaštitu od zagađenja i zauzimanja poljoprivrednog zemljišta drugim funkcijama,
- zaštitu od zagađenja zraka,
- zaštitu voda te
- rekultivaciju eksploatacijskih polja mineralnih sirovina.

Gradevine koji se nalaze unutar zaštićenih dijelova prostora i u suprotnosti su s odredbama njegove zaštite treba prenamijeniti ili ukloniti.

2.2. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA OPĆINSKOG ZNACAJA

2.2.1. Demografski razvoj

Komparacija rezultata popisa stanovnika Općine Vrbanja 2001. god. s rezultatima popisa iz 1991. god. pokazuju da su trendovi kretanja broja stanovnika izrazito nepovoljni. Negativnost procesa posebno se očituje u činjenici da je takve demografske trendove vrlo teško zaustaviti standardnim mjerama demografske politike, dok je radikalna promjena trendova s ovakvim demografskim strukturama još teža.

Prostorni plan Vukovarsko - srijemske županije (SV VSŽ 07/02) kao strateški cilj demografske politike u narednom razdoblju utvrdio je potrebu **revitalizacije pograničnih i ratom zahvaćenih područja te poticanje demografske obnove**. Poticajnim mjerama državne populacijske politike potrebno je riješiti problem revitalizacije i demografske obnove pograničnih prostora Županije u koji ulazi i cijelo područje Općine Vrbanja. Razvoj treba usmjeriti ka usporavanju i procesa iseljavanja osobito mladog stanovništva te stvaranju uvjeta za povratak iseljenog stanovništva.

JAVNE ZELENE POVRŠINE U NASELJU VRBANJA

Pretpostavke o promjenama demografskih struktura temelje se na postojećim trendovima, ali i na mogućim pozitivnim učincima aktivne populacijske politike i pozitivnog gospodarskog razvitka. Ako do toga dođe može se očekivati postepeni prijelaz iz prirodnog pada u prirodni priraštaj stanovništva, popravljajući odnos između dobnih skupina stanovništva, zadovoljavajući aktivnost stanovništva te sve veće zapošljavanje u tercijarnim i kvartarnim djelatnostima. Samo primjenom dugoročne aktivne populacijske politike i uz dužan gospodarski i društveni razvitak, moguće je u dužem vremenskom razdoblju očekivati popravljajući dosadašnjih demografskih trendova i procesa u naseljima na području Općine Vrbanja.

Prostornim planom Vukovarsko - srijemske županije (SV 07/02) u srednjoročnom planskom razdoblju očekuje se postizanje broja stanovnika prije domovinskog rata, što znači da bi 2015. godine broj stanovnika Općine Vrbanja bio 5.600 stanovnika, dok će samo naselje Vrbanja imati cca 3.200 stanovnika.

Razmještaj planiranog stanovništva Općine Vrbanja po naseljima slijediti će dosadašnje odnose uzimajući u obzir moguće promjene u društvenom i gospodarskom razvitku u skladu s njihovim lokalnim komparativnim prednostima i mogućnostima.

2.2.2. Odabir prostorno razvojne strukture

Smjernice gospodarskog razvoja temelje se prvenstveno na:

- komparativnim prednostima prostora,
- geostrateškom i geoprometnom položaju,
- velikim površinama visokokvalitetnog poljoprivrednog zemljišta i vrijednog šumskog zemljišta.

Prirodni resursi određuju **poljoprivredu i šumarstvo te na njima temeljenu prateću preradivačku industriju** kao temeljnu odrednicu gospodarskog razvoja Općine Vrbanja, ali i Vukovarsko - srijemske županije u cjelini.

Preduvjeti razvoju gospodarstva su :

- **planiranje površina i lokacija za gospodarske funkcije,**
- modernizacija prometnog sustava te
- obnova i izgradnja prateće infrastrukture.

Program obnove gospodarstva usmjerava gospodarstvo na uspostavljanje nove strukture vlasništva i odnosa privređivanja. **Obnova proizvodnih kapaciteta** ne predviđa rekonstrukciju prijašnjeg stanja već svodenje kapaciteta na optimalnu razinu iskorištenja. Posebno značajan segment oživljavanja gospodarstva je **poduzetništvo** kojem treba pokloniti posebnu pozornost. Za potrebe razvoja gospodarske strukture Prostornim planom uređenja Općine Vrbanja potrebno je osigurati:

u poljodjelstvu :

- osnovni cilj je razvijanje suvremenog, djelotvornog, konkurentnog i ekološki čistog poljodjelstva, te proizvodnja poljodjelskih proizvoda na način da se u najvećoj mjeri zaštite prirodni potencijali prostora,
- potrebno je štititi obradiva zemljišta od moguće nekontrolirane izgradnje,
- poticati i provoditi komasaciju i melioraciju poljoprivrednog zemljišta;

u proizvodnim djelatnostima :

- prostorni razmještaj preradivačkih i proizvodnih kapaciteta temeljiti na uspostavljanju mreže manjih i raznolikih proizvodnih jedinica i cjelina te daljnjem razvoju već formiranih gospodarskih cjelina, a koje su od posebnog značenja za područje Općine;

u turizmu :

- turistički aktivirati područja s vrijednim dijelovima prirodne baštine,
- afirmirati lovstvo, te ostale aktivnosti u sklopu turističke ponude.

2.2.3. Razvoj naselja, društvene, prometne i komunalne infrastrukture

Razvoj naselja

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine, na području Općine Vrbanja nalaze se 3 naselja, od koji niti jedno nije naselje nema urbani karakter (naselje Vrbanja spada u prijelazna - slabije urbanizirana naselja).

Prema planiranom sustavu središnjih naselja Vukovarsko - srijemske županije:

- **naselje Vrbanja (općinski centar) i naselje Soljani imaju status područnih i lokalnih (mala razvojna) središta,**
- **naselje Strošinci ima status manjeg lokalnog (poticajno razvojno) središta.**

Buduci trend razvoja naselja na području Općine Vrbanja u neposrednoj je vezi sa smanjenim demografskim potencijalom i ici će u smjeru održivog razvoja naselja i njihovog ekipiranja potrebnim sadržajima.

Stanovanje i stanovi

Stanovanje je osnovna funkcija naselja i najveći je korisnik građevinskog područja. Osnovnu komponentu sustava stanovanja čine stanovi, kojih je na području Općine Vrbanja prema popisu iz 2001. godine bilo 1.737, ukupne površine 133.581 m², što iznosi cca 26,9 m² po stanovniku. Od ukupnog broja stanova, njih 1.729 ili 99,54 % su stanovi za stalno stanovanje, od kojih je 1.530 stanova (88,5 %) nastanjeno.

Prosječna površina stana je iznosila cca 77 m², što ukazuje na dominantnu zastupljenost tradicionalnog načina stanovanja u obiteljskim kućama. Odnos broja stanova i broja kućanstava pokazuje da je broj stanova nadmašuje broj kućanstava za cca 8 %.

U stambenom fondu stanovi koji se koriste povremeno zastupljeni su samo minimalno (manje od 0,5%). Prosječna površina stana za povremeno korištenje je manja od stanova za stalno stanovanje i iznosi cca 44 m².

STAMBENI FOND OPĆINE VRBANJA 2001. GODINE

ukupni broj stanova	stanovi za stalno stanovanje					stanovi		
	broj stanova za stalno stanovanje	prosječna površina stana (m ²)	prosječna površina stana po stanovniku (m ² / stanovn.)	odnos broja stanova za stalno stan. i broja kućanstava	udio stanova za stalno stanovanje u ukupnom broju stanova	za odmor	u vrijeme sezonskih radova u poljoprivredi	prosječna površina stana koji se koriste povremeno (m ²)
1.737	1.729	77,05	24,4	1,08	99,54 %	4	4	44,25

Razvoj društvene infrastrukture

Ciljevi razvoja društvenih djelatnosti na području Općine Vrbanja su:

- planiranje mreže građevina društvenih djelatnosti koja kvalitetno zadovoljava potrebe stanovništva;
- planiranje novih oblika djelovanja u području kulture (multimedijski informacijsko izložbeni centar, turistička prezentacija sadržaja i sl.);
- planiranje novih oblika djelovanja u domeni zdravstva i socijalne skrbi;
- približavanje uprave i administracije pučanstvu i gospodarskim subjektima.

Razvoj prometne i komunalne infrastrukture

Sustav prometne i komunalne infrastrukture je jedan od ključnih čimbenika razvoja koji se ogleda u sljedećim elementima:

- u odnosu na prometno značenje i u skladu s prometnim opterećenjima, potrebno je izvršiti uređenje lokalnih cesta i uklopiti ih u prometnu mrežu,
- omogućiti veće korištenje informacijske tehnologije poboljšanjem kvalitete telekomunikacijskih usluga,
- u naseljima zamijeniti zračnu električnu mrežu podzemnim energetskim kablovima,
- osigurati pravovremenu izgradnju novih trafostanica u novim dijelovima naselja, gospodarskim zonama i drugdje gdje se planira povećani intenzitet potrošnje,
- distribucijski sustav prilagoditi na postupno prebacivanje sustava srednjeg napona s 10 kV na 20 kV,
- povećati sigurnost snabdijevanja pitkom vodom iz vodoopskrbnog sustava,
- u rekonstrukcijama i novoj izgradnji vodoopskrbnog sustava osigurati kvalitetnu protupožarnu zaštitu ugradnjom dovoljnih profila cjevovoda i hidranata,
- graditi mjesne kanalizacijske kolektore i mreže povezujući ih na uređaj za pročišćavanje otpadnih voda,
- graditi mjesne kanalizacijske kolektore i mreže povezujući ih na uređaj za pročišćavanje otpadnih voda.

Dalji razvitak prometne i komunalne infrastrukture na području Općine Vrbanja u idućem će se razdoblju odvijati prema programima i prioritetima zacrtanim u okviru Strategije i Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske i Prostornog plana Vukovarsko - srijemske županije i u skladu s razvojnim programima koje su za potrebe izrade Plana dostavila tijela državne uprave i pravne osobe s javnim ovlastima (u skladu sa člankom 29. Zakona o prostornom uređenju).

2.2.4. Zaštita krajobraznih i prirodnih vrijednosti i posebnosti i kulturno - povijesnih cjelina

Promjena odnosa prema prirodnim resursima (vrijedne prirodne cjeline, poljoprivredne i šumske površine, pitka voda itd.) je nužna i postala je osnovni postulat u najnovijoj generaciji dokumenata prostornog uređenja.

Ciljevi zaštite krajobraznih i prirodnih vrijednosti i posebnosti su:

- zaštita vrijednog poljoprivrednog i šumskog zemljišta,
- zaštita prirodne i graditeljske baštine, uz njihovo integriranje u razvojne programe,
- proširenje zaštite na vrijedne dijelove prirode,
- integriranje zaštićenih dijelova prirode i kulturno - povijesnog nasljeda u turističku ponudu,
- saniranje neprimjerenih zahvata na zaštićenim dijelovima prirode.

Zaštita krajobraznih vrijednosti

Težište zaštite krajobraznih vrijednosti je na **integralnom vrednovanju prostora** kao kulturnog krajolika. Unutar kulturnog krajolika definiraju se mikroregionalne cjeline na temelju slijedećih parametara:

- prirodnih i zemljopisnih karakteristika,
- reljefnih obilježja,
- vrste, tipa i oblika naselja,
- tipologije tradicijske arhitekture,
- karakterističnih arhitektonskih obilježja i detalja.

Svrha definiranja krajobraznih regija je na prepoznavanju, njegovanju i unapređenju specifičnosti i regionalnih raznolikosti. To podrazumijeva:

- čuvanje prostornih i pejzažnih vrijednosti,
- planiranje gospodarskih djelatnosti koje imaju tradiciju na određenom prostoru,
- organiziranje građevinskih područja i arhitektonskih oblika u suglasju s karakteristikama regije.

U vrijednim prirodnim prostorima planiranje novih cesta i željeznickih pruga treba uvažiti prostorne i morfološke značajke terena. Dalekovodi i ostali infrastrukturni koridori ne smiju se voditi trasama kojima bi došlo do većih prosjeka šuma.

Zaštita prirodnih vrijednosti i posebnosti

Cilj zaštite prirodnih vrijednosti i posebnosti je uspostava cjelovite zaštite te postupno povećanje udjela ukupno zaštićenih površina zaštitom novih predjela.

Prirodni krajolik treba sacuvati, osigurati prirodnu raznolikost i zaštititi biotički potencijal, naročito onaj koji je osobnost područja. Niti jedna djelatnost ne smije trajno poremetiti prirodne režime krajolika, a tamo gdje je oštećen treba izvršiti sanaciju. Posebito je važno odrediti uvjete korištenja i zaštite prostora u kontaktnim zonama uz zaštićena područja prirode s ciljem sprječavanja negativnih mogućih utjecaja na zaštićena područja.

Na području Općine Vrbanja u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode (NN 162/03) zaštićen je zaštićeni krajolik "Spacva". Hrast lužnjak uz cestu Spacva - Vrbanja bio je evidentiran i predviđen za zaštitu kao spomenik prirode ali kako se zbog starosti srušio prije tri godine njegova je dalja zaštita bespredmetna.

Prostornim planom Vukovarsko - srijemske županije (SV VSŽ 07/02) predviđeno je dalje povećavanje zaštićenih područja prirode.

Zaštita kulturno - povijesnih cjelina

Jedno od temeljnih načela na kojem se zasniva suvremena teorija zaštite kulturne baštine je spoznaja da je arhitektonski spomenik, bilo koje vrste i značenja, nedjeljivo povezan s okolinom, a time i širim regionalnim prostorom. Jedna od osnovnih zadaća zaštite kulturne baštine, osim zaštite i očuvanja fizičke strukture arhitektonskog spomenika, je težnja da se spriječi devastacija neposrednog prostora, kako bi on očuvao svoje autentično okruženje, a time i svoje prostorne vrijednosti i značenje. Na navedenim je principima definiran i novi segment zaštite kulturne baštine, a to je pojam kulturno - povijesnih cjelina. Smatrajući da kulturno i prirodno nasljeđe predstavlja harmoničnu cjelinu, čiji su elementi nedjeljivi, nametnula se potreba **integralnog pristupa analizi i vrednovanju prostora**.

Načela zaštite kulturne baštine su slijedeca:

- kulturna i prirodna baština predstavlja temelj identiteta i dokaz kontinuiteta sredine, te je treba zaštititi od devastacije i degradacije,
- osim pojedinačnih građevina, kulturnu baštinu čini i prostorna baština, bilo da je rezultat ljudskog djelovanja kroz povijest, ili je djelo prirode i čovjeka,
- kulturnu baštinu osim reprezentativnih građevina čine i skromna ostvarenja tradicijske gradnje,
- u cilju cjelovite zaštite kulturne i prirodne baštine potrebno je uvoditi poticajne mjere za zaštitu ruralne graditeljske baštine,
- potrebno je naročito inzistirati na primjeni suvremenog pristupa arheološkoj znanosti koja uključuje neposrednu suradnju prostornih planera i arheologa.

TRADICIJSKE KUĆE U NASELJU VRBANJA

2.3. CILJEVI PROSTORNOG UREĐENJA NASELJA NA PODRUČJU OPĆINE VRBANJA

Promjena odnosa prema prirodnim resursima (pitka voda, vrijedne prirodne cjeline, poljoprivredne i šumske površine itd.) je nužna i postala je osnovni postulat u najnovijoj generaciji dokumenata prostornog uređenja. Kako je nacelno jasno da su resursi ograničeni, u idućem planskom razdoblju potrebno je predložiti selektivne alternative kroz politiku održivog razvoja koji omogućuje intenzivniji razvoj komplementarnih djelatnosti, te razvojno aktiviranje društvenih djelatnosti.

2.3.1. Racionalno korištenje i zaštita prostora

Jedna od temeljnih zadataka prostornog uređenja je zaštita prostora kao potrošne kategorije, što nameće obziran način korištenja. Društveni odnos prema problematici korištenja prostora u novije je vrijeme bitno promijenjen, te se Republika Hrvatska i Ustavom, a potom i donošenjem Strategije i Programa prostornog razvitka odredila za **politiku održivog razvoja**, što je ugrađeno i u Prostorni plan Vukovarsko - srijemske županije.

U fazi određivanja razvojnih preduvjeta nužno je afirmirati ustavnu odrednicu o **prostoru kao dijelu nacionalnog bogatstva**, ograničenog i u kvalitativnom i u kvantitativnom pogledu, kroz niz mjera, koordiniranih planskih akcija i zabrana, kako bi neposredni i dugoročni ciljevi i interesi postali konkretnim elementima razvoja.

Kako je nacelno jasno da su resursi ograničeni, u idućem planskom razdoblju potrebno je predložiti selektivne alternative. Ciljevi racionalnog korištenja i zaštite prostora su :

- preispitivanje važećih građevinskih područja u odnosu na izgrađenost u prostoru;
- racionalno planiranje novih površina za razvoj naselja i gospodarskih pogona;
- poboljšavanje efikasnosti korištenja svih postojećih već angažiranih prostora;
- gašenje neprimjerenih sadržaja u prostoru uz njegovu sanaciju i revitalizaciju;
- određivanje prostora vrijednih resursa na kojima je isključena prenamjena prostora;
- prilikom planiranja trasa prometne i komunalne infrastrukture prioritetno ispitati mogućnosti korištenja postojećih koridora i izbjegavati zauzimanje novih površina (posebice šumskih i poljoprivrednih).

Prostornim planom Vukovarsko - srijemske županije utvrđeno je da se uređenje prostora naselja treba temeljiti na optimalnim gustocama koje neće biti manje od postojećih u izgrađenim dijelovima naselja, planiranju odgovarajućih prostora za javne sadržaje te opremanju zemljišta komunalnom infrastrukturom. U izradi prostornih planova uređenja jedinica lokalne samouprave osobito treba **provjeriti opravdanost velicine sadašnjih građevinskih područja** te ih odrediti tako da se očuvaju kompleksi visoko vrijednog poljoprivrednog zemljišta.

Gradenje građevina izvan građevinskog područja mora biti tako da ne mogu nastajati nova naselja, ulice i grupe građevina, građevine uz obale vodotoka, uz prometnice, uz vrijedno uređeno poljoprivredno i šumsko zemljište. Gradenje izvan građevinskih područja mora biti uklopljeno u krajolik s ciljem očuvanja prirodnog prostora - njegove konfiguracije, šuma, vrijednog poljoprivrednog zemljišta.

2.3.2. Utvrđivanje građevinskih područja naselja (u odnosu na postojeći i planirani broj stanovnika, gustoću stanovanja, izgrađenost, iskorištenost i gustoću izgrađenosti, obilježja naselja, vrijednosti i posebnosti krajobraza, prirodnih i kulturno - povijesnih cjelina)

Građevinsko područje naselja sastoji se od skupa već izgrađenih cestica (izgrađeni dio građevinskog područja) te površina za daljnji razvoj naselja (neizgrađeni dio građevinskog područja). Dimenzioniranje i utvrđivanje građevinskih područja mora se provesti u skladu s potrebama razvoja naselja i u odnosu na postojeću izgrađenost, prostorna ograničenja daljnjeg razvoja, optimalan smještaj i potrebne sadržaje stanovanja, društvenih djelatnosti, gospodarske i športsko - rekreacijske namjene, a u skladu s odredbama Prostornog plana Županije (SV VSŽ 07/02).

Građevinsko područje u pravilu se određuje kao jedinstveno područje naselja, a iznimno može se odrediti kao više odvojenih cjelina kada se planira gradnja koja zbog svojih funkcionalnih i prostornih razloga ne može tvoriti cjelinu.

Pri utvrđivanju građevinskih područja potrebno je voditi računa o ocuvanju i zaštiti vrijednih i osobito vrijednih poljoprivrednih površina, šuma, te zaštićenih objekata prirode, kao i o slijedecim ograničavajućim faktorima:

- nepovoljni mikroklimatski uvjeti stanovanja,
- zemljišta slabe nosivosti,
- poplavna zemljišta, zemljišta s visokom podzemnom vodom, retencije i sl.,
- zone obuhvacene zagadjenjem gospodarskim ili drugim aktivnostima,
- postojeći i planirani infrastrukturni koridori.

Kako bi se postiglo svrsishodnije korištenje građevinskog zemljišta, te prometne i komunalne infrastrukture planom je potrebno **spriječiti linearni rast naselja** duž županijskih i državnih cesta, te poticati razvoj naselja po dubini prostora, a mjerama porezne politike potrebno je stimulirati korištenje infrastrukturno opremljenog zemljišta unutar građevinskog područja za gradnje, a ne kao poljoprivredno ili neprivedeno osnovnoj namjeni.

Pri utvrđivanju građevinskog područja treba preispitati mogućnost korištenja neiskorištenog prostora za moguću izgradnju interpolacijama i zamjenama starih građevina s novima. Potrebno je zaustaviti daljnje širenje naselja na nove neizgrađene površine (pretežito poljoprivredne), tako da se pri određivanju građevinskih područja obuhvate i objedine samo već izgrađeni dijelovi naselja i oni naceti izgradnjom.

Prostornim planom Vukovarsko - srijemske županije (SV VSŽ 07/02) određeno je da se **građevinska područja dimenzioniraju prema slijedecim pokazateljima:**

- broju stanovnika naselja i planiranog prirasta broja stanovnika u naselju za razdoblje od 5 godina te za dugoročni razvoj prema službenim statističkim podacima o kretanju broja stanovnika,
- potrebnih površina za smještaj javnih i društvenih sadržaja,
- potrebnih površina za smještaj gospodarskih i komunalnih sadržaja,
- potrebnih površina za prometnice i infrastrukturu,
- rezervama u izgrađenim dijelovima naselja odnosno mogućnostima boljeg iskorištenja tih dijelova.

Dimenzioniranje građevinskih područja treba provesti prema sljedećim uvjetima:

- veličinu građevinskih područja odrediti tako da se **gustoca stanovništva** ne smanjuje u odnosu na postojeću te tako da u gradovima teži gustoci od 40 st/ha, u ostalim naseljima gustoci od 15 st/ha,
- **površina neizgrađenog dijela građevinskog područja** u skladu s demografskim pokazateljima može biti određena u postotku od izgrađenog dijela građevinskog područja najviše s 25 % od izgrađenog dijela za gradove, odnosno 15% za ostala naselja osim u slučaju kada je potrebno odrediti prostor za gospodarski razvoj (radne zone) i za športsko - rekreacijske sadržaje za koje nije određen prostor u važećim prostornim planovima,
- u neizgrađenim područjima predviđenim pretežito za stanovanje gustoće trebaju biti jednake ili veće od onih u izgrađenim dijelovima za odgovarajući način gradnje,
- neizgrađeni dijelovi građevinskog područja mogu se odrediti za ostale funkcije razvoja naselja i to gospodarske i sportsko - rekreacijske zone, te druge sadržaje i djelatnosti koje nedostaju u izgrađenom dijelu a sukladno konkretnim razvojnim programima i planovima uređenja zemljišta za te potrebe.

Konacna površina građevinskog područja naselja nakon provedenog postupka dimenzioniranja prema odredbama Prostornog plana Županije **može biti najviše jednaka površini postojećeg građevinskog područja utvrđenog prostornim planovima koji su bili na snazi na dan stupanja na snagu Prostornog plana Županije**, a u iznimnim slučajevima kada to razvojne potrebe zahtijevaju i veća, ali najviše do 10% od te površine.

U izgrađenom djelu građevinskog područja može se vršiti rekonstrukcija, sanacija i prenamjena postojećih građevina te interpolacija novih građevina uz postojeću prometnicu, s priključkom na postojeću infrastrukturu u naselju i to usklađeno s postojećom namjenom i drugim uvjetima uređenja prostora susjednih parcela.

U skladu s uvjetima određivanja građevinskih područja koji su propisani Prostornim planom Vukovarsko - srijemske županije, te u odnosu na broj stanovnika, pokazatelji o površini građevinskog područja pojedinih naselja na prostoru Općine Vrbanja su:

UVJETI ODREĐIVANJA GRAĐEVINSKIH PODRUČJA NASELJA NA PODRUČJU OPĆINE VRBANJA

	planirani broj stanovnika 2015. godine	PPO (bivše) općine Županija			potrebno ostvariti u PPUO Vrbanja (po PP VSŽ) (ha)		
		površina građevinskog područja naselja (ha)	izgrađeni dio građevinskog područja naselja (ha)	gustoca naseljenosti građevinskog područja naselja (st/ha) (4)=(1)/(2)	KRITERIJ I. površina neizgrađenog dijela građevinskog područja naselja max 15% od ukupne površine (5)=(3)x1,15	KRITERIJ II. gustoca naseljenosti građevinskog područja naselja min 15,0 st/ha (6)=(1)/15	KRITERIJ III. max površina građevinskog područja naselja kao u postojećem PPO (7) = (2)
	1	2	3	4	5	6	7
Vrbanja	3.200	468,9	205,0	6,3	235,8	213,3	468,9
Vrbanja - Spacva	-	17,1	-	-	19,7	-	17,1
Soljani	1.600	282,1	199,0	5,5	324,4	106,7	282,1
Strošinci	700	223,2	49,0	3,0	256,7	46,7	223,2
OPĆINA VRBANJA UKUPNO	5.500	991,3	453,0	5,2	836,6	366,7	991,3

Prikazani pokazatelji o površini građevinskih područja naselja za područje Općine Vrbanja pokazuju sljedeće :

- postojeća gustoca naseljenosti je 5,2 st/ha, što je znatno manje od Prostornim planom Županije propisane optimalne gustoće od 15 st/ha,
- površina neizgrađenog dijela građevinskog područja iznosi cca 51% od ukupnog grad. područja, što je znatno manje od Prostornim planom Županije propisanih 15%.

Slijedom navedenog, te u skladu sa stavkom 3. clanka 18. Odluke o donošenju Prostornog plana Vukovarsko - srijemske županije **konacna površina građevinskog područja naselja na području Općine Vrbanja može biti najviše jednaka površini postojećeg građevinskog područja utvrđenog Izmjenama i dopunama Prostornog plana (bivše) općine Županja iz 1998. godine koji su bili na snazi na dan stupanja na snagu Prostornog plana Županije.**

Samo izuzetno, u cilju poticanja gospodarskog i urbanog razvitka područnih i lokalnih središta, omogućava se povećanje građevinskog područja do najviše 10% površine, ali isključivo s ciljem formiranja gospodarskih, turističko - rekreacijskih i športsko - rekreacijskih zona.

Svako novo zauzimanje prostora za širenje građevinskog područja na području Općine Vrbanja zahtijeva stoga istovremeno smanjivanje građevinskog područja u dijelovima naselja u kojima se ne očekuje izgradnja. Kako se, vezano na razvoj malih i srednjih poduzeca očekuju novi zahtjevi za gradnjom narocito gospodarskih sadržaja, Prostornim planom uređenja Općine Vrbanja utvrđuje se preraspodjela građevinskih područja na način da u ukupnom bilansu zadržava površina građevinskog područja, sa preraspodjelom u skladu sa stvarnim potrebama.

2.3.3. Unapređenje uređenja naselja i komunalne infrastrukture

U svrhu **unapređenje razvoja naselja** potrebno je :

- voditi aktivnu politiku uređenja naselja povećanjem stambenih, komunalnih i drugih standarda,
- omogućiti lociranje i razvitak poduzetništva koje će koristiti prednosti smještaja,
- uređivati povijesna središta naselja kao mjesta tradicijskog identiteta,
- usmjeravati novu stambenu i drugu gradnju u nedovoljno izgrađene dijelove naselja, te u prostorne cjeline naselja već opremljene komunalnom infrastrukturom,
- osigurati prostorne preduvjete za gradnju s racionalnim gustocama naseljenosti primjerenim naselju.

Prostornim planom Vukovarsko - srijemske županije (SV VSŽ 07/02) za **veća općinska središta**, u koja se ubraja i Vrbanja, planira se narocito :

- revitalizacija i infrastrukturna rekonstrukcija,
- uspostavljanje kvalitetnijih uvjeta života i
- osposobljavanje za cjelovitu ulogu lokalnih središta.

Temeljni ciljevi **razvitka komunalne infrastrukture** na području Općine Vrbanja su :

- komunalnu infrastrukturu u naseljima prilagodavati potrebama, vodeći pritom stimulativne mjere podsticanja interesa za izgradnjom u zonama koje su u prioritetu prema razvojnim planovima pojedinih naselja,
- stimulirati ulaganja u proizvodne pogone s novim zapošljavanjem u područjima sa već izgrađenom infrastrukturom,
- modernizacija i izgradnja sustava cestovne mreže i komunalne infrastrukture prema najvišim tehnološkim, ekonomskim i ekološkim kriterijima, koji na lokalnoj razini trebaju učinkovito pratiti gospodarski razvitak,
- racionalizacija sustava komunalne infrastrukture na lokalnoj razini,
- na najmanju moguću mjeru smanjiti utjecaje komunalne infrastrukture na okoliš,
- svi gospodarski pogoni moraju imati izveden kvalitetan sustav odvodnje otpadnih voda, a po mogućnosti i njihovog pročišćavanja, te koristiti tehnologiju koja će sprječavati nepoželjne utjecaje na okoliš,
- sustavno rješavanje problematike zbrinjavanja otpada adekvatno broju stanovnika i strukturi naselja te procjeni količine otpada.